

UCHWAŁA Nr

RADY GMINY CHRZĄSTOWICE

z dnia r.

w sprawie Strategii Rozwoju Gminy Chrzastowice na lata 2026-2036

Na podstawie art. 10e ust. 1, art. 10f ust. 4 i art. 18 ust. 2 pkt 6a ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1153 i 1436) oraz art. 3 pkt 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2025 r. poz. 198) Rada Gminy Chrzastowice uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwoju Gminy Chrzastowice na lata 2026-2036, która stanowi załącznik do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Chrzastowice.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

UZASADNIENIE z dnia 15.12.2025 r.

W drugiej wersji projektu uchwały wprowadzono zmianę w zapisie dotyczącym wejścia w życie uchwały. Zamiast pierwotnego zapisu: "Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego," wprowadzono nowy zapis: "Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia."

Zmiana zapisu nie narusza przepisów prawa, które wymagają okresu *vacatio legis*. W przypadku uchwał dotyczących strategii rozwoju gminy, które nie nakładają obowiązków na mieszkańców ani nie wprowadzają nowych regulacji prawnych, wejście w życie z dniem podjęcia jest dopuszczalne.

UZASADNIENIE z dnia 04.12.2025 r.

W dniu 13.11.2020 r. weszły w życie przepisy wprowadzone ustawą z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw. Celem ustawy jest uporządkowanie krajowego systemu dokumentów strategicznych w zakresie polityki rozwoju i zapewnienie jego spójności, jak również zwiększenie efektywności programowania i realizacji strategii, polityk i programów.

Zmiany prowadzą do konsolidacji systemu zarządzania rozwojem Polski i etapowego wprowadzania systemu zintegrowanych strategii: krajowej, wojewódzkiej i lokalnej. Ustawa po raz pierwszy w ustawodawstwie krajowym wprowadziła podstawę prawną wprost dla strategii rozwoju gminy. Określiła również nowe uregulowania, co do procedury jej opracowania i zakresu merytorycznego. Dzięki temu gmina może przygotowywać strategię, która będzie pełnoprawnym dokumentem stanowiącym element nowego zintegrowanego systemu zarządzania rozwojem kraju, a jednocześnie efektywny instrument pozyskiwania środków zewnętrznych.

Funkcjonujący dotychczas dokument strategiczny określający długofalowy rozwój gminy – *Strategia Rozwoju Gminy Chrzastowice na lata 2014-2024*, stał się nieaktualny ze względu na wspomniane zmiany prawne, ale przede wszystkim zmieniającą się sytuację gospodarczą, społeczną i przestrzenną Chrzastowic, jak i otoczenia gminy. Nowe są problemy, potrzeby i oczekiwania mieszkańców oraz innych interesariuszy gminy. Zmiany zaszły również na poziomie dokumentów strategicznych szczebla krajowego i regionalnego, skąd potrzeba powiązania celów i zadań gminy z wyznaczonymi priorytetami zawartymi w dokumentach nadrzędnych. Pomoże to m.in. w realizacji szansy, jaką dla Chrzastowic jest możliwość uzyskania wsparcia z funduszy zewnętrznych oraz skorzystania z nowych instrumentów polityki regionalnej, w szczególności w ramach nowej perspektywy budżetowej Unii Europejskiej na lata 2021-2027. w związku z tym, konieczne jest reagowanie na nowe warunki rozwojowe i opracowanie strategii rozwoju gminy w oparciu o znowelizowane przepisy (dokument, o którym mowa w art. 10e ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym; t.j. Dz.U. z 2025 poz. 1153).

Nowy dokument – *Strategia Rozwoju Gminy Chrzastowice na lata 2026-2036* – stanowić będzie podstawowy instrument zarządzania gminą, określając jego cele i priorytetowe kierunki rozwoju. Opracowanie to bazuje na przeprowadzonej uprzednio pogłębionej diagnozie sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, która to w sposób kompleksowy i syntetyczny uporządkowała wiedzę o Gminie Chrzastowice. Na pogłębioną diagnozę składały się analiza sytuacji przestrzenno-środowiskowej, społecznej, gospodarczej i klimatyczno-środowiskowej gminy dokonana w oparciu o dane zastane oraz badanie ilościowe wśród mieszkańców, mające na celu pogłębienie wyników analizy danych zastanych. Całość zwieńczono analizą SWOT, która była podstawą do wypracowania celów. Cele strategiczne, operacyjne oraz kierunki działań wypracowano podczas warsztatów z przedstawicielami samorządu (Urząd Gminy Chrzastowice).

Nowa strategia, w odróżnieniu od dotychczasowego dokumentu strategicznego określającego długofalowy rozwój gminy, wiąże planowanie społeczno-gospodarcze z przestrzennym, uwzględniając aspekty klimatyczno-środowiskowe. Dzięki temu będzie wspierała trwały i zrównoważony rozwój gminy Chrzastowice. Dokument określa także ramy finansowe dla jego realizacji oraz potencjalne źródła finansowania.

Projekt strategii poddano konsultacjom społecznym w terminie od 29.05.2025 r. do 03.07.2025 r.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY CHRZĄSTOWICE NA LATA 2026-2036

URZĄD GMINY CHRZĄSTOWICE
UL. DWORCOWA 38,
46-053 CHRZĄSTOWICE

GRUPA BST SP. Z O.O.
UL. MIECZYKÓW 12,
40-748 KATOWICE

BST GRUPA
BADANIA · ANALIZY · EWALUACJE · AUDYTY

Spis treści

Wprowadzenie.....	5
Podstawa prawna i nowelizacja przepisów	5
Gmina Chrzastowice	7
Wnioski z pogłębionej diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej.....	10
Sfera społeczna	10
Sfera gospodarcza	11
Sfera przestrzenna	12
Sfera klimatyczno-środowiskowa.....	13
Analiza SWOT	15
Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym i klimatyczno-środowiskowym.....	17
Misja i wizja rozwoju Gminy Chrzastowice	18
Cele operacyjne rozwoju Gminy Chrzastowice.....	18
Spójność założeń z celami nadrzędnych dokumentów strategicznych.....	20
Strategia Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015-2025.....	20
Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030	22
Zgodność założeń z ustaleniami zawartymi w dokumentach planistycznych, o których mowa w ustawie Prawo wodne	24
Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry	24
Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 26 października 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry	24
Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy	25
Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych	26
Kierunki działań a ochrona środowiska	29
Oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia.....	31
Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy.....	37
Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie..	41
Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu ...	41
Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	42

Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenie szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej.....	42
Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym	43
Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego	43
Kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej.....	43
Systemy komunikacji.....	43
Infrastruktura techniczna.....	43
Infrastruktura społeczna.....	44
Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW	44
Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko	44
Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej.....	45
Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji	45
Obszary strategicznej interwencji	46
Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań	46
OSi Subregion Aglomeracja Opolska	47
System realizacji strategii.....	50
Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych	51
Monitoring	52
Ewaluacja.....	53
Procedura aktualizacji dokumentu strategii.....	53
Ramy finansowe i źródła finansowania.....	54
Spis rysunków	55
Spis tabel.....	55
Załącznik: Pogłębiona diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej Gminy Chrząstowice.....	57

Wprowadzenie

Strategia Rozwoju Gminy Chrzastowice na lata 2026-2036 stanowi podstawowy instrument długofalowego zarządzania gminą, określając jej cele i priorytetowe kierunki rozwoju w perspektywie do 2036 roku. Dokument umożliwi zapewnienie ciągłości i trwałości działania władz Gminy Chrzastowice, niezależnie od zmieniających się uwarunkowań politycznych. Strategia w przyjętej perspektywie czasowej pozwoli efektywnie gospodarować zasobami własnymi, takimi jak m.in.: zasoby ludzkie i infrastrukturalne, środki finansowe, środowisko kulturowe oraz przyrodnicze.

Opracowanie to bazuje na przeprowadzonej uprzednio pogłębionej diagnozie sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej, która to w sposób kompleksowy i syntetyczny uporządkowała wiedzę o Gminie Chrzastowice. Na pogłębioną diagnozę składały się: analiza sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej gminy dokonana w oparciu o aktualne dane zastane oraz wyniki badania ilościowego wśród mieszkańców, mające na celu pogłębienie wyników analizy danych zastanych. Całość zwieńczono analizą SWOT, która była podstawą do wypracowania wstępnych założeń dokumentu. Cele strategiczne, operacyjne oraz kierunki działań wypracowano w formule partycypacyjnej – podczas warsztatów z przedstawicielami samorządu (Urzędu Gminy Chrzastowice).

Na zlecenie Gminy Chrzastowice, dokument strategiczny został opracowany przez firmę Grupa BST Sp. z o.o. z siedzibą w Katowicach. Harmonogram prac nad strategią został ustalony poprzez podjęcie uchwały nr XII.103.2025 Rady Gminy Chrzastowice z dnia 12 marca 2025 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Strategii Rozwoju Gminy Chrzastowice na lata 2026-2036 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji.

Podstawa prawna i nowelizacja przepisów

Podstawę prawną podczas przygotowania Strategii stanowiły przede wszystkim dwa kluczowe dokumenty prawne: ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Dokument uwzględnia zatem nowe regulacje ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, tj. zmiany w zakresie zawartości strategii rozwoju gminy, które wprowadziła reforma systemu planowania przestrzennego z dnia 7 lipca 2023 r. Niniejsze opracowanie zawiera zatem wszystkie elementy ujęte w znowelizowanych przepisach prawa, tj.:

- cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym i klimatyczno-środowiskowym,
- kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych,
- oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia,
- model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy, rozumiany jako docelowy układ elementów składowych w przestrzeni,
- ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie,
- obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, wraz z zakresem planowanych działań,
- obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowane, wraz z zakresem planowanych działań,
- system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych,
- ramy finansowe i źródła finansowania;

Zgodnie z nowelizacją przepisów, strategię rozwoju jednostek samorządu terytorialnego winny być dokumentami silnie uspołecznionymi, tzn. wypracowanymi przy możliwie dużym udziale mieszkańców i innych interesariuszy. Bardzo duży nacisk kładzie się również na spójność tychże dokumentów z dokumentami nadrzędnymi (m.in. konieczne jest uzyskanie opinii dotyczącej spójności dokumentu ze strategią rozwoju województwa).

W celu nadania niniejszej Strategii wartości partycypacyjnej, na etapie diagnostycznym zrealizowano badania ankietowe z udziałem mieszkańców, którego wyniki pozwoliły na uzupełnienie analizy danych zastanych, stanowiącej diagnozę sytuacji. Cele i kierunki działań niniejszej strategii wypracowano w sposób partycypacyjny podczas warsztatów z kluczowymi interesariuszami strategii rozwoju Gminy Chrzastowice, tj. z przedstawicielami samorządu. Następnie projekt dokumentu poddano konsultacjom społecznym i przedłożono Zarządowi Województwa Opolskiego w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględniania ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w *Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030*.

Należy nadmienić, że – zgodnie z art. 326 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. 2024 poz. 1087 z późn. zm.) – niniejsza strategia uwzględnia ponadto ustalenia wynikające z dokumentów planistycznych, o których mowa w art. 315 pkt 1-3 tej ustawy, tj.: planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy (Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry – Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r.), planów zarządzania ryzykiem powodziowym (Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry – Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 26 października 2022 r.) i planu przeciwdziałania skutkom suszy (Plan przeciwdziałania skutkom suszy – Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r.). Dokumenty te mają znaczenie dla kształtowania lokalnej polityki przestrzennej i ochrony środowiska oraz działań adaptacyjnych wobec zmian klimatycznych. Niniejsza strategia natomiast odnosi się do tych ustaleń poprzez ujęcie celów środowiskowych oraz kierunków działań dotyczących gospodarki wodnej, ochrony przed powodzią oraz przeciwdziałania skutkom suszy na poziomie lokalnym.

Gmina Chrzastowice

Gmina Chrzastowice położona jest we wschodniej części województwa opolskiego, w bezpośrednim sąsiedztwie miasta Opola i obejmuje część równiny opolskiej, która wchodzi w skład Niziny Śląskiej. Gmina graniczy: od północy z gminą wiejską Turawa, od wschodu z gminą miejsko-wiejską Ozimek, od południowego wschodu z gminą wiejską Izbicko, od południa z gminą wiejską Tarnów Opolski, od zachodu z miastem wojewódzkim Opole.

Gminę Chrzastowice utworzono uchwałą Wojewódzkiej Rady Narodowej w Opolu z dniem 1 stycznia 1973 roku. W jej skład weszło 9 sołectw: Chrzastowice, Daniec, Dąbrowice, Dębie, Dębska Kuźnia, Falmirowice, Lędziny, Niwki, Suchy Bór.

Gmina Chrzastowice charakteryzuje się płaskim ukształtowaniem terenu. Przez jej obszar przepływają rzeki: Jemielnica (znana lokalnie jako Chrzastawa), Cienka (Ptaszkówka), Sucha oraz Swornica. Całkowita powierzchnia gminy wynosi 8 212,34 ha. Struktura użytkowania gruntów przedstawia się następująco: 51,7% stanowią grunty rolne, 42,5% lasy i tereny leśne, 5,4% grunty zabudowane i zurbanizowane, 0,3% grunty pod wodami, a 0,1% to użytki ekologiczne¹.

Rysunek 1. Wybrane elementy krajobrazu i przestrzeni publicznej w Gminie Chrzastowice

Źródło: www.chrzastowice.pl

Gmina Chrzastowice posiada bogate dziedzictwo kulturowe, na które składają się liczne zabytki sakralne i świeckie. Do najważniejszych należą:

- **Zespół folwarczny w Zbicku** – pochodzący z XIX wieku, obejmujący budynek dawnego nadleśnictwa przy ul. Leśnej 2;
- **Kościół parafialny pw. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny w Chrzastowicach** – świątynia została wzniesiona w stylu neogotyckim z elementami romańskimi. Charakteryzuje się trzema nawami, jedną wieżą oraz trzema ołtarzami;
- **Kościół parafialny pw. Narodzenia NMP w Dębiu** – historyczna świątynia, która w ostatnich latach przeszła prace renowacyjne, m.in. odnowiono cokoły elewacji oraz drzwi wejściowe;
- **Kościół pw. Matki Bożej Wspomożenia Wiernych w Lędzinach** – znany z barokowego ołtarza głównego, który został poddany konserwacji i renowacji;
- **Kapliczki i krzyże przydrożne** – rozsiane po terenie gminy, stanowią świadectwo lokalnej religijności i tradycji,
- **Dawne młyny wodne** – pozostałości dawnych młynów w różnych miejscowościach (Dębie, Daniec, Dębska Kuźnia) świadczące o historycznej działalności gospodarczej w regionie.

¹ <https://chrzastowice.bip.net.pl/pl/kategorie/45-ogolna-charakterystyka-gminy-chrzastowice/artykuly/116-ogolna-charakterystyka-gminy-chrzastowice>, dostęp: 02.04.2025 r.

Rysunek 2. Wybrane obiekty sakralne w Gminie Chrzastowice – elementy dziedzictwa kulturowegoŹródło: www.chrzastowice.pl

Ponadto, w gminie znajdują się liczne domy i budynki gospodarcze o wartości historycznej, zlokalizowane m.in. w Chrzastowicach, Dańcu, Dębju i Dębskiej Kuźni, które są ujęte w ewidencji zabytków powiatu opolskiego² oraz wojewódzkiej ewidencji zabytków.

Komunikacja drogowa w gminie Chrzastowice obejmuje: **Drogi krajowe** – nr 94 (Zgorzelec – Medyka) i nr 46 (Kłodzko – Szczekociny), łącznie 8,8 km. **Drogi powiatowe** – 10 dróg o długości ok. 46 km. **Drogi gminne** – 140 dróg o długości 74,17 km, z czego 40,5 km ma nawierzchnię asfaltową. Gmina zarządza także drogami dojazdowymi na terenach lotniskowych w Niwkach oraz licznymi drogami rolnymi. Wśród dróg gminnych 5,4 km ma nawierzchnię tłuczniową, a 34,8 km gruntową.

Baza oświatowa gminy Chrzastowice obejmuje 6 placówek: **Chrzastowice** – publiczne przedszkole i szkoła z halą sportową, **Daniec** – szkoła z 2 oddziałami przedszkolnymi, **Dębje** – szkoła z 2 oddziałami przedszkolnymi, **Dębska Kuźnia** – szkoła i przedszkole tworzące zespół szkolno-przedszkolny, **Suchy Bór** – publiczne przedszkole. W Gminie Chrzastowice funkcjonują również dwie placówki oświatowe niepubliczne. Szkoły są wyposażone w pracownie komputerowe, Internet i tablice multimedialne. Placówki spełniają normy bezpieczeństwa i higieny, a ich wyposażenie jest systematycznie uzupełniane o pomoce dydaktyczne oraz sprzęt sportowy.

Rysunek 3. Wybrane elementy infrastruktury rekreacyjno-sportowej w Gminie ChrzastowiceŹródło: www.chrzastowice.pl

Ochronę zdrowia na terenie Gminy Chrzastowice zapewnia Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej PANACEUM-MED Sp.J. Ponadto funkcjonuje jedna apteka i punkt apteczny. Za zaopatrzenie w wodę oraz obsługę sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Chrzastowice odpowiada firma PLADA Sp. z o.o. Jest to lokalne przedsiębiorstwo specjalizujące się w gospodarce wodno-kanalizacyjnej. Występują również liczne podmioty gospodarcze z branży budowlanej, handlowej oraz przetwórczej. Bliskość Opola zapewnia także dostęp do większych centrów handlowych i instytucji administracyjnych.

² „Wykaz obiektów nieruchomości wpisanych do ewidencji zabytków gmin powiatu opolskiego”, bip.powiatopolski.pl [dostęp: 02.04.2025]

Na terenie gminy Chrzastowice funkcjonuje 20 organizacji, w tym 6 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych. Dodatkowo można odnotować 7 organizacji działających na rzecz mieszkańców gminy Chrzastowice, a są to: Stowarzyszenie „Lawendowe Wzgórza”, Fundacja Centrum Działań Profilaktycznych, Stowarzyszenie „Pozytywnie mocni”, LKS Ziemia Opolska, Polski Związek Niewidomych – Rejon Opole, Opolski Klub Karate Kyokushin w Opolu oraz Polski Związek Hodowców Gołębi Poczтовых Oddział w Ozimku³.

Rysunek 4. Wybrane remizy OSP i świetlice wiejskie w Gminie Chrzastowice – elementy infrastruktury społecznej

Źródło: www.chrzastowice.pl

³ Raport o stanie Gminy Chrzastowice za rok 2023, BIP.

Wnioski z pogłębionej diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej

Zgodnie z obowiązującymi przepisami, w strategii rozwoju powinny znaleźć się wnioski z przeprowadzonej uprzednio diagnozy. W niniejszym rozdziale zamieszczone zostało zatem podsumowanie pogłębionej diagnozy w podziale na sferę społeczną, gospodarczą, przestrzenną i klimatyczno-środowiskową.

Sfera społeczna

Jakość życia w Gminie Chrzastowice oceniana jest pozytywnie – ankietowani mieszkańcy najczęściej wyrażali zadowolenie z mieszkania w gminie, pozytywnie oceniając ogólną jakość życia. Co więcej, deklaracje respondentów wskazują na to, że w ostatnich kilku latach jakość życia w gminie uległa poprawie.

W Gminie Chrzastowice obserwuje się korzystną sytuację demograficzną, związaną ze wzrostem ogólnej liczby mieszkańców. Pozytywne zmiany występują w grupie ludności w wieku przedprodukcyjnym (wzrost o 226 osób) natomiast spory spadek odnotowuje się wśród ludności w wieku produkcyjnym. Wzrost również wystąpił wśród osób starszych (w 2024 roku osoby w tej grupie wiekowej stanowiły 17,6% mieszkańców gminy).

Negatywne zjawiska obserwuje się także w obszarze ruchu naturalnego ludności Gminy Chrzastowice. Od 2020 roku w gminie obserwuje się ujemny przyrost naturalny, co oznacza, że liczba zgonów jest większa od liczby urodzeń. Pozytywną sytuację można natomiast zaobserwować w przypadku ruchu wędrownego. W całym analizowanym okresie saldo migracji było dodatnie, co świadczy o mniejszej liczbie osób wymeldowujących się niż meldujących.

Na przestrzeni lat 2019-2024 liczba osób objętych pomocą społeczną uległa zmniejszeniu (o 44 osób). Znacznie spadła również liczba osób długotrwale korzystających ze wsparcia (o 45 osób). Pozytywnym zjawiskiem dla gminy Chrzastowice jest również zmniejszenie się na przestrzeni lat 2019-2023 liczby gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej wg kryterium dochodowego (o 27). To pozytywny sygnał świadczący o poprawiającej się sytuacji społeczno-ekonomicznej mieszkańców.

Dane wskazują, że w 2024 roku jednym z głównych powodów przyznawania świadczeń społecznych pozostawało ubóstwo, choć liczba rodzin nieco zmalała w porównaniu z poprzednimi latami. Występuje również systematyczny spadek liczby rodzin korzystających z pomocy z powodu bezrobocia, co może wskazywać na zmianę struktury wsparcia lub wzrost samodzielności ekonomicznej niektórych gospodarstw domowych.

Odnotowuje się jednak wzrost liczby świadczeń przyznawanych z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby oraz niepełnosprawności. Oznacza to, że wsparcia coraz częściej wymagają osoby zmagające się z przewlekłymi problemami zdrowotnymi.

Ochronę zdrowia na terenie Gminy Chrzastowice zapewnia Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "PANACEUM-MED Sp.J.". Dostępność opieki zdrowotnej, niebędącą zadaniem własnym gminy, pozytywnie oceniła ponad połowa ankietowanych. Jednak w ocenie uczestników badania, jednym z ważniejszych obszarów działań Gminy Chrzastowice w okresie do 2036 roku powinna być ochrona zdrowia i profilaktyka zdrowotna.

Na terenie gminy aktywnie działa również Caritas Diecezji Opolskiej, który wspiera mieszkańców poprzez inicjatywy z zakresu pomocy społecznej, profilaktyki zdrowotnej oraz działań na rzecz osób w trudniejszej sytuacji życiowej.

Na terenie Gminy Chrzastowice funkcjonuje 1 niepubliczna placówka opieki nad dziećmi w wieku do lat 3. Ze względu na to, iż gmina nie prowadzi własnego żłobka, dotuje pobyt dziecka zamieszkałego na terenie Gminy. Badanie ilościowe wśród mieszkańców gminy wykazało, że dostępność placówek opieki nad dziećmi do lat 3 była oceniana częściej negatywnie niż pozytywnie.

System edukacji na terenie Gminy Chrzastowice tworzy 6 placówek oświatowych publicznych: 4 szkoły podstawowe i 2 przedszkola publiczne prowadzone przez Gminę Chrzastowice. Należy podkreślić, że dwie placówki tworzą Zespół Szkolno-Przedszkolny. W Gminie Chrzastowice funkcjonują również dwie placówki oświatowe niepubliczne i nie ma żadnych placówek działających w zakresie szkolnictwa ponadpodstawowego. Warto podkreślić, że dostęp do placówek edukacyjnych w Gminie Chrzastowice to jeden z najlepiej ocenianych przez mieszkańców aspektów życia w gminie. Równie wysoko mieszkańcy ocenili dostępność placówek opieki przedszkolnej, a jakość edukacji dzieci i młodzieży częściej oceniano pozytywnie niż negatywnie.

W latach 2019-2024 zwiększyła się liczba organizacji pozarządowych działających w gminie (wzrosła liczba fundacji oraz stowarzyszeń i organizacji społecznych).

Mieszkańcy gminy mają zapewniony dostęp do kultury przede wszystkim dzięki wydarzeniom kulturalnym. Aktywną rolę w kształtowaniu życia kulturalnego odgrywają zarówno placówki oświatowe, jak i organizacje pozarządowe. Duże znaczenie mają także zaangażowani mieszkańcy, którzy pielęgnują lokalne tradycje i zwyczaje. Gminna Biblioteka Publiczna w Chrzastowicach odgrywa istotną rolę w życiu kulturalnym Gminy Chrzastowice, stanowiąc ważne centrum integracji społecznej i animacji kultury. Należy jednak wskazać, że mieszkańcy bardzo negatywnie ocenili ten aspekt życia w gminie. Niewystarczający dostęp oferty kulturalnej był najczęściej wskazywaną negatywną odpowiedzią.

Dzięki dostępności do infrastruktury sportowej, na którą składają się różnorodne obiekty sportowe (m.in. boiska piłkarskie, prywatny kort tenisowy, hale sportowe, kąpielisko itd.) mieszkańcy Gminy Chrzastowice mogą także uprawiać sport. Większa połowa respondentów pozytywnie ocenia dostępność miejsc do nieodpłatnego uprawiania sportu. Ponadto gmina oferuje przyjezdnym i mieszkańcom wiele atrakcji turystycznych (drogi dla rowerów, Rezerwat Przyrody Srebrne Źródła, Falmirowickie Kamionki oraz liczne obiekty zabytkowe).

Dane statystyczne wskazują na poprawę bezpieczeństwa publicznego w gminie. Dane w badaniu ilościowym wskazują, że odsetek mieszkańców gminy, którzy pozytywnie oceniają aspekt związany z bezpieczeństwem i porządkiem publicznym był znacznie wyższy aniżeli odsetek osób dokonujących ocen negatywnych. Z drugiej strony – zdaniem mieszkańców – przestępczość stanowi jeden z ważniejszych problemów występujących w gminie i spory odsetek mieszkańców wskazał bezpieczeństwo publiczne jako priorytetowy obszar działań Gminy Chrzastowice w okresie do 2036 roku.

Sfera gospodarcza

W Gminie Chrzastowice dostrzega się negatywne trendy w obszarze rynku pracy. W roku 2024 w porównaniu do roku 2019 liczba bezrobotnych uległa zwiększeniu, a tym samym odnotowano wzrost stopy bezrobocia. W 2024 roku wskaźnik ten kształtował się na poziomie 5,7%. Co więcej, spośród

aspektów gospodarczych mieszkańcy w badaniu ilościowym relatywnie nisko ocenili możliwość znalezienia pracy w gminie.

W Gminie Chrzastowice można jednak odnotować wzrost przedsiębiorczości mieszkańców. W 2024 roku w porównaniu do 2019 roku zaobserwowano przyrost liczby podmiotów gospodarczych. Dane te zostały potwierdzone w badaniu ilościowym, z którego wynika, że Chrzastowianie częściej pozytywnie niż negatywnie oceniają przedsiębiorczość mieszkańców.

W województwie opolskim przedsiębiorcy mogą skorzystać z regionalnej pomocy publicznej w formie zwolnienia z podatku dochodowego (CIT lub PIT) wartości nowej inwestycji w ramach Polskiej Strefy Inwestycji. Wysokość ulgi zależy od wielkości przedsiębiorstwa. Dodatkowo, w ramach programów regionalnych, takich jak Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021-2027, dostępne są dotacje na inwestycje w innowacje, badania i rozwój oraz inne obszary wspierające rozwój gospodarczy regionu. W badaniu ilościowym atrakcyjność inwestycyjna gminy częściej oceniana była pozytywnie niż negatywnie.

Analizując poziom dochodów i wydatków budżetowych Gminy Chrzastowice w 2024 roku Gmina Chrzastowice zamknęła swój budżet pomyślnym wynikiem finansowym. Zgodnie z planem budżetowym przewidywano deficyt w wysokości 2 935 808,76 zł. Jednak w wyniku realizacji dochodów i wydatków, gmina uzyskała nadwyżkę budżetową w wysokości 2 956 635,90 zł, co oznacza poprawę wyniku o prawie 6 milionów złotych w stosunku do pierwotnych założeń.

Sfera przestrzenna

Analiza sfery przestrzennej wykazała korzystne położenie Gminy Chrzastowice. Gmina położona jest w powiecie opolskim, w bezpośrednim sąsiedztwie Opola, pomiędzy dwoma ważnymi szlakami komunikacji drogowej: w kierunku Częstochowy – droga nr 46 oraz w kierunku Katowic – droga 94. Przez Gminę Chrzastowice przebiegają drogi wojewódzkie, drogi powiatowe oraz inne drogi o znaczeniu lokalnym. Infrastruktura drogowa na terenie gminy jest stale rozbudowywana. Warto jednak zauważyć, że poprawa i rozwój infrastruktury drogowej to według mieszkańców priorytetowy obszar działań gminy na okres do 2036 roku.

Na terenie gminy Chrzastowice funkcjonuje Gminna Komunikacja Publiczna, która od 15 stycznia 2024 roku łączy wszystkie miejscowości gminy z Chrzastowicami. Przewozy realizowane są przez bus oznakowany herbem gminy, a przejazdy w jego obrębie są bezpłatne. W przypadku połączeń do miasta Opole, opłata pobierana jest jedynie za odcinek poza granicami gminy. Gmina Chrzastowice jest obsługiwana przez linię kolejową nr 144, łączącą Tarnowskie Góry z Opolem Głównym, a także Opole z Fosowskim. Z kolei najbliższym lotniskiem wobec Gminy Chrzastowice jest Międzynarodowy Port Lotniczy Katowice w Pyrzowicach (KTW), oddalony o około 113 km.

Podstawowym dokumentem określającym politykę przestrzennego zagospodarowania gminy jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Chrzastowice. W studium zagospodarowania przestrzennego gminy Chrzastowice przyjęto zasadę utrwalenia istniejącej struktury funkcjonalno-przestrzennej.

W ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Chrzastowice na lata 2024-2030 obszar rewitalizacji Gminy Chrzastowice został podzielony na sołectwa: Dąbrowice, Dębie oraz część sołectw Dębska Kuźnia i Suchy Bór. Należy nadmienić, że jednostki analityczne zostały pomniejszone o tereny niezabudowane, aby spełnić wymogi zawarte w ww. ustawie. Obszary uwzględniają miejsca, w których stwierdzono występowanie niekorzystnych zjawisk społecznych oraz dodatkowo ubytki w co najmniej jednej z czterech sfer: gospodarczej, środowiskowej, technicznej lub przestrzenno- funkcjonalnej.

W ostatnich latach w gminie obserwuje się wzrost liczby budynków mieszkalnych. Należy jednak nadmienić, że problemy mieszkaniowe w gminie dostrzega spora część ankietowanych mieszkańców.

Gmina Chrzastowice aktywnie zarządza zasobami mieszkaniowymi, obejmującymi zarówno mieszkania komunalne, jak i socjalne. Gmina posiada łącznie 23 mieszkania, w tym: 3 mieszkania socjalne, 19 mieszkań komunalnych i 1 mieszkanie komunalne w udziale ½.

Sfera klimatyczno-środowiskowa

Analiza środowiska wskazała, iż ankietowani ocenili stan i jakość środowiska w gminie na poziomie dobrym, co wskazuje na ich zadowolenie z obecnej sytuacji. Podobnie jakość powietrza i czystość w gminie zostały ocenione raczej pozytywnie, co świadczy o skutecznych działaniach proekologicznych.

Za zaopatrzenie w wodę i obsługę kanalizacji na terenie gminy Chrzastowice odpowiada firma PLADA Sp. z o.o. Gmina pozyskała dofinansowanie na budowę kanalizacji sanitarnej w Dąbrowicach w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014–2020, pokrywające 63,63% kosztów. Inwestycja obejmowała ponad 6 km sieci i 58 przyłączy, z tranzytem przez Dębie. W Falmirowicach zakończono budowę kanalizacji, a mieszkańcy zobowiązani są podłączyć swoje nieruchomości do nowej sieci. W 2023 r. zakończono też pierwszy etap kanalizacji łączący Daniec i Dębską Kuźnię. Od 2019 do 2023 roku odsetek mieszkańców korzystających z wodociągów wzrósł do 96%. Należy podkreślić, że gmina znajduje się w Aglomeracji Opole o I_d PLOP001, która nie spełnia I warunku (dot. stopnia skanalizowania) oraz II warunku (dot. wydajności oczyszczalni) Dyrektywy Ściekowej.

Na wschodnio-południowej granicy gminy Chrzastowice przebiega wysokociśnieniowy gazociąg Zdieszowice – Ozimek, który stanowi ważny element regionalnej sieci przesyłowej gazu. W 2023 roku z gazu korzystało 18,3% mieszkańców gminy. W okresie od 2019 do 2023 roku odsetek ten systematycznie rósł, osiągając na koniec 2023 roku wartość wyższą o 14,4 punktu procentowego w porównaniu do roku 2019.

Na terenie Gminy Chrzastowice część energii pochodzi ze źródeł odnawialnych, takich jak energia słoneczna, wodna, biomasa oraz pompy ciepła. Gmina dysponuje dwoma małymi elektrowniami wodnymi. Ponadto, w Dębskiej Kuźni i Suchym Borze działają kotły na biomasę o mocach odpowiednio 100 kW i 50 kW.

Ponadto w Gminie Chrzastowice wprowadzono program „Czyste Powietrze”. Program wspiera właścicieli domów jednorodzinnych w modernizacji energetycznej i ograniczeniu emisji zanieczyszczeń. Dofinansowanie zależy od dochodu i standardu budynku, a maksymalnie może pokryć 100% kosztów kwalifikowanych dla osób o najniższych dochodach. Dotacje przekazuje WFOŚiGW, jednorazowo lub w maksymalnie trzech transzach. „Czyste Powietrze” to istotna inicjatywa poprawiająca jakość powietrza i efektywność energetyczną domów.

Ochrona Środowiska jest też zapewniana poprzez programy takie jak: Program Ochrony Środowiska, który ma na celu zachowanie i poprawę stanu lokalnego środowiska naturalnego, Program Ochrony Środowiska przed hałasem dla województwa opolskiego, mający na celu redukcję i kontrolę poziomu hałasu oraz program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, który ma na celu eliminację tego szkodliwego materiału, poprawiając tym samym bezpieczeństwo i zdrowie mieszkańców.

Obszar Gminy Chrzastowice obejmuje fragmenty pięciu jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP), które stanowią podstawową jednostkę oceny stanu wód w ramach Ramowej Dyrektywy Wodnej i Państwowego Monitoringu Środowiska. W jednej z nich – JCWP Swornica – odnotowano

w 2025 roku przekroczenia stężeń substancji z grupy WWA, co wskazuje na istotny wpływ presji antropogenicznych, takich jak emisje z indywidualnego ogrzewania, wpływ zanieczyszczeń drogowych.

Na terenie Gminy Chrzastowice znajdują się pomniki przyrody, użytki ekologiczne, kompleksy leśne oraz zieleńce. Na koniec 2023 roku powierzchnia lasów na terenie Gminy Chrzastowice wynosiła 3 395,56 ha, a lesistość gminy kształtowała się na poziomie 41,2% była wyższa od wartości dla województwa (26,7 %), ale niższa od powiatu opolskiego (45,8 %).

Analiza SWOT

W kolejnej tabeli przedstawiono podsumowanie zrealizowanej diagnozy w formie analizy SWOT, która stanowi zestawienie najważniejszych informacji o sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej gminy w postaci mocnych i słabych stron oraz potencjalnych szans i zagrożeń.

Tabela 1. Analiza SWOT – mocne i słabe strony

MOCNE STRONY (S)	SŁABE STRONY (W)
– Wysoko oceniana jakość życia w gminie; – Położenie w bezpośrednim sąsiedztwie Opola, pomiędzy dwoma ważnymi szlakami komunikacji drogowej: w kierunku Częstochowy – droga nr 46 oraz w kierunku Katowic – droga 94; – Spadek liczby osób objętych pomocą społeczną, w tym również osób długotrwale korzystających ze wsparcia; – Dodatnie saldo migracji; – Wzrost liczby podmiotów gospodarczych; – Atrakcyjność gminy jako miejsca zamieszkania; – Dostęp do kultury (istnienie licznych obiektów zabytkowych w gminie, w tym z walorami o charakterze historycznym); – Dostęp do sportu (istnienie licznych obiektów sportowych) oraz placówek edukacyjnych; – Czystość gminy; – Dobry system gospodarowania odpadami; – Stale rozbudowywana infrastruktura drogowa; – Dostępność ścieżek turystycznych i szlaków pieszych; – Dostępność kolejowa; – Dostępność terenów zielonych i leśnych z potencjałem turystycznym; – Wzrost liczby budynków mieszkalnych; – Poprawa funkcjonowania systemu wodociągowego i układu komunikacyjnego; – Stale rozbudowywana kanalizacja sanitarna na terenie gminy; – Obecność w gminie aktywnych organizacji i stowarzyszeń;	– Negatywne trendy demograficzne (postępujący proces starzenia się społeczeństwa, spadek ludności w wieku produkcyjnym, ujemny przyrost naturalny); – Gmina, mimo bliskości miasta Opola, może borykać się z niewystarczającą liczbą miejsc pracy na swoim terenie; – Niska jakość infrastruktury drogowej; – Niewystarczający dostęp do placówek opieki nad dziećmi do 3 r.ż.; – Niewystarczająca dostępność oferty kulturalnej (wydarzenia, koncerty, spektakle); – Niewystarczający poziom atrakcyjności inwestycyjnej gminy; – Słaba dostępność połączeń komunikacyjnych z innymi gminami; – Niska dostępność bezpłatnych, pozalekcyjnych zajęć edukacyjnych i rozwijających zainteresowania dzieci i młodzieży; – Problemy mieszkaniowe – niewystarczająca ilość mieszkań o odpowiednim standardzie; – Niska jakość powietrza; – Niewystarczające działania gminy wspierające przedsiębiorczość mieszkańców; – Niewystarczający dostęp do usług z zakresu ochrony zdrowia i profilaktyki zdrowotnej;

Źródło: opracowanie własne

Tabela 2. Analiza SWOT – szanse i zagrożenia

SZANSE (O)	ZAGROŻENIA (T)
– Możliwość pozyskania środków z finansowania zewnętrznego; – Możliwość pozyskania finansowania zewnętrznego na realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych; – Napływ osób na pobyt stały; – Bliskość terenów rekreacyjnych oraz czyste środowisko dają potencjał do rozwoju turystyki wiejskiej, agroturystyki oraz rekreacji związanej z naturą.	– Niekorzystne zmiany czynników wpływających na jakość i poziom życia (np. wzrost kosztów życia); – Obciążenia finansowe przedsiębiorców, m.in. rosnące koszty pracy oraz brak stabilizacji legislacyjnej; – Pogorszenie jakości środowiska naturalnego (na skutek m.in. zmian klimatycznych, emisji zanieczyszczeń, wzrostu natężenia ruchu drogowego oraz utrudnień legislacyjnych); – Ogólnoregionalne niekorzystne tendencje demograficzne i starzenie się społeczeństwa; – Pogarszające się zdrowie psychiczne społeczeństwa; – Brak inwestycji w edukację i innowacje może spowodować spadek konkurencyjności względem innych regionów, które będą oferować lepsze warunki do życia i pracy.

Źródło: opracowanie własne

Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym i klimatyczno-środowiskowym

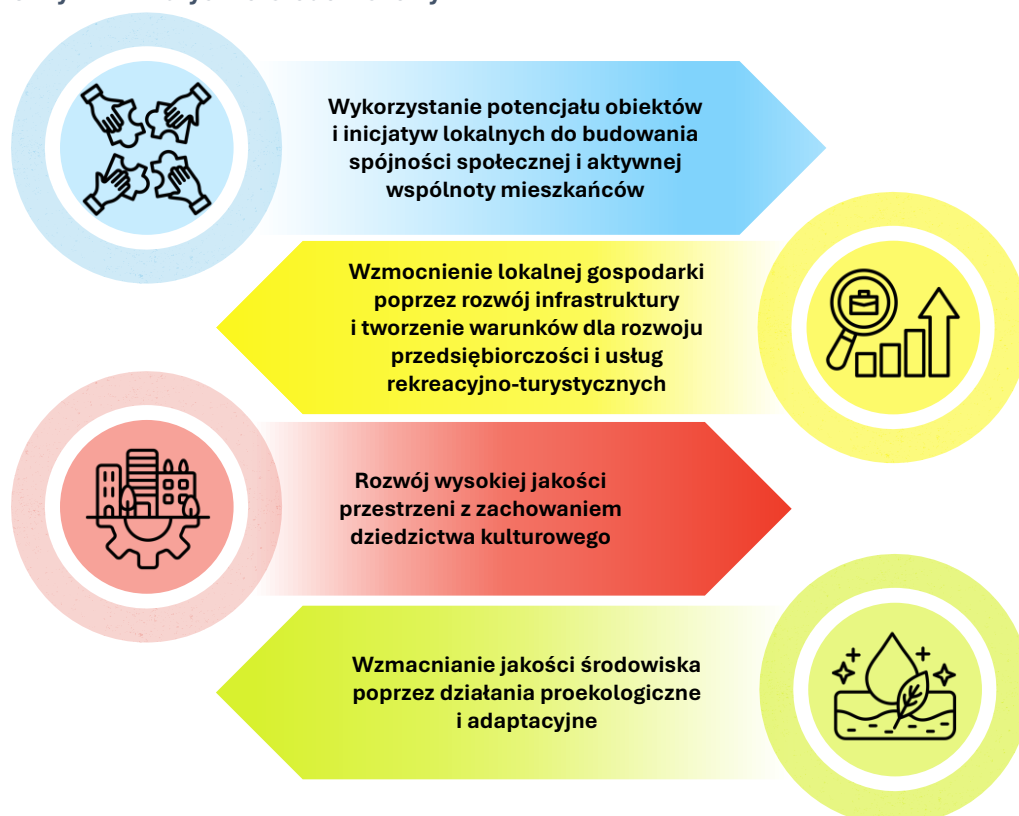
Na podstawie zrealizowanej diagnozy wypracowano cele rozwoju Gminy Chrzastowice w czterech wymiarach: społecznym, gospodarczym, przestrzennym oraz klimatyczno-środowiskowym.

Rysunek 5. Wymiary w układzie założeń strategicznych

Wyznaczenie celów (a następnie kierunków działań) dla każdego ze wskazanych wymiarów wpisuje się w zamysł koncepcji zrównoważonego rozwoju, zapewniając równowagę pomiędzy sferą społeczną, sferą ekonomiczną oraz przestrzenią i środowiskiem. Kolejny schemat przedstawia przyjęte cele strategiczne rozwoju Gminy Chrzastowice.

Rysunek 6. Cele strategiczne rozwoju Gminy Chrzastowice w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym i klimatyczno-środowiskowym

Źródło: opracowanie własne

Misja i wizja rozwoju Gminy Chrzastowice

Co istotne, wyznaczone cele pomogły określić wizję i misję rozwoju Gminy Chrzastowice.

Misja:

Misją Gminy Chrzastowice jest tworzenie dobrego miejsca do życia, w którym mieszkańcy mogą rozwijać się społecznie i gospodarczo w otoczeniu zadbanej przestrzeni publicznej i przyrody, przy wsparciu nowoczesnej infrastruktury oraz sprawnie funkcjonujących usług publicznych.

Wizja:

Chrzastowice to nowoczesna i dynamiczna gmina, która łączy rozwój infrastrukturalny z dbałością o jakość życia mieszkańców. Jest to miejsce, w którym wspólnota lokalna buduje silne więzi społeczne dzięki bogatej ofercie wydarzeń kulturalnych, rekreacyjnych i edukacyjnych. Samorząd podejmuje konsekwentne działania na rzecz podnoszenia dostępności i jakości usług publicznych, wspiera lokalne inicjatywy społeczne oraz przedsiębiorczość, tworząc przyjazne warunki dla rozwoju firm i usług. Gmina rozwija się z poszanowaniem tradycji i dziedzictwa, zachowując ład przestrzenny i dbając o estetykę przestrzeni. Działania proekologiczne oraz inwestycje w infrastrukturę środowiskową i energetyczną wzmacniają odporność na zmiany klimatyczne i przyczyniają się do budowania zrównoważonej przyszłości. Chrzastowice to gmina, w której warto mieszkać, inwestować i wypoczywać.

Cele operacyjne rozwoju Gminy Chrzastowice

W wymiarze społecznym priorytet stanowi wysoka jakość życia mieszkańców z rozwiniętą infrastrukturą społeczną, a zatem jakość oparta na dostępności sprawnych i nowoczesnych usług publicznych i dobrze rozwiniętej infrastrukturze społecznej. Z kolei cele operacyjne w tym wymiarze skupiają się na wzmacnianiu integracji społecznej, wspieraniu aktywności obywatelskiej oraz tworzeniu warunków do rozwoju lokalnych inicjatyw i wydarzeń społeczno-kulturalnych. Istotnym elementem jest podnoszenie jakości i dostępności usług wspierających dobrostan mieszkańców – w szczególności w zakresie edukacji, opieki, kultury i aktywności fizycznej – co sprzyja budowaniu aktywnej, solidarnej i zaangażowanej wspólnoty lokalnej.

Tabela 3. Cele w wymiarze społecznym

WYMIAR SPOŁECZNY	
Priorytet	Wysoka jakość życia mieszkańców z rozwiniętą infrastrukturą społeczną
Cel strategiczny	1. Wykorzystanie potencjału obiektów i inicjatyw lokalnych do budowania spójności społecznej i aktywnej wspólnoty mieszkańców
Cele operacyjne	1.1. Tworzenie przyjaznych warunków do integracji i aktywności 1.2. Wzmacnianie warunków sprzyjających rozwojowi lokalnych inicjatyw obywatelskich i wydarzeń społeczno-kulturalnych 1.3. Zwiększanie dostępności i jakości usług publicznych i społecznych wspierających dobrostan i rozwój mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych warsztatów

W wymiarze gospodarczym priorytet stanowi zrównoważona infrastruktura gospodarcza i komunikacyjna, która tworzy warunki do rozwoju lokalnej przedsiębiorczości oraz wzmacnia dostępność przestrzeni i usług w gminie. Cele operacyjne w tym wymiarze koncentrują się na rozwoju infrastruktury drogowej i komunikacyjnej oraz na tworzeniu przestrzeni wspierających działalność gospodarczą i lokalne usługi, w tym również rekreacyjno-turystyczne, co przekłada się na poprawę jakości życia mieszkańców i zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy.

Tabela 4. Cele w wymiarze gospodarczym

WYMIAR GOSPODARCZY	
Priorytet	Zrównoważona infrastruktura gospodarcza i komunikacyjna
Cel strategiczny	2. Wzmocnienie lokalnej gospodarki poprzez rozwój infrastruktury i tworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości i usług rekreacyjno-turystycznych
Cele operacyjne	2.1. Rozwój infrastruktury drogowej i komunikacyjnej 2.2. Rozwój infrastruktury wspierającej i tworzącej warunki dla przedsiębiorczości i usług lokalnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych warsztatów

W wymiarze przestrzennym priorytetem jest zrównoważony rozwój przestrzenny wraz z poszanowaniem dziedzictwa kulturowego, co uwzględnia potrzebę zachowania ładu przestrzennego oraz integrację funkcjonalną różnych obszarów gminy. W tym wymiarze cele operacyjne obejmują rozwój i modernizację przestrzeni sportowo-rekreacyjnych oraz społeczno-kulturalnych, jak również ochronę i promocję dziedzictwa kulturowego i sakralnego. Działania te wspierają budowanie lokalnej tożsamości i estetycznego, funkcjonalnego otoczenia życia mieszkańców.

Tabela 5. Cele w wymiarze przestrzennym

WYMIAR PRZESTRZENNY	
Priorytet	Zrównoważony rozwój przestrzenny wraz z poszanowaniem dziedzictwa kulturowego
Cel strategiczny	3. Rozwój wysokiej jakości przestrzeni z zachowaniem dziedzictwa kulturowego
Cele operacyjne	3.1. Rozwój i modernizacja przestrzeni sportowo-rekreacyjnych i społeczno-kulturalnych 3.2. Zachowanie dziedzictwa kulturowego i sakralnego z uwzględnieniem ładu przestrzennego

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych warsztatów

W wymiarze klimatyczno-środowiskowym priorytetem jest dobra jakość środowiska naturalnego, rozumiana jako świadome i długofalowe zarządzanie zasobami przyrodniczymi oraz podnoszenie odporności gminy na zmiany klimatu. W tym wymiarze cele operacyjne skupiają się na poprawie efektywności energetycznej infrastruktury publicznej, rozwoju i modernizacji infrastruktury środowiskowej oraz promowaniu proekologicznych postaw i zachowań wśród mieszkańców.

Podejmowane działania mają na celu ochronę walorów przyrodniczych gminy oraz wspieranie świadomych i odpowiedzialnych działań na rzecz środowiska.

Tabela 6. Cele w wymiarze klimatyczno-środowiskowym

WYMIAR KLIMATYCZNO-ŚRODOWISKOWY	
Priorytet	Dobra jakość środowiska naturalnego
Cel strategiczny	4. Wzmacnianie jakości środowiska poprzez działania proekologiczne i adaptacyjne
Cele operacyjne	4.1. Poprawa efektywności energetycznej infrastruktury publicznej 4.2. Rozwój oraz modernizacja infrastruktury środowiskowej i przyrodniczej gminy 4.3. Kształtowanie postaw proekologicznych i wspieranie świadomych zachowań mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych warsztatów

Spójność założeń z celami nadrzędnych dokumentów strategicznych

Zgodnie z art. 10e ust. 2 Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, strategia rozwoju gminy jest spójna ze strategią rozwoju województwa oraz strategią rozwoju ponadlokalnego, obejmującą tę gminę. Tym samym niniejszy dokument musi być spójny z założeniami Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030 oraz Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015-2025.

Strategia Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015-2025

Strategia Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015-2025 została przyjęta uchwałą nr XVI/101/16 Rady Powiatu Opolskiego z dnia 28 stycznia 2016 r. W dokumencie określono następujące cele strategiczne:

1. **Czyste środowisko naturalne.** Cel ten będzie realizowany poprzez ograniczenie niskiej emisji w budynkach użyteczności publicznej, zwiększenie wykorzystania OZE, ochronę i promocję różnorodności biologicznej i dziedzictwa naturalnego.
2. **Aktywne i bezpieczne społeczeństwo.** Cel ten będzie realizowany poprzez przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i ubóstwu, rozwój usług opiekuńczych i wychowawczych, podnoszenie jakości edukacji, wspieranie wielokulturowego dziedzictwa i tożsamości, wspieranie osób starszych w kierunku zdrowego stylu życia.
3. **Innowacyjna gospodarka i rynek pracy.** Cel ten będzie realizowany poprzez budowanie relacji partnerskich i wspieranie powiązań biznesowych, dostosowanie edukacji do rynku pracy, promowanie równych szans na rynku pracy oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększania szans na zatrudnienie.
4. **Nowoczesna infrastruktura techniczna i ekologiczny transport.** Cel ten będzie realizowany poprzez poprawę jakości i nośności systemu dróg powiatowych, poprawę dostępności komunikacyjnej i transportu publicznego, rozwój i promocję ekologicznych form transportu, wsparcie infrastruktury ochrony przeciwpowodziowej i zapobieganie zagrożeniom życia i zdrowia, rozwój usług informatycznych w administracji powiatu.
5. **Infrastruktura społeczna przyjazna ludziom i środowisku.** Cel ten będzie realizowany poprzez inwestycje w infrastrukturę społeczną i zdrowotną, poprawę jakości dostępu do usług

medycznych i opieki nad osobami starszymi oraz osobami z niepełnosprawnością, zachowanie, ochronę i promocję dziedzictwa kulturowego, a także zwiększenie dostępu do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych, w tym dla osób z niepełnosprawnością.

Analiza porównawcza wskazuje na wysoką spójność założeń Strategii Rozwoju Gminy Chrzastowice na lata 2026–2036 oraz Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015–2025. Oba dokumenty opierają się na zbliżonych wartościach i celach rozwojowych, obejmujących zarówno sferę społeczną, gospodarczą, przestrzenną, jak i środowiskowo-klimatyczną.

Zbieżność widoczna jest w szczególności w podejściu do poprawy jakości życia mieszkańców poprzez rozwój infrastruktury społecznej, wspieranie działań proekologicznych, promowanie aktywności społecznej i obywatelskiej, a także poprawę dostępności usług publicznych, w tym opieki zdrowotnej, edukacyjnej i kulturalnej. Oba dokumenty akcentują znaczenie ochrony środowiska naturalnego, poprawy efektywności energetycznej oraz promocji odnawialnych źródeł energii. Zwracają również uwagę na potrzebę przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i wspierania integracji międzypokoleniowej.

W warstwie infrastrukturalnej zauważalna jest zgodność w zakresie potrzeby modernizacji dróg i poprawy systemów transportowych, a także rozwoju przyjaznych środowisku form przemieszczania się. Strategia gminna wpisuje się ponadto w cele powiatu w zakresie wspierania lokalnej przedsiębiorczości oraz rozwoju usług rekreacyjno-turystycznych.

Kolejna tabela prezentuje wynik analizy porównawczej założeń obu dokumentów w formie macierzy ukazującej spójność poszczególnych celów.

Tabela 7. Spójność założeń Strategii Rozwoju Gminy Chrzastowice na lata 2026-2036 i Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015-2025

		Strategia Rozwoju Gminy Chrzastowice na lata 2026-2036			
		Cele w wymiarze społecznym	Cele w wymiarze gospodarczym	Cele w wymiarze przestrzennym	Cele w wymiarze klimatyczno-środowiskowym
Strategia Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015-2025	Czyste środowisko naturalne				X
	Aktywne i bezpieczne społeczeństwo	X		X	
	Innowacyjna gospodarka i rynek pracy		X		
	Nowoczesna infrastruktura techniczna i ekologiczny transport		X		X
	Infrastruktura społeczna przyjazna ludziom i środowisku	X		X	X

Źródło: opracowanie własne

Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030

Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030 przyjęto uchwałą nr XXXIV/355/2021 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 4 października 2021 r. Strategia rozwoju województwa zakłada dążenie do osiągnięcia następujących celów strategicznych:

1. **Człowiek i relacje – Mieszkańcy gotowi na wyzwania i tworzący otwartą wspólnotę.**
W ramach tego celu sformułowano następujące cele operacyjne realizowane przez kierunki działań:
 - Trwałe więzi społeczne (m.in. integracja i aktywizacja społeczna, wsparcie rozwiązań prorodzinnych i inne).
 - Wykwalifikowani mieszkańcy (m.in. wzrost jakości kształcenia, wzmacnianie instytucji, aktywizacja zawodowa i inne).
 - Rozwinięte i dostępne usługi (m.in. rozwój opieki i profilaktyki zdrowotnej, rozwój usług społecznych i inne)
 - Bezpieczny region (m.in. poprawa bezpieczeństwa, rozwój edukacji na rzecz bezpieczeństwa i inne).
2. **Środowisko i rozwój – Środowisko odporne na zmiany klimatyczne i sprzyjające rozwojowi.** W ramach tego celu sformułowano następujące cele operacyjne realizowane przez kierunki działań:
 - Opolskie zeroemisyjne (m.in. obniżenie emisyjności gospodarki, rozwój zielonych technologii i inne).
 - Przyjazne środowisko i racjonalna gospodarka zasobami (m.in. rozwój świadomości ekologicznej i praktycznych zastosowań, ochrona zasobów wodnych i inne).
 - Wysokie walory przyrodniczo-krajobrazowe (m.in. ochrona bioróżnorodności, wzmocnienie systemu ochrony przyrody i inne).
3. **Silna gospodarka – Gospodarka inteligentna wzmacniająca konkurencyjność regionu.**
W ramach tego celu sformułowano następujące cele operacyjne realizowane przez kierunki działań:
 - Gospodarka otwarta na współpracę (m.in. rozwój przedsiębiorczości, współpraca gospodarcza i inne).
 - Silne branże (m.in. wzmocnienie konkurencyjności i innowacyjność firm, wspieranie miejsc pracy i inne).
 - Region dostępny komunikacyjnie (m.in. rozwój infrastruktury komunikacyjnej, rozbudowa infrastruktury teleinformatycznej i inne).
 - Ceniona marka regionu (m.in. dbałość o zachowanie i rozwój dziedzictwa kulturowego, budowa wizerunku Zielonego Opolskiego i inne).

Analiza porównawcza Strategii Rozwoju Gminy Chrzastowice na lata 2026–2036 oraz Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030 wskazuje na wyraźną spójność celów strategicznych obu dokumentów. Pomimo różnicy skali – wojewódzkiej i gminnej – cele określone w strategii gminy można uznać za uszczegółowienie oraz lokalne odzwierciedlenie kierunków działań zapisanych na poziomie regionalnym.

Oba dokumenty kładą silny nacisk na aspekt społeczny, podkreślając potrzebę budowania aktywnej, zintegrowanej wspólnoty mieszkańców, rozwoju usług społecznych oraz działań wzmacniających więzi międzyludzkie i tożsamość kulturową. Widoczna jest również zgodność w zakresie celów związanych z ochroną środowiska i przeciwdziałaniem zmianom klimatycznym – zarówno strategia

województwa, jak i lokalna zakładają rozwój zielonej infrastruktury, poprawę efektywności energetycznej, promocję odnawialnych źródeł energii oraz działania edukacyjne w zakresie ekologii.

Pod względem gospodarczym, strategie przewidują wspieranie przedsiębiorczości, rozwój nowoczesnej infrastruktury transportowej, a także wzmacnianie lokalnych sektorów gospodarki. Gminna strategia odpowiada na te wyzwania poprzez konkretne działania wspierające lokalnych przedsiębiorców, rozwój oferty inwestycyjnej oraz modernizację układu drogowego. Spójność widoczna jest także w zakresie zagospodarowania przestrzeni, ochrony dziedzictwa kulturowego oraz zwiększania atrakcyjności rekreacyjno-turystycznej – obszarów, które w obu strategiach odgrywają istotną rolę w budowie tożsamości miejsca i jakości życia mieszkańców.

Kolejna tabela prezentuje wynik analizy porównawczej założeń obu dokumentów w formie macierzy ukazującej spójność poszczególnych celów.

Tabela 8. Spójność założeń Strategii Rozwoju Gminy Chrzastowice na lata 2026-2036 i Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030

		Strategia Rozwoju Gminy Chrzastowice na lata 2026-2036			
		Cele w wymiarze społecznym	Cele w wymiarze gospodarczym	Cele w wymiarze przestrzennym	Cele w wymiarze klimatyczno-środowiskowym
Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030	Człowiek i relacje – Mieszkańcy gotowi na wyzwania i tworzący otwartą wspólnotę	X		X	
	Środowisko i rozwój – Środowisko odporne na zmiany klimatyczne i sprzyjające rozwojowi			X	X
	Silna gospodarka – Gospodarka inteligentna wzmacniająca konkurencyjność regionu		X	X	

Źródło: opracowanie własne

Zgodność założeń z ustaleniami zawartymi w dokumentach planistycznych, o których mowa w ustawie Prawo wodne

Zgodnie z art. 326 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (tj. Dz. U. 2024 poz. 1087 ze zm.) w strategii rozwoju gminy należy uwzględnić ustalenia zawarte w dokumentach planistycznych, o których mowa w art. 315 pkt 1-3, tj. planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy, planów zarządzania ryzykiem powodziowym, planu przeciwdziałania skutkom suszy.

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry

Obszar Gminy Chrzastowice znajduje się w dorzeczu Odry (w regionie Górnej Odry), objętym *Planem gospodarowania wodami dla dorzecza Odry* (PGW dorzecza Odry). Plan ten stanowi kluczowy dokument planistyczny w zakresie gospodarowania wodami, opracowany zgodnie z wymogami Ramowej Dyrektywy Wodnej oraz ustawy Prawo wodne. Dokument ten określa cele środowiskowe dla wód powierzchniowych, podziemnych i obszarów chronionych, a także zestaw działań – prawnych, technicznych i organizacyjnych – niezbędnych do osiągnięcia lub utrzymania ich dobrego stanu, stanowiąc podstawę do podejmowania decyzji dotyczących zarządzania zasobami wodnymi.

Działania ujęte w analizowanym planie mają więc na celu poprawę jakości wód oraz ograniczenie presji wynikających z działalności człowieka i obejmują m.in.:

- ochronę jakości wód, w tym m.in. ograniczenie zanieczyszczeń rozproszonych z rolnictwa czy też zanieczyszczeń rozproszonych związanych z rozwojem turystyki i transportu;
- zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi, m.in. poprzez ograniczenie zużycia wody i zwiększenie retencji.

Strategia Rozwoju Gminy Chrzastowice jest spójna z Planem gospodarowania wodami dla dorzecza Odry. Dokument strategiczny, w swoim wymiarze klimatyczno-środowiskowym, stawia sobie za cel strategiczny „Wzmacnianie jakości środowiska poprzez działania proekologiczne i adaptacyjne”, co koreluje z celami PGW dorzecza Odry i pośrednio odzwierciedla podstawowe działania PGW dorzecza Odry, o których mowa powyżej.

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 26 października 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry

Obszar Gminy Chrzastowice znajduje się w dorzeczu Odry, a zatem podlega pod *Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry* (PZRP dorzecza Odry). Plan ten jest dokumentem planistycznym opracowanym zgodnie z wymogami Dyrektywy Powodziowej oraz ustawy Prawo wodne, którego nadrzędnym celem jest ograniczenie potencjalnych, negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej. Zawiera katalog działań służących poprawie ochrony ludności, mienia i środowiska przed zagrożeniem powodziowym, a także wspiera zrównoważone gospodarowanie przestrzenią na obszarach zagrożonych zalaniem.

W analizowanym planie określono trzy cele główne: zahamowanie wzrostu ryzyka powodziowego, obniżenie istniejącego ryzyka powodziowego, poprawa systemu zarządzania ryzykiem powodziowym.

Strategia Rozwoju Gminy Chrzęstowice uwzględnia ustalenia PZRP dorzecza Odry poprzez zaplanowanie działań ograniczających skutki podtopień i opadów nawałnych, poprawę retencji lokalnej oraz edukację mieszkańców.

Cel strategiczny Gminy Chrzęstowice, jakim jest „Wzmacnianie jakości środowiska poprzez działania proekologiczne i adaptacyjne”, wspiera cele PZRP dorzecza Odry. Plan kładzie duży nacisk na zwiększenie świadomości i wiedzy na temat zagrożeń powodziowych, co jest zbieżne z ww. założeniem niniejszej strategii.

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy

Plan przeciwdziałania skutkom suszy jest krajowym dokumentem strategicznym służącym rozpoznaniu przyczyn i skutków suszy oraz wskazaniu działań zmniejszających jej negatywny wpływ na środowisko, rolnictwo, gospodarkę i społeczeństwo. Obejmuje m.in. działania zwiększające retencję, efektywność gospodarowania wodą i odporność obszarów na deficyt wody, zgodnie z art. 319 ustawy Prawo wodne.

Należy mieć na uwadze, iż Gmina Chrzęstowice znajduje się w obszarze słabego zagrożenia suszą hydrogeologiczną oraz suszą hydrologiczną. Wyższe ryzyko występuje w przypadku suszy rolniczej. Znaczny obszar gminy, w jej centralnej części, znajduje się w strefie ekstremalnego zagrożenia suszą rolniczą. Jednocześnie inne rejony gminy pozostają w obszarze słabego zagrożenia suszą rolniczą, a na mniejszych obszarach odnotowano umiarkowane lub silne zagrożenie tego typu suszą.

Strategia Rozwoju Gminy Chrzęstowice wpisuje się w założenia Planu przeciwdziałania skutkom suszy (PPSS), który ma na celu skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi dla zwiększenia ich dyspozycyjności i zwiększanie retencji na obszarach dorzeczy. Gmina, przyjmując „Wzmacnianie jakości środowiska poprzez działania proekologiczne i adaptacyjne” jako jeden ze strategicznych celów rozwoju, przyczynia się do realizacji celów PPSS. Ustalenia PPSS są wiążące dla dokumentów strategicznych i planistycznych na szczeblu gminnym. Ważnym elementem PPSS jest również edukacja i zarządzanie ryzykiem suszy, co odzwierciedla cel Strategii Gminy dotyczący „Kształtowania postaw proekologicznych i wspierania świadomych zachowań mieszkańców”.

Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych

Aby osiągnąć wyznaczone uprzednio cele strategiczne i operacyjne, konieczne jest podejmowanie odpowiednich działań. W kolejnych tabelach zamieszczono więc kierunki działań, których podjęcie jest kluczowe dla osiągnięcia celów. Zarówno cele, jak i kierunki działań, stanowią odpowiedź na problemy zdiagnozowane w Gminie Chrzastowice.

W **wymiarze społecznym** Gmina Chrzastowice koncentruje się na tworzeniu atrakcyjnych i dostępnych przestrzeni dla integracji i aktywności mieszkańców. Realizacja celów obejmuje doposażenie istniejącej infrastruktury rekreacyjnej, budowę nowych miejsc sprzyjających aktywności fizycznej i społecznej oraz wzmacnianie warunków dla rozwoju lokalnych inicjatyw i wydarzeń. Działania obejmują również adaptację obiektów na cele społeczne, wsparcie organizacji pozarządowych i rozwój integracji międzypokoleniowej. Istotnym obszarem jest poprawa dostępności i jakości usług publicznych, w tym edukacji i opieki dla najmłodszych, promocja zdrowego stylu życia oraz wspieranie aktywności sportowej i prozdrowotnej wśród mieszkańców.

Tabela 9. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów w wymiarze społecznym

WYMIAR SPOŁECZNY	
Cel strategiczny nr 1: Wykorzystanie potencjału obiektów i inicjatyw lokalnych do budowania spójności społecznej i aktywnej wspólnoty mieszkańców	
Cel operacyjny	Kierunki działań
1.1. Tworzenie przyjaznych warunków do integracji i aktywności	1.1.1. Doposażenie i renowacja siłowni zewnętrznych oraz placów zabaw 1.1.2. Tworzenie nowych ogólnodostępnych przestrzeni rekreacyjnych, sportowych i kulturalnych
1.2. Wzmacnianie warunków sprzyjających rozwojowi lokalnych inicjatyw obywatelskich i wydarzeń społeczno-kulturalnych	1.2.1. Tworzenie i adaptacja przestrzeni na cele społeczne 1.2.2. Remont i adaptacja dostępnych budynków na cele społeczne, sportowe i kulturalne 1.2.3. Organizacja nowych przedsięwzięć kulturalnych i sportowych 1.2.4. Wsparcie organizacji pozarządowych zaangażowanych w organizację inicjatyw lokalnych oraz działających na rzecz podtrzymania tożsamości kulturowej i językowej mniejszości niemieckiej; 1.2.5. Rozwijanie integracji międzypokoleniowej i rozwój inicjatyw na rzecz dzieci, młodzieży oraz seniorów
1.3. Zwiększanie dostępności i jakości usług publicznych i społecznych wspierających dobrostan i rozwój mieszkańców	1.3.1. Rozwijanie oferty opieki i edukacji dzieci do lat 7, w tym utworzenie nowych miejsc w żłobkach i przedszkolach z uwzględnieniem szczególnych potrzeb edukacyjnych istniejących na terenie gminy np. edukacji mniejszości niemieckiej; 1.3.2. Doposażenie placówek edukacyjnych w pomoce dydaktyczne 1.3.3. Realizacja działań z zakresu profilaktyki zdrowotnej 1.3.4. Wspieranie organizacji pozarządowych działających w obszarze prozdrowotnym lub promującym zdrowy tryb życia 1.3.5. Wspieranie organizacji mających na celu promocję i upowszechnianie sportu

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych warsztatów

W **wymiarze gospodarczym** gmina kładzie nacisk na rozwój nowoczesnej i zrównoważonej infrastruktury drogowej oraz tworzenie dogodnych warunków dla przedsiębiorczości i usług lokalnych. W ramach działań przewidziano remonty dróg i placów, budowę nowych parkingów i centrów przesiadkowych oraz modernizację infrastruktury drogowej wraz z jej otoczeniem. Gmina planuje również intensyfikację promocji lokalnego biznesu, rozwój oferty inwestycyjnej oraz współpracę z instytucjami wspierającymi rozwój gospodarczy w regionie, co przyczyni się do zwiększenia atrakcyjności gminy jako miejsca do inwestowania i prowadzenia działalności gospodarczej.

Tabela 10. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów w wymiarze gospodarczym

WYMIAR GOSPODARCZY	
Cel strategiczny nr 2: Wzmocnienie lokalnej gospodarki poprzez rozwój infrastruktury i tworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości i usług rekreacyjno-turystycznych	
Cel operacyjny	Kierunki działań
2.1. Rozwój infrastruktury drogowej i komunikacyjnej	2.1.1. Remonty nawierzchni dróg i placów 2.1.2. Tworzenie nowych miejsc parkingowych oraz centrów przesiadkowych 2.1.3. Budowa, przebudowa oraz remonty infrastruktury drogowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą
2.2. Rozwój infrastruktury wspierającej i tworzącej warunki dla przedsiębiorczości i usług lokalnych	2.2.1. Wsparcie promocyjne dla lokalnych przedsiębiorców 2.2.2. Tworzenie i aktualizowanie oferty inwestycyjnej gminy 2.2.3. Intensyfikacja współpracy z Wałbrzyską Specjalną Strefą Ekonomiczną oraz Opolskim Centrum Rozwoju Gospodarki

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych warsztatów

W **wymiarze przestrzennym** działania ukierunkowane są na poprawę jakości przestrzeni publicznej przy jednoczesnym poszanowaniu dziedzictwa kulturowego. Gmina planuje zagospodarowanie terenów na cele rekreacyjne, sportowe i kulturalne, rozwój tras pieszo-rowerowych oraz modernizację infrastruktury sprzyjającej aktywności, także społecznej. Kluczowym elementem jest również zachowanie i odnowa obiektów dziedzictwa historyczno-kulturowego i sakralnego, w tym nadawanie im nowych funkcji oraz rewitalizacja miejsc kultu religijnego i cmentarzy, co pozwala na zachowanie lokalnej tożsamości i estetyki przestrzeni.

Tabela 11. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów w wymiarze przestrzennym

WYMIAR PRZESTRZENNY	
Cel strategiczny nr 3: Rozwój wysokiej jakości przestrzeni z zachowaniem dziedzictwa kulturowego	
Cel operacyjny	Kierunki działań
3.1. Rozwój i modernizacja przestrzeni sportowo-rekreacyjnych i społeczno-kulturalnych	3.1.1. Zagospodarowanie przestrzeni gminy na cele rekreacyjno-sportowe i społeczno-kulturalne 3.1.2. Budowa i modernizacja ścieżek, tras i ciągów pieszo-rowerowych 3.1.3. Tworzenie, modernizacja i remonty infrastruktury kulturalnej, rekreacyjnej i sportowej
3.2. Zachowanie dziedzictwa kulturowego i sakralnego	3.2.1. Prace remontowe i modernizacyjne w miejscach i przestrzeniach dziedzictwa kulturowego wraz z możliwością nadania im nowych funkcji

WYMIAR PRZESTRZENNY	
Cel strategiczny nr 3: Rozwój wysokiej jakości przestrzeni z zachowaniem dziedzictwa kulturowego	
Cel operacyjny	Kierunki działań
z uwzględnieniem tądu przestrzennego	3.2.2. Zagospodarowanie miejsc kultu religijnego oraz dziedzictwa historyczno-kulturowego 3.2.3. Prace remontowe i modernizacyjne na cmentarzach

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych warsztatów

W **wymiarze klimatyczno-środowiskowym** priorytetem pozostaje dbałość o dobrą jakość środowiska naturalnego poprzez kompleksowe działania proekologiczne. Planowana jest szeroka termomodernizacja budynków publicznych, w tym szkół, remiz strażackich, świetlic i innych obiektów komunalnych. Równolegle gmina inwestuje w rozwój infrastruktury środowiskowej – poprzez modernizację punktów selektywnej zbiórki odpadów oraz tworzenie nowych terenów zielonych. Integralnym elementem strategii są również działania edukacyjne i integracyjne, takie jak zielone lekcje, kampanie ekologiczne, lokalne akcje prośrodowiskowe, promocja OZE oraz współpraca z organizacjami społecznymi w budowaniu świadomości ekologicznej mieszkańców.

Tabela 12. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów w wymiarze klimatyczno-środowiskowym

WYMIAR KLIMATYCZNO-ŚRODOWISKOWY	
Cel strategiczny nr 4: Wzmacnianie jakości środowiska poprzez działania proekologiczne i adaptacyjne	
Cel operacyjny	Kierunki działań
4.1. Poprawa efektywności energetycznej infrastruktury publicznej	4.1.1. Termomodernizacja, rozbudowa i remonty infrastruktury oświatowej 4.1.2. Termomodernizacja, rozbudowa i remonty obiektów straży pożarnej 4.1.3. Termomodernizacja, rozbudowa i remonty świetlic i klubów wiejskich 4.1.4. Termomodernizacja, rozbudowa i remonty innych budynków komunalnych
4.2. Rozwój oraz modernizacja infrastruktury środowiskowej i przyrodniczej gminy	4.2.1. Zwiększenie efektywności gospodarki odpadami poprzez budowę i modernizację PSZOK-u na terenie Gminy Chrzastowice 4.2.2. Tworzenie nowych obszarów zieleni wraz z infrastrukturą towarzyszącą
4.3. Kształtowanie postaw proekologicznych i wspieranie świadomych zachowań mieszkańców	4.3.1. Organizacja warsztatów i kampanii związanych z ochroną środowiska, oszczędzaniem wody i energii 4.3.2. Zielone lekcje w szkołach i przedszkolach 4.3.3. Lokalne akcje sprzątania przestrzeni publicznych i sadzenia drzew 4.3.4. Promocja wykorzystania odnawialnych oraz energooszczędnych technologii, w tym tworzenie punktów informacyjnych dotyczących OZE 4.3.5. Wzmocnienie współpracy w aspekcie ochrony środowiska z organizacjami pozarządowymi, placówkami oświaty i lokalną społecznością 4.3.6. Wykorzystanie wszelkich kanałów komunikacji w budowaniu i zwiększaniu świadomości proekologicznej mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych warsztatów

Kierunki działań a ochrona środowiska

Wszelkie działania realizowane w ramach Strategii Rozwoju Gminy Chrzastowice będą podejmowane z uwzględnieniem obowiązujących przepisów ochrony środowiska, planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000, rezerwatów przyrody, użytków ekologicznych oraz pomników przyrody. Przy planowaniu i realizacji poszczególnych przedsięwzięć będą stosowane zasady minimalizacji negatywnego wpływu na środowisko, w tym ograniczenie ingerencji w siedliska przyrodnicze, ochrona drzew i zieleni, działania kompensacyjne oraz uwzględnianie okresów wrażliwości przyrody. Szczegółowe analizy oddziaływania na środowisko będą przeprowadzane przy konkretnych projektach inwestycyjnych, po określeniu ich lokalizacji i zakresu.

Jednocześnie należy zaznaczyć, że Strategia ma charakter dokumentu o charakterze kierunkowym i ramowym, wskazującego główne cele i obszary interwencji rozwojowej Gminy, a nie katalog konkretnych przedsięwzięć inwestycyjnych. **Na etapie opracowania Strategii nie ma zatem możliwości ani podstaw do jednoznacznego określenia szczegółowych lokalizacji planowanych zadań ani zakresu ich realizacji.** Dokładne usytuowanie oraz charakter poszczególnych przedsięwzięć będą możliwe do ustalenia dopiero na etapie przygotowywania odrębnych dokumentacji projektowych i procedur planistycznych oraz środowiskowych.

Niemniej jednak wszelkie działania wynikające ze Strategii realizowane będą z uwzględnieniem założeń planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Łąki w okolicach Chrzastowic (PLH160010).

Realizując działania wynikające ze Strategii przestrzegane będą poniższe założenia:

Ze względu na to, iż większość ptaków żyjących na fasadach, dachach, balkonach i strychach jest objętych ścisłą ochroną gatunkową, a budynki są jedynym miejscem gniazdowania m.in. jerzyków, wróbli, jaskółek oknówek, gołębi miejskich i kopciuszków⁴, prace termomodernizacyjne realizowane w wyniku niniejszej Strategii będą prowadzone zgodnie ze wskazanymi poniżej zasadami.

1. Planując inwestycję należy uwzględnić terminy lęgów ptaków na danym budynku. Dla ptaków tych okres lęgu zwykle trwa od marca do września.
2. Przed rozpoczęciem prac budowlanych pożądanym jest zlecenie prac doświadczonemu przyrodnikowi (ornitologowi i chiropterologowi), który wykona ekspertyzę przyrodniczą, stwierdzającą obecność lub brak chronionych gatunków ptaków i nietoperzy w danym obiekcie budowlanym.
3. Jeżeli w budynku zostaną zlokalizowane siedliska ptaków lub nietoperzy konieczne będzie uzyskanie decyzji Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska zezwalającej na niszczenie siedlisk gatunków chronionych. Do wniosku o wydanie decyzji należy dołączyć wyniki ekspertyzy przyrodniczej.
4. Po uzyskaniu zgód i decyzji możliwe jest przystąpienie do wykonywania planowanych prac z zachowaniem zaleceń przyrodnika i decyzji RDOŚ.
5. Prace termomodernizacyjne najlepiej przeprowadzić poza czasem lęgów ptaków i nietoperzy zamieszkujących dany budynek. Najczęściej jednak prace są wykonywane w sezonie lęgowym. W takim przypadku odpowiednio wcześniej należy zabezpieczyć otwory i szczeliny tak, aby uniemożliwić ptakom i nietoperzom dostęp do gniazd

⁴ W budynkach spotkać można również: mazurki, pleszki, bogatki, szpaki, puszczyki, a nawet kaczki krzyżówki, które coraz częściej bytują na miejskich balkonach. Na swoje siedliska ptaki najczęściej wybierają: stropodachy, otwory wentylacyjne, kominy, szczeliny w elewacji, puste przestrzenie między wielkimi płytami czy za rurami spustowymi i rynnami. Nietoperze mogą natomiast wykorzystywać budynki jako miejsca kolonii rozrodczych oraz kryjówek przejściowych i zimowych.

6. Należy pamiętać o zaleceniach wynikających z decyzji RDOŚ. Termomodernizacja, podczas której następuje niszczenie siedlisk powinna odbywać się pod nadzorem przyrodniczym.
7. Po zakończeniu prac budowlanych należy wykonać tzw. kompensację przyrodniczą. Najczęściej polega ona na montażu budek lęgowych. Skutecznym rozwiązaniem jest pozostawienie miejsc, z których ptaki będą mogły korzystać po skończonej termomodernizacji. Rzadziej spotykany jest montaż platform lub wież lęgowych, z których korzystają m.in. jerzyki, wróble i jaskółki.

Powyższe zasady pozwolą uniknąć możliwych negatywnych oddziaływań wynikających z planowanych prac modernizacyjnych. Przepisy chroniące ptaki i nietoperze bytujące w budynkach to:

- Ustawa o ochronie przyrody,
- Rozporządzenie w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt,
- Ustawa o ochronie zwierząt,
- Ustawa o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie,
- Prawo budowlane,
- Kodeks karny.

Zadania polegające na wprowadzaniu nowych nasadzeń realizowane w ramach niniejszej Strategii powinny natomiast być realizowane zgodnie z obowiązującym zakazem wprowadzania do środowiska gatunków obcych, które w przyszłości mogą stać się gatunkami zagrażającymi rodzimej bioróżnorodności. W odniesieniu do drzew status inwazyjnych zyskały w ostatnich dziesięcioleciach np. jesion pensylwański, dąb czerwony, a regionalnie i lokalnie także bożodrzew gruczołowaty, wiązowiec zachodni czy orzech włoski.

Oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia

W kolejnej tabeli zamieszczono oczekiwane rezultaty dla działań planowanych w ramach celów operacyjnych w wymiarze społecznym. Tabela zawiera również wskaźniki ich osiągnięcia.

Tabela 13. Oczekiwane rezultaty działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia – wymiar społeczny

WYMIAR SPOŁECZNY			
Cel strategiczny nr 1: Wykorzystanie potencjału obiektów i inicjatyw lokalnych do budowania spójności społecznej i aktywnej wspólnoty mieszkańców			
Cel operacyjny	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty	Wskaźniki
1.1. Tworzenie przyjaznych warunków do integracji i aktywności	1.1.1. Doposażenie i renowacja siłowni zewnętrznych oraz placów zabaw; 1.1.2. Tworzenie nowych ogólnodostępnych przestrzeni rekreacyjnych, sportowych i kulturalnych;	– Szeroka oferta sportowo-rekreacyjna w gminie – liczne miejsca umożliwiające uprawianie sportu i rekreacji; – Wysoka atrakcyjność gminy pod względem sportu, rekreacji i kultury;	– Liczba obiektów i miejsc sportowo-rekreacyjnych w gminie (liczba placów zabaw, liczba siłowni); – Liczba przestrzeni kulturalnych w gminie;
1.2. Wzmacnianie warunków sprzyjających rozwojowi lokalnych inicjatyw obywatelskich i wydarzeń społeczno-kulturalnych	1.2.1. Tworzenie i adaptacja przestrzeni na cele społeczne; 1.2.2. Remont i adaptacja dostępnych budynków na cele społeczne, sportowe i kulturalne; 1.2.3. Organizacja nowych przedsięwzięć kulturalnych i sportowych; 1.2.4. Wsparcie organizacji pozarządowych zaangażowanych w organizację inicjatyw lokalnych oraz działających na rzecz podtrzymania tożsamości kulturowej i językowej mniejszości niemieckiej; 1.2.5. Rozwijanie integracji międzypokoleniowej i rozwój inicjatyw	– Liczne nowe i zaadaptowane przestrzenie na cele społeczne; – Lepsze wykorzystanie istniejącej infrastruktury na cele społeczne, sportowe i kulturalne; – Większe zaangażowanie mieszkańców w inicjatywy lokalne; – Szeroka oferta kulturalna gminy – liczne wydarzenia i imprezy kulturalne; – Szeroka oferta rekreacyjno-sportowa gminy – liczne wydarzenia oraz imprezy sportowe i rekreacyjne; – Rozwój współpracy z organizacjami pozarządowymi;	– Liczba nowych lub zaadaptowanych przestrzeni na cele społeczne; – Liczba wydarzeń, przedsięwzięć i inicjatyw społecznych w gminie; – Liczba wydarzeń, przedsięwzięć i inicjatyw sportowych w gminie; – Liczba wydarzeń, przedsięwzięć i inicjatyw kulturalnych w gminie; – Liczba organizacji pozarządowych korzystających ze wsparcia gminy; – Liczba uczestników inicjatyw międzypokoleniowych;

WYMIAR SPOŁECZNY			
Cel strategiczny nr 1: Wykorzystanie potencjału obiektów i inicjatyw lokalnych do budowania spójności społecznej i aktywnej wspólnoty mieszkańców			
Cel operacyjny	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty	Wskaźniki
	na rzecz dzieci, młodzieży oraz seniorów;		
1.3. Zwiększanie dostępności i jakości usług publicznych i społecznych wspierających dobrostan i rozwój mieszkańców	1.3.1. Rozwijanie oferty opieki i edukacji dzieci do lat 7, w tym utworzenie nowych miejsc w żłobkach i przedszkolach z uwzględnieniem szczegółowych potrzeb edukacyjnych istniejących na terenie gminy np. edukacji mniejszości niemieckiej; 1.3.2. Dopuszczenie placówek edukacyjnych w pomoce dydaktyczne; 1.3.3. Realizacja działań z zakresu profilaktyki zdrowotnej; 1.3.4. Wspieranie organizacji pozarządowych działających w obszarze prozdrowotnym lub promującym zdrowy tryb życia; 1.3.5. Wspieranie organizacji mających na celu promocję i upowszechnianie sportu;	– Zwiększenie dostępności opieki nad dziećmi do lat 7; – Wysokie standardy wychowania przedszkolnego i opieki nad dziećmi; – Większe dopasowanie oferty edukacyjnej do potrzeb dzieci; – Wysoka jakość kształcenia z wykorzystaniem nowoczesnych pomocy dydaktycznych i naukowych; – Dobry stan zdrowia mieszkańców gminy; – Liczne działania z zakresu profilaktyki zdrowotnej realizowane w gminie; – Rozwój współpracy z organizacjami pozarządowymi;	– Liczba żłobków; – Liczba miejsc w żłobkach; – Liczba dzieci w wieku żłobkowym przypadająca na jedno miejsce w żłobku; – Liczba przedszkoli; – Liczba miejsc w przedszkolach; – Liczba działań z zakresu profilaktyki zdrowotnej prowadzonych w gminie; – Liczba organizacji pozarządowych działających w obszarze prozdrowotnym/promujących zdrowy tryb życia, które korzystają ze wsparcia gminy; – Liczba organizacji pozarządowych mających na celu promocję i upowszechnianie sportu, które korzystają ze wsparcia gminy;

Źródło: opracowanie własne

W kolejnej tabeli zamieszczono oczekiwane rezultaty dla działań planowanych w ramach celów operacyjnych w wymiarze gospodarczym. Tabela zawiera również wskaźniki ich osiągnięcia.

Tabela 14. Oczekiwane rezultaty działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia – wymiar gospodarczy

WYMIAR GOSPODARCZY			
Cel strategiczny nr 2: Wzmocnienie lokalnej gospodarki poprzez rozwój infrastruktury i tworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości i usług rekreacyjno-turystycznych			
Cel operacyjny	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty	Wskaźniki
2.1. Rozwój infrastruktury drogowej i komunikacyjnej	2.1.1. Remonty nawierzchni dróg i placów 2.1.2. Tworzenie nowych miejsc parkingowych oraz centrów przesiadkowych 2.1.3. Budowa, przebudowa oraz remonty infrastruktury drogowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą	– Poprawa bezpieczeństwa i komfortu przemieszczania się; – Większa dostępność komunikacyjna gminy; – Lepsze skomunikowanie miejscowości i obiektów użyteczności publicznej;	– Długość wyremontowanych lub przebudowanych dróg; – Liczba nowych miejsc parkingowych; – Liczba utworzonych centrów przesiadkowych; – Liczba zrealizowanych inwestycji drogowych (w tym modernizacje, przebudowy);
2.2. Rozwój infrastruktury wspierającej i tworzącej warunki dla przedsiębiorczości i usług lokalnych	2.2.1. Wsparcie promocyjne dla lokalnych przedsiębiorców 2.2.2. Tworzenie i aktualizowanie oferty inwestycyjnej gminy 2.2.3. Intensyfikacja współpracy z Wałbrzyską Specjalną Strefą Ekonomiczną oraz Opolskim Centrum Rozwoju Gospodarki	– Szeroki zakres działań promocyjnych lokalnych przedsiębiorców świadczonych przez gminę; – Większa rozpoznawalność lokalnych przedsiębiorców; – Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej gminy; – Szeroka oferta inwestycyjna gminy; – Zwiększenie aktywności gospodarczej na terenie gminy (duża liczba działalności); – Rozwój współpracy z Wałbrzyską Specjalną Strefą Ekonomiczną oraz Opolskim Centrum Rozwoju Gospodarki;	– Liczba podmiotów gospodarczych w gminie; – Liczba działań gminy promujących lokalne przedsiębiorstwa; – Liczba ofert inwestycyjnych; – Nakłady na rzecz rozwoju oferty inwestycyjnej gminy; – Liczba inicjatyw zrealizowanych w ramach współpracy z Wałbrzyską Specjalną Strefą Ekonomiczną oraz Opolskim Centrum Rozwoju Gospodarki;

Źródło: opracowanie własne

W kolejnej tabeli zamieszczono oczekiwane rezultaty dla działań planowanych w ramach celów operacyjnych w wymiarze przestrzennym. Tabela zawiera również wskaźniki ich osiągnięcia.

Tabela 15. Oczekiwane rezultaty działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia – wymiar przestrzenny

WYMIAR PRZESTRZENNY			
Cel strategiczny nr 3: Rozwój wysokiej jakości przestrzeni z zachowaniem dziedzictwa kulturowego			
Cel operacyjny	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty	Wskaźniki
3.1. Rozwój i modernizacja przestrzeni sportowo-rekreacyjnych i społeczno-kulturalnych	3.1.1. Zagospodarowanie przestrzeni gminy na cele rekreacyjno-sportowe i społeczno-kulturalne 3.1.2. Budowa i modernizacja ścieżek, tras i ciągów pieszo-rowerowych 3.1.3. Tworzenie, modernizacja i remonty infrastruktury kulturalnej, rekreacyjnej i sportowej	– Atrakcyjne i bezpieczne przestrzenie publiczne sprzyjające aktywności i integracji; – Większa aktywność fizyczna mieszkańców; – Zwiększenie dostępności do infrastruktury sportowej i kulturalnej;	– Powierzchnia nowych/zmodernizowanych przestrzeni rekreacyjno-sportowych; – Długość ścieżek, tras i ciągów pieszo-rowerowych; – Liczba obiektów infrastruktury sportowej i rekreacyjnej; – Liczba obiektów infrastruktury kulturalnej; – Liczba zmodernizowanych obiektów infrastruktury sportowej i rekreacyjnej; – Liczba zmodernizowanych obiektów infrastruktury kulturalnej;
3.2. Zachowanie dziedzictwa kulturowego i sakralnego z uwzględnieniem ładu przestrzennego	3.2.1. Prace remontowe i modernizacyjne w miejscach i przestrzeniach dziedzictwa kulturowego wraz z możliwością nadania im nowych funkcji 3.2.2. Zagospodarowanie miejsc kultu religijnego oraz dziedzictwa historyczno-kulturowego 3.2.3. Prace remontowe i modernizacyjne na cmentarzach	– Ochrona i modernizacja zabytków i miejsc kultu religijnego; – Lepsze wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego; – Estetyzacja przestrzeni publicznych;	– Liczba zrealizowanych prac remontowych i modernizacyjnych w obiektach dziedzictwa kulturowego; – Liczba obiektów, którym nadano nowe funkcje; – Liczba zagospodarowanych miejsc kultu religijnego; – Liczba zagospodarowanych miejsc dziedzictwa historyczno-kulturowego; – Liczba zrealizowanych prac remontowych i modernizacyjnych na cmentarzach;

Źródło: opracowanie własne

W kolejnej tabeli zamieszczono oczekiwane rezultaty dla działań planowanych w ramach celów operacyjnych w wymiarze klimatyczno-środowiskowym. Tabela zawiera również wskaźniki ich osiągnięcia.

Tabela 16. Oczekiwane rezultaty działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia – wymiar klimatyczno-środowiskowy

WYMIAR KLIMATYCZNO-ŚRODOWISKOWY			
Cel strategiczny nr 4: Wzmacnianie jakości środowiska poprzez działania proekologiczne i adaptacyjne			
Cel operacyjny	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty	Wskaźniki
4.1. Poprawa efektywności energetycznej infrastruktury publicznej	4.1.1. Termomodernizacja, rozbudowa i remonty infrastruktury oświatowej 4.1.2. Termomodernizacja, rozbudowa i remonty obiektów straży pożarnej 4.1.3. Termomodernizacja, rozbudowa i remonty świetlic i klubów wiejskich 4.1.4. Termomodernizacja, rozbudowa i remonty innych budynków komunalnych	– Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery i poprawa jakości powietrza; – Zmniejszenie zużycia energii w budynkach publicznych; – Poprawa komfortu użytkowania infrastruktury publicznej; – Poprawa estetyki budynków użyteczności publicznej;	– Liczba budynków poddanych termomodernizacji; – Oszczędność energii uzyskana po termomodernizacji; – Redukcja emisji CO ₂ ; – Liczba budynków, w których dokonano montażu instalacji OZE;
4.2. Rozwój oraz modernizacja infrastruktury środowiskowej i przyrodniczej gminy	4.2.1. Zwiększenie efektywności gospodarki odpadami poprzez budowę i modernizację PSZOK-u na terenie Gminy Chrzastowice 4.2.2. Tworzenie nowych obszarów zieleni wraz z infrastrukturą towarzyszącą	– Poprawa systemu gospodarki odpadami; – Więcej zielonych przestrzeni w gminie; – Podniesienie jakości życia mieszkańców;	– Wskaźnik efektywności gospodarowania odpadami (stosunek masy odpadów przygotowanych do ponownego użycia i recyklingu do masy wszystkich wytworzonych odpadów komunalnych w gminnym systemie); – Powierzchnia nowo utworzonych terenów zieleni; – Liczba nasadzeń drzew i krzewów;
4.3. Kształtowanie postaw proekologicznych i wspieranie świadomych zachowań mieszkańców	4.3.1. Organizacja warsztatów i kampanii związanych z ochroną środowiska, oszczędzaniem wody i energii 4.3.2. Zielone lekcje w szkołach i przedszkolach	– Większa świadomość ekologiczna społeczności lokalnej; – Zwiększone zaangażowanie mieszkańców w działania proekologiczne;	– Liczba zorganizowanych kampanii i warsztatów ekologicznych; – Liczba uczniów uczestniczących w zielonych lekcjach; – Liczba lokalnych akcji ekologicznych;

WYMIAR KLIMATYCZNO-ŚRODOWISKOWY			
Cel strategiczny nr 4: Wzmacnianie jakości środowiska poprzez działania proekologiczne i adaptacyjne			
Cel operacyjny	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty	Wskaźniki
	4.3.3. Lokalne akcje sprzątania przestrzeni publicznych i sadzenia drzew 4.3.4. Promocja wykorzystania odnawialnych oraz energooszczędnych technologii, w tym tworzenie punktów informacyjnych dotyczących OZE 4.3.5. Wzmocnienie współpracy w aspekcie ochrony środowiska z organizacjami pozarządowymi, placówkami oświaty i lokalną społecznością 4.3.6. Wykorzystanie wszelkich kanałów komunikacji w budowaniu i zwiększaniu świadomości proekologicznej mieszkańców	– Rozpowszechnienie technologii energooszczędnych i OZE; – Rozwój współpracy z organizacjami pozarządowymi;	– Liczba nasadzeń drzew w ramach lokalnych akcji ekologicznych; – Liczba punktów informacyjnych dotyczących OZE na terenie gminy; – Liczba kanałów komunikacji wykorzystanych w budowaniu i zwiększaniu świadomości proekologicznej mieszkańców;

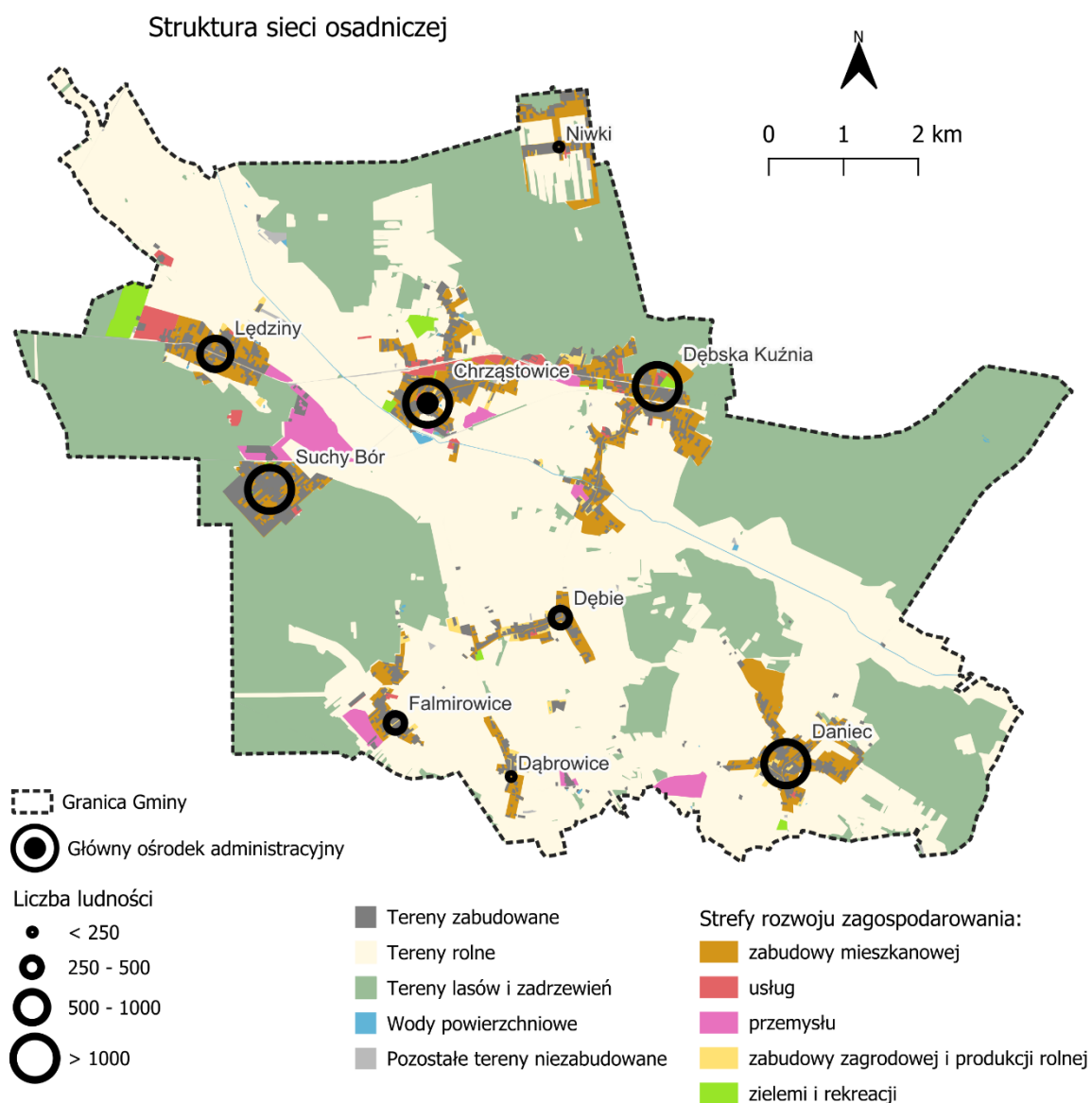
Źródło: opracowanie własne

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy

Integralną częścią strategii jest model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy. Opracowany model odpowiada opracowanej dla gminy wizji rozwoju, a tym samym odpowiada celom strategicznym i operacyjnym wskazanym w niniejszym dokumencie.

Na podstawie planowanych inwestycji w perspektywie czasowej od 2026-2036, a także na podstawie ustaleń opracowywanego obecnie planu ogólnego opracowano mapę obrazującą funkcje terenów – strukturę sieci osadniczej. Jedną z dominujących funkcji są tereny zabudowy mieszkaniowej.

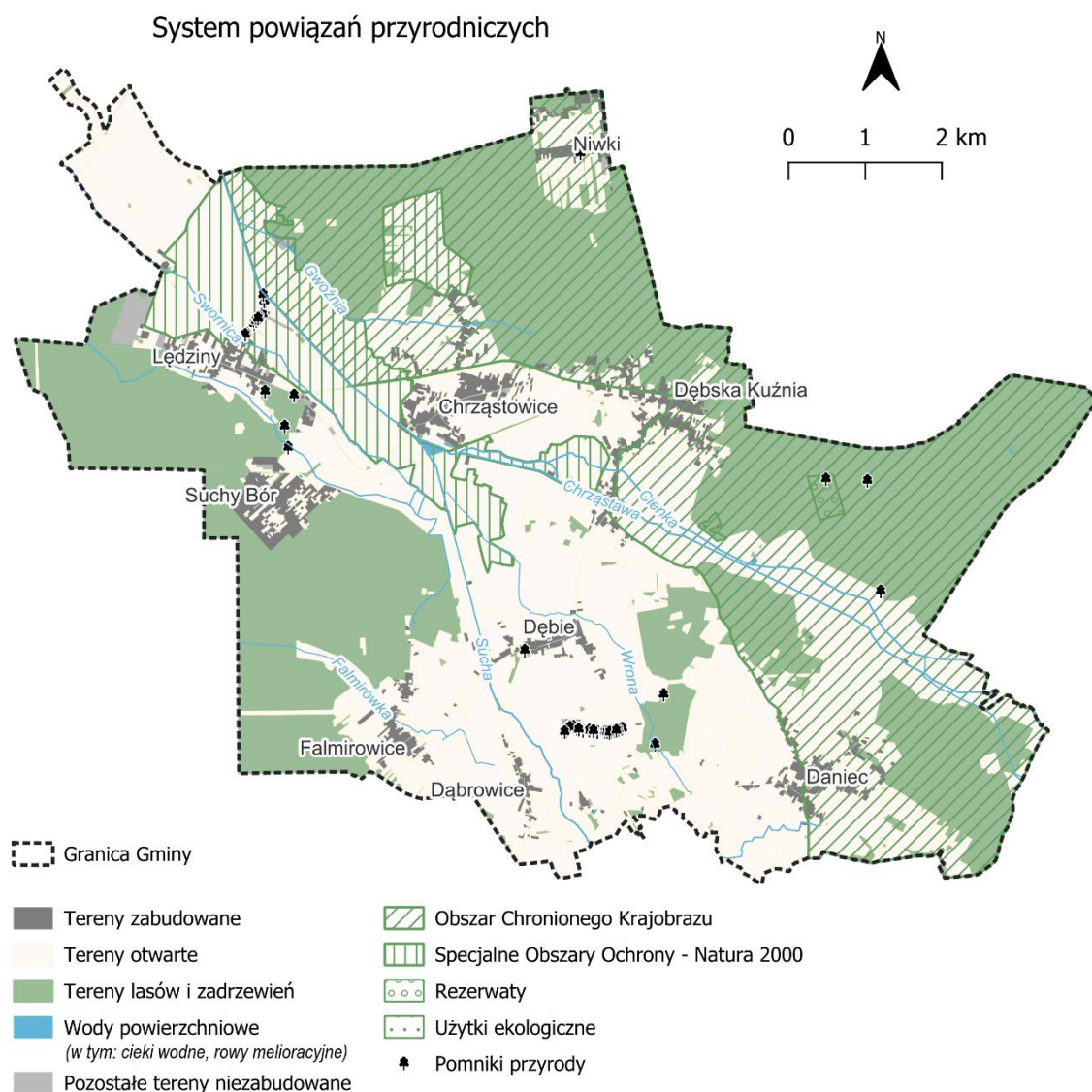
Rysunek 7. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy – struktura sieci osadniczej

Źródło: opracowanie własne

Na kolejnej mapie zobrazowano system powiązań przyrodniczych, w tym m.in. rezerваты, użytki ekologiczne, pomniki przyrody, obszary chronionego krajobrazu czy też specjalne obszary ochrony.

Rysunek 8. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy – system powiązań przyrodniczych

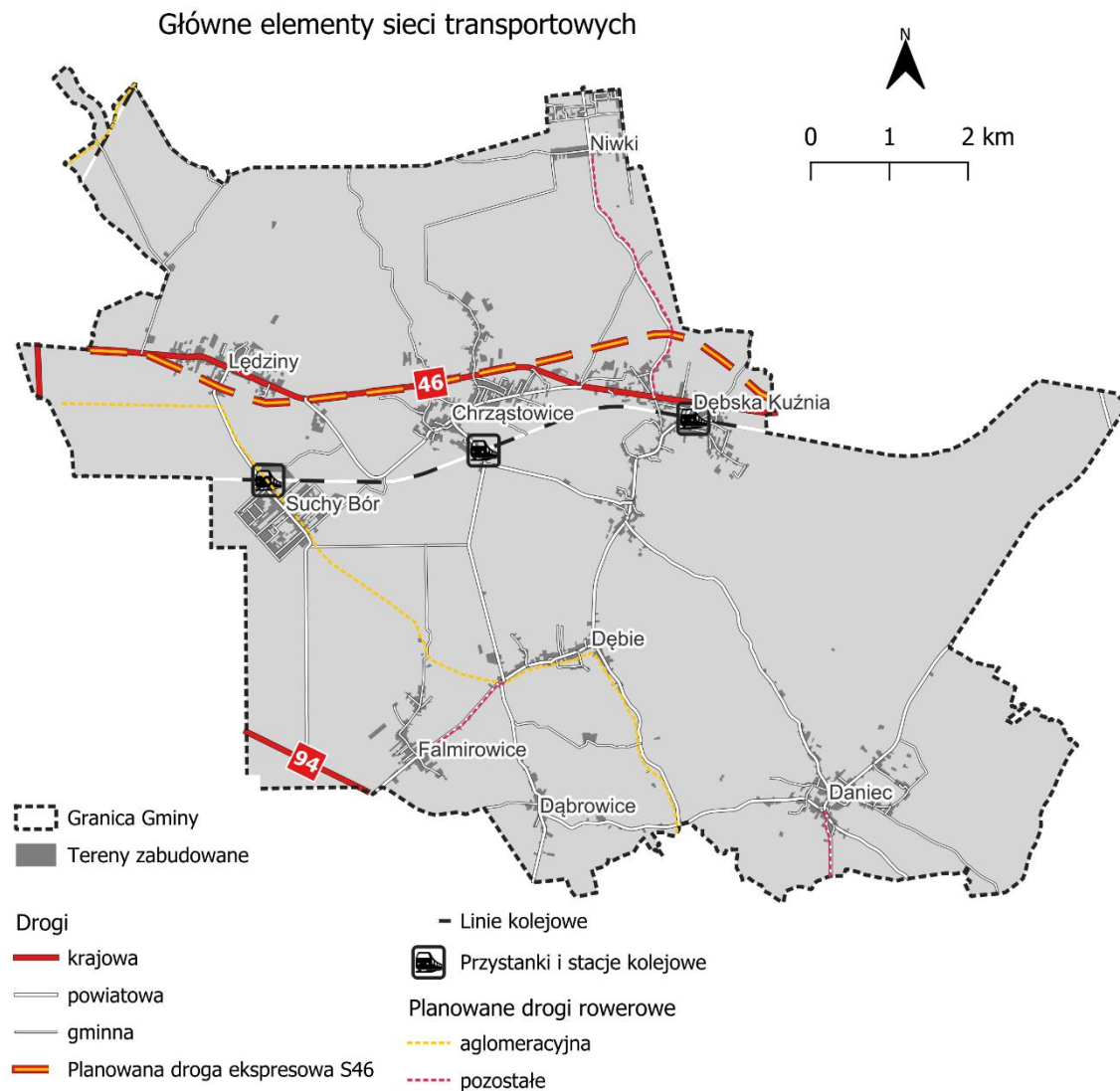

Źródło: opracowanie własne

Kolejna mapa przedstawia główne elementy sieci transportowych, a zatem uwarunkowania komunikacyjne gminy. Na mapie oznaczono przebieg istniejących dróg, jak i przebieg planowanej drogi ekspresowej S46.

Rysunek 9. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy – główne elementy sieci transportowych

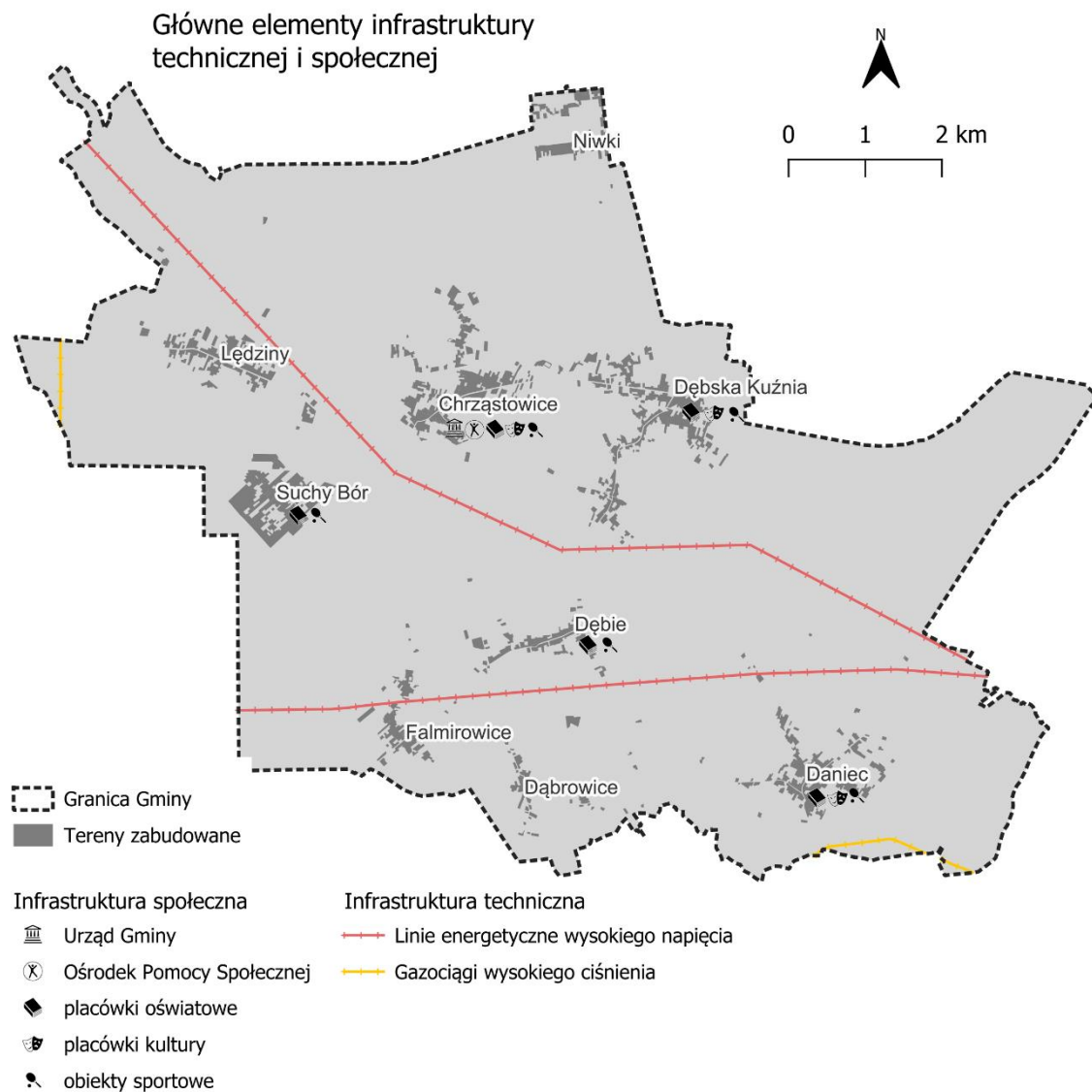

Źródło: opracowanie własne

Na kolejnej mapie ujęte zostały główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej, w tym zarówno instytucje publiczne i obiekty sportowe, jak i linie energetyczne wysokiego napięcia oraz gazociągi wysokiego ciśnienia.

Rysunek 10. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy – główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej

Źródło: opracowanie własne

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie

Polityka przestrzenna Gminy Chrzastowice stanowi kluczowy element realizacji celów strategicznych wyznaczonych w ramach długofalowej wizji rozwoju gminy na lata 2026–2036. Jej głównym zadaniem jest zapewnienie ładu przestrzennego oraz zrównoważonego gospodarowania zasobami środowiskowymi, społecznymi i infrastrukturalnymi w sposób odpowiadający na potrzeby mieszkańców, przy jednoczesnym zachowaniu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego. Uwarunkowania wynikające z bliskości Opola, rozwiniętej sieci komunikacyjnej, a także występowania cennych obszarów przyrodniczych, stwarzają szansę na budowanie funkcjonalnej i zintegrowanej struktury przestrzennej, łączącej wysoką jakość życia z możliwościami rozwoju lokalnej gospodarki i usług.

Punktem odniesienia dla kształtowania polityki przestrzennej jest model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy. Rekomendacje przedstawione w niniejszym rozdziale uwzględniają zarówno aktualne potrzeby przestrzenne gminy, jak i jej długoterminowy potencjał rozwojowy, wskazując priorytety i zasady działania w kluczowych obszarach planowania przestrzennego.

Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu

- Należy stosować zasady zielonej infrastruktury przy zagospodarowaniu przestrzeni publicznych (m.in. wprowadzać i rozwijać elementy zieleni w obszarach zabudowanych, zwiększać odporność na zmiany klimatyczne, dążyć do zachowania ciągłości ekosystemów).
- Należy podejmować działania ograniczające emisję zanieczyszczeń i substancji szkodliwych do środowiska oraz minimalizować negatywne oddziaływanie czynników takich jak hałas, drgania, promieniowanie, zanieczyszczenia powietrza, wód i gleb. Priorytetem w planowaniu zabudowy powinno być przede wszystkim ograniczanie emisji zanieczyszczeń do powietrza przez wspieranie niskoemisyjnych źródeł ciepła (np. OZE, pompy ciepła).
- Wskazane jest systematyczne zwiększanie powierzchni zieleni oraz terenów biologicznie czynnych. Priorytetem powinno być zakładanie nowej zieleni i uzupełnianie istniejącej przy wykorzystaniu rodzimych gatunków roślin.
- Należy dążyć do poprawy retencji wodnej oraz ograniczania skutków suszy. Wskazane jest efektywne zarządzania wodami opadowymi i roztopowymi, rozwój niebieskiej infrastruktury, spowalnianie odpływu wód oraz przywracanie naturalnego charakteru cieków wodnych.
- Należy utrzymać obecny stan ochrony terenów o szczególnych walorach przyrodniczych i krajobrazowych. Priorytetem powinno być ponadto objęcie ochroną dodatkowych, szczególnie cennych przyrodniczo obszarów i obiektów.
- Należy zachować i rozwijać korytarze ekologiczne (w tym dążyć do zachowania połączeń przyrodniczych w ich ramach) oraz obszary o wysokiej wartości krajobrazowej – m.in. Fالميrowickie Kamionki, Srebrne Źródła.
- Należy wzmocnić ochronę Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP 333, 334, 335), wymagających wysokiej ochrony zasobów wodnych.
- Należy dążyć do osiągnięcia celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych, ujętych w Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry.

Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

- Należy podejmować działania na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego gminy oraz przeciwdziałanie jego degradacji. Wszelkie działania przy obiektach i obszarach wpisanych do rejestru zabytków należy realizować zgodnie z wytycznymi wojewódzkiego konserwatora zabytków.
- Należy podejmować działania na rzecz upowszechniania wiedzy o dziedzictwie kulturowym gminy, rozpoczynając od edukacji w szkołach podstawowych i kontynuując w kolejnych grupach wiekowych, aby zwiększać świadomość mieszkańców i poczucie odpowiedzialności za ochronę zabytków.
- Wszelkie ingerencje dotyczące obiektów zabytkowych i obszarów wpisanych do rejestru zabytków muszą być ograniczone do niezbędnego minimum, niepowodującego utraty ich wartości zabytkowych. Konieczna jest ochrona ich formy historycznej.
- Należy utrzymać ochronę konserwatorską dla obiektów z gminnej ewidencji zabytków, w tym obiektów sakralnych, cmentarzy, zespołów folwarcznych.
- Należy zachować zabytkowe układy ruralistyczne (np. Niwki, Dębie, Dębska Kuźnia) poprzez regulacje dotyczące zabudowy i modernizacji obiektów w granicach tych układów.
- Konieczne jest uwzględnianie walorów kulturowych w planowaniu tras turystycznych i rekreacyjnych.

Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenie szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej

- Koncentrowanie nowej zabudowy mieszkaniowej w szczególności w miejscowościach: Chrzastowice, Dębska Kuźnia, Daniec, Łędziny – w pobliżu infrastruktury technicznej i społecznej.
- Planowanie i realizacja inwestycji publicznych w zabudowę mieszkaniową, m.in. lokale komunalne w Dębskiej Kuźni, jako odpowiedź na potrzeby społeczne i demograficzne mieszkańców;
- Dostosowanie kierunków rozwoju mieszkaniowego do potrzeb starzejącego się społeczeństwa – poprzez promowanie zabudowy parterowej, usług opiekuńczych, przestrzeni integracyjnych.
- Wprowadzanie zasady minimalizacji zabudowy rozproszonej przy jednoczesnym wsparciu zrównoważonego, spójnego rozwoju zabudowy mieszkaniowej, zapewniającego powiązanie nowej zabudowy z istniejącą infrastrukturą techniczną, drogową i społeczną.
- Zachowanie i kształtowanie charakteru lokalnego poszczególnych miejscowości.
- Ochrona wartościowych krajobrazowo i przyrodniczo obszarów przed nadmierną zabudową, w szczególności terenów otwartych, dolin rzecznych i obszarów leśnych.
- Wyznaczanie rezerw terenowych pod zabudowę mieszkaniową przy założeniu, iż realizacja zaplanowanych inwestycji zwiększy atrakcyjność osiedleńczą gminy. Wskazane jest lokalizowanie w sąsiedztwie zurbanizowanych, dobrze skomunikowanych i uzbrojonych obszarów.
- Wspieranie rozwoju funkcji turystycznych i rekreacyjnych terenów przy wykorzystaniu ich potencjału, m.in. terenów wypoczynkowo-krajobrazowych w Dębskiej Kuźni (np. zagospodarowanie kamionki, utworzenie centrum rekreacyjno-sportowego), w tym projektowanie przestrzeni wspólnych sprzyjających integracji społecznej.

Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

Na terenie gminy nie przewiduje się lokalizacji obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2 000 m².

Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego

- Inwestycje celu publicznego należy lokalizować zgodnie z obowiązującym planem zagospodarowania przestrzennego lub na podstawie decyzji lokalizacyjnej wydanej zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.
- Należy dążyć do ograniczania potencjalnych zagrożeń i uciążliwości wynikających z realizacji inwestycji celu publicznego.
- Lokalizacja takich inwestycji powinna uwzględniać ich otoczenie i być zgodna z intensywnością zabudowy oraz funkcją terenu.
- Inwestycje takie jak szkoły, ośrodki zdrowia czy obiekty sportowe należy lokalizować w centrach miejscowości – z dobrym dostępem pieszym i transportowym.

Kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej

Systemy komunikacji

- Należy rozbudowywać infrastrukturę rowerową i pieszo-rowerową (m.in. budowa tras: Dębska Kuźnia–Niwki, Falmirowice–Dębie, Daniec–Raszowa), tworząc powiazaną sieć ścieżek rekreacyjnych i transportowych.
- Należy realizować remonty i przebudowy lokalnych dróg, zapewniając ich funkcjonalność i bezpieczeństwo.
- Nowe drogi należy planować z zachowaniem zasad minimalizacji uciążliwości dla środowiska i jakości życia mieszkańców, szczególnie w rejonach cennych przyrodniczo i rekreacyjnych.
- Należy dążyć do poprawy dostępności do transportu publicznego m.in. poprzez planowanie i tworzenie centrów przesiadkowych.
- Należy organizować i porządkować przestrzeń parkingowe.
- Należy zapewniać spójną sieć transportu publicznego, umożliwiającą powiązania z Opolem i innymi ośrodkami miejskimi oraz zapobiegając wykluczeniu komunikacyjnemu poszczególnych miejscowości.
- Należy rozwijać system drogowy gminy w sposób spójny z układem regionalnym (w tym z drogami DK46, DK94 i planowaną drogą ekspresową S46), uwzględniając przy tym potrzeby mieszkańców i ograniczając presję komunikacyjną na tereny mieszkalne i przyrodnicze.

Infrastruktura techniczna

- Należy kontynuować modernizację, rozbudowę i wymianę sieci wodno-kanalizacyjnych, m.in. poprzez budowę kanalizacji sanitarnej w Dańcu i modernizację przepompowni ścieków P1 w Chrzastowicach.
- Należy realizować rozbudowę infrastruktury energetycznej i OZE, m.in. poprzez wymianę źródeł ciepła i instalację fotowoltaiki w placówkach oświatowych i społecznych.
- Należy modernizować oświetlenie uliczne na energooszczędne.
- Należy wzmacniać bezpieczeństwo publiczne, m.in. przez rozbudowę chodników, ścieżek rowerowych, modernizację oświetlenia.

- Należy prowadzić nowoczesną i zrównoważoną gospodarkę odpadami, zapewniającą ochronę środowiska, poprawę jakości życia mieszkańców oraz zgodność z krajowymi i regionalnymi celami w zakresie zarządzania odpadami.
- Należy zapewniać uzbrojenie terenów inwestycyjnych i mieszkaniowych oraz ich skomunikowanie z siecią dróg lokalnych.
- Należy rozwijać sieci telekomunikacyjne i światłowodowe jako niezbędne zaplecze dla nowoczesnych usług społecznych i gospodarczych.

Infrastruktura społeczna

- Należy zapewniać dobrą dostępność i wysoki standard podstawowych usług publicznych dla mieszkańców wszystkich miejscowości.
- Należy wykorzystywać walory przyrodnicze i krajobrazowe do rozwoju infrastruktury rekreacyjno-sportowej, m.in. boisko sportowe w Dańcu, hala sportowa w Dębciu, teren rekreacyjny za DDP, centrum sportowe w Dębskiej Kuźni.
- Należy modernizować świetlice wiejskie, remizy OSP (np. w Suchym Borze) oraz inne obiekty komunalne z przeznaczeniem na funkcje społeczne.
- Należy eliminować bariery architektoniczne w przestrzeniach publicznych i obiektach usługowych, aby zwiększyć dostępność dla osób starszych i z niepełnosprawnościami.
- Należy podnosić jakość i dostępność usług publicznych w budynkach oświatowych i społecznych, m.in. przez poprawę efektywności energetycznej szkoły w Dańcu i klubu w Dębciu.
- Należy realizować projekty zagospodarowania przestrzeni publicznej (np. zagospodarowanie terenu za Urzędem Gminy w Chrzastowicach), zgodnie ze standardami estetyki, funkcjonalności i zrównoważonego rozwoju.

Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW

- Lokalizacja instalacji do produkcji energii o mocy przekraczającej 500 kW powinna być możliwa wyłącznie na terenach wyznaczonych do tego celu w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.
- Inwestycje tego typu powinny unikać kolizji z obszarami występowania chronionych gatunków roślin i być realizowane zgodnie z przepisami o ochronie przyrody. Tym samym takie urządzenia należy lokalizować wyłącznie poza terenami o wysokim potencjale krajobrazowym i przyrodniczym – np. w strefach rolniczych IV–VI klasy bonitacyjnej, poza granicami obszarów Natura 2000.
- Wymagane jest sporządzanie raportów oddziaływania na środowisko i analiz krajobrazowych.

Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko

- Lokalizacja inwestycji mogących znacząco oddziaływać na środowisko powinna być ograniczana do niezbędnego minimum.
- Należy wykluczyć lokalizację takich przedsięwzięć w bezpośrednim sąsiedztwie terenów zamieszkałych, obszarów chronionych i zasobów wodnych.
- W przypadkach dopuszczenia takich przedsięwzięć należy szczegółowo analizować ich potencjalny wpływ na otoczenie i środowisko naturalne. Wymagane są analizy środowiskowe i społeczne na etapie lokalizacji oraz konsultacji z mieszkańcami.

Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

- Należy zachować ciągłość i integralność kompleksów rolnych i leśnych – ograniczyć ich fragmentację przez zabudowę i drogi.
- Gospodarka leśna powinna być prowadzona w zgodzie z funkcją dominującą lasów, z wykluczeniem ich przeznaczania na cele nieleśne.
- Konieczne jest utrzymanie lub przywracanie naturalnego charakteru ekosystemów leśnych oraz prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej opartej na obowiązujących planach zarządzania lasów.
- Należy promować rolnictwo ekologiczne, lokalną produkcję i agroturystykę, szczególnie w południowej i centralnej części gminy.
- Wskazane jest zachowanie i rozwój obszarów rolnych o wysokich wartościach przyrodniczych oraz wspieranie funkcji rolniczej z poszanowaniem zasad rolnictwa zrównoważonego.
- Działania powinny zmierzać do ograniczenia erozji gleb i zachowania ich funkcji produkcyjnej.

Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji

- Wskazane jest przeznaczenie terenów zdegradowanych pod funkcje społeczne, usługowe, rekreacyjne i zieleni urządzonej. Wszelkie działania w zakresie kształtowania zagospodarowania przestrzeni na takich terenach powinny być prowadzone z poszanowaniem środowiska i istniejącej infrastruktury, w sposób uwzględniający aktualne potrzeby mieszkańców tych terenów.
- Należy wspierać realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych ujętych w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Chrzastowice na lata 2024–2030 (projekt dokumentu podlega obecnie konsultacjom).
- Priorytetem dla Dębskiej Kuźni, Falmirowic i Niwek powinno być wykorzystanie dawnych kamieniołomów, terenów poprzemysłowych i zaniedbanych obszarów w centrach wsi.

Obszary strategicznej interwencji

Obszary strategicznej interwencji (OSI) stanowią terytoria, do których kierowana jest polityka rozwoju, nastawiona na wywołanie określonych zmian. W dokumentach strategicznych wskazuje się OSI na różnych poziomach: krajowym, regionalnym, lokalnym.

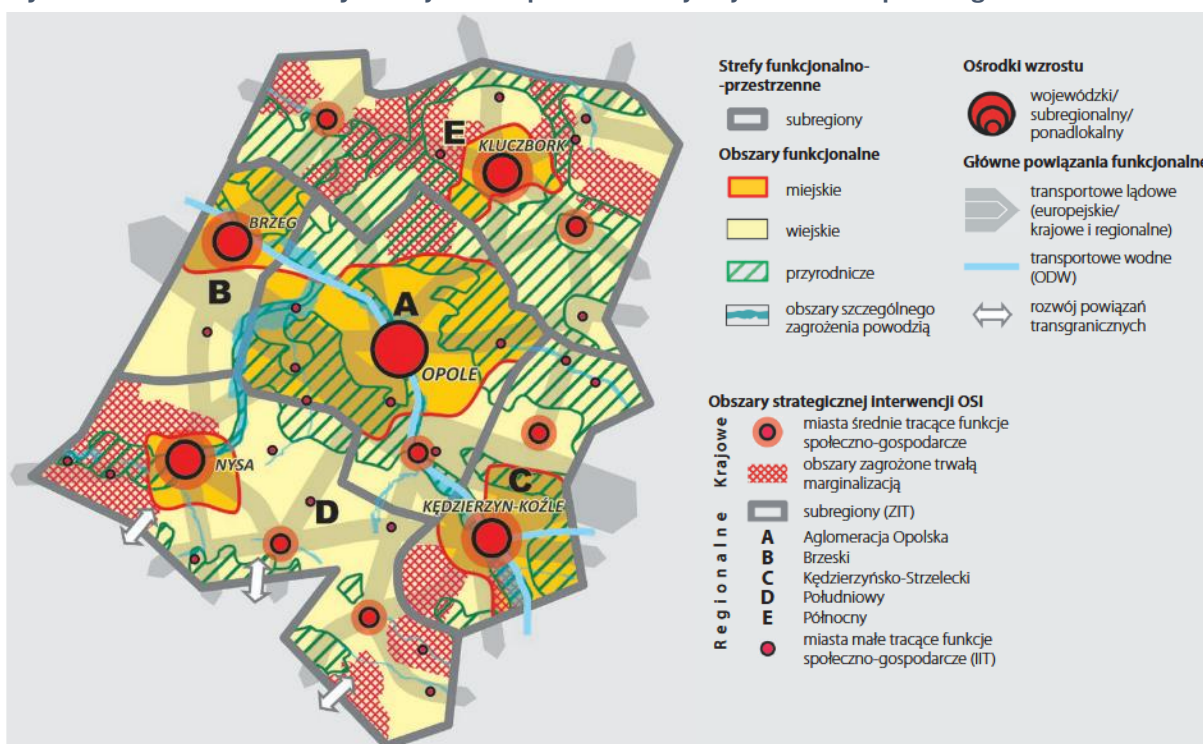
Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań

W Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030 zidentyfikowano obszary strategicznej interwencji, które pokrywają się ze strukturami funkcjonalno-przestrzennymi, w ramach których następuje integracja funkcjonalna. OSI w województwie uwzględniają więc istniejące lub potencjalne powiązania funkcjonalne, lecz różnią się między sobą szczególnymi warunkami społecznymi, gospodarczymi i przestrzennymi. Ww. strategia zakłada interwencję w następujących OSI:

1. OSI Subregion Aglomeracja Opolska;
2. OSI Subregion Brzeski;
3. OSI Subregion Kędzierzyńsko-Strzelecki;
4. OSI Subregion Północny;
5. OSI Subregion Południowy⁵;

Kolejny rysunek przedstawia model funkcjonalno-przestrzennej województwa opolskiego, który przedstawia rozmieszczenie OSI na tle regionu.

Rysunek 11. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa opolskiego

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030

OSI określone na poziomie województwa obejmują też OSI z poziomu krajowego, wskazane w Strategii na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR) oraz Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR

⁵ Samorząd Województwa Opolskiego „Strategia rozwoju Województwa Opolskiego – Opolskie 2030, str. 48

2030), tj. obszary zagrożone trwałą marginalizacją oraz miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze.

Gmina Chrzastowice jest częścią Aglomeracji Opolskiej, a zatem wpisuje się w jedno z OSI na poziomie regionalnym (OSI Subregion Aglomeracja Opolska). Jednocześnie Gmina Chrzastowice nie wpisuje się w żaden typ OSI wskazany na poziomie krajowym.

OSI Subregion Aglomeracja Opolska

OSI Subregion Aglomeracja Opolska stanowi obszar największej w regionie koncentracji potencjału społeczno-gospodarczego oraz problemów na styku społeczeństwo–gospodarka–środowisko. Aglomerację Opolską tworzy 21 gmin, w tym: Opole (miasto na prawach powiatu) oraz 7 gmin miejsko-wiejskich i 13 gmin wiejskich. Aglomeracja obejmuje zatem zwarty przestrzennie kompleks terytorialny – stolicę województwa oraz miasta i wsie powiązane z nią funkcjonalnie, tj. ekonomicznie, społecznie, komunikacyjnie, infrastrukturalnie, środowiskowo. Obszar posiada wspólne systemy organizacyjne (Stowarzyszenie Aglomeracja Opolska) i techniczne, jak również wspólne cele rozwojowe, określone w strategii ponadlokalnej. Obszar odznacza się ponadto wysokim poziomem urbanizacji oraz koncentracją funkcji administracyjnych, przemysłowych, usługowych i mieszkalnictwa. Jako jeden z 18 miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich w Polsce, stanowi istotny element struktury osadniczej kraju. Dostrzega się potrzebę podejmowania projektów integrujących subregion w skali większej niż dotychczas, gdyż może to przełożyć się na zwiększenie konkurencyjności nie tylko tego obszaru, ale i całego regionu.

W ramach OSI Subregion Aglomeracja Opolska cele polityki przestrzennej oraz odpowiadające im rekomendacje zostały przyporządkowane poszczególnym typom obszarów: miastom średniej wielkości tracącym funkcje społeczno-gospodarcze, obszarom zagrożonym trwałą marginalizacją, Miejskiemu Obszarowi Funkcjonalnemu Ośrodka Wojewódzkiego – Opola oraz miastom małym tracącym funkcje społeczno-gospodarcze. Gmina Chrzastowice jest jedną z gmin, które tworzą MOF Opola, dlatego też w kolejnej tabeli wskazano te cele i rekomendacje, które są właściwe dla Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Wojewódzkiego Opola, a w zgodzie z którymi należy wdrażać działania interwencyjne i regulacyjne w OSI Subregion Aglomeracja Opolska⁶.

Tabela 17. Cele polityki przestrzennej i rekomendacje dot. OSI Subregion Aglomeracja Opolska, właściwe dla MOF Opola

Cele polityki przestrzennej	Rekomendacje
Rozwój funkcji metropolitalnych	– Kształtowanie przestrzeni wzmacniających funkcje regionalne i krajowe; – Tworzenie warunków dla rozwoju transportu publicznego; – Rozwijanie stref aktywizacji gospodarczej; – Tworzenie warunków dla rozwoju nowoczesnego przemysłu, usług dla biznesu i sektora IT; – Kształtowanie przestrzeni dla rozwoju sektora B+R i parków technologicznych; – Promowanie kompleksowych rozwiązań rewitalizacyjnych;
Wzmocnienie powiązań funkcjonalno-przestrzennych	– Kształtowanie przestrzeni wzmacniających funkcje regionalne i krajowe; – Tworzenie warunków dla rozwoju zintegrowanego systemu transportu publicznego;

⁶ Samorząd Województwa Opolskiego „Strategia rozwoju Województwa Opolskiego – Opolskie 2030, str. 49

Cele polityki przestrzennej	Rekomendacje
	– Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury transportowej (drogowej i kolejowej); – Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej; – Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury energetycznej; – Kształtowanie systemów ścieżek i szlaków rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą; – Rozwój powiązań systemu przyrodniczego;
Wzmocnienie konkurencyjności zagospodarowania	– Kształtowanie i realizacja wspólnej polityki przestrzennej; – Kształtowanie atrakcyjnych przestrzeni publicznych; – Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej; – Rozwijanie stref aktywizacji gospodarczej; – Tworzenie warunków dla rozwoju funkcji turystycznych; – Zwiększenie dostępności do infrastruktury (społecznej i technicznej); – Promowanie kompleksowych rozwiązań rewitalizacyjnych; – Zwiększenie znaczenia sfery społecznej w procesie rewitalizacji;
Wzmocnienie potencjału energetycznego	– Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury energetycznej; – Zwiększanie efektywności energetycznej; – Zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii OZE; – Proekologiczna modernizacja gospodarki;
Wzmocnienie odporności przestrzeni na zagrożenia naturalne	– Zwiększenie dyspozycyjności zasobów wodnych i odporności na susze; – Bieżące utrzymywanie infrastruktury przeciwpowodziowej; – Prewencyjna ochrona obszarów szczególnego zagrożenia powodzią i wystąpienia ryzyka powodziowego w planach zagospodarowania przestrzennego;
Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa powodziowego	– Realizacja działań technicznych związanych ze zbiornikami i ciekami wodnymi;
Ochrona i poprawa jakości środowiska oraz walorów krajobrazowych	– Poprawa jakości powietrza; – Ograniczenie emisji hałasu i poprawa klimatu akustycznego; – Kształtowanie przestrzeni dla nowoczesnej gospodarki odpadami; – Ochrona cennych obszarów przyrodniczo-krajobrazowych;
Kształtowanie spójnego systemu przyrodniczego	– Rozwój powiązań systemu przyrodniczego;
Poprawa ładu przestrzennego	– Kształtowanie atrakcyjnych przestrzeni publicznych; – Zwiększanie partycypacji społecznej w działaniach planistycznych; – Ograniczanie rozpraszania zabudowy; – Wprowadzanie nowych rozwiązań poprawiających bezpieczeństwo publiczne; – Ochrona zabytkowych układów urbanistycznych i ruralistycznych;
Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich	– Kształtowanie przestrzeni dla różnych form aktywności gospodarczej;

Cele polityki przestrzennej	Rekomendacje
Ochrona wysokiego potencjału rolniczej przestrzeni produkcyjnej	– Ochrona przez presją urbanizacyjną najcenniejszych i najbardziej produktywnych gleb;

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030

System realizacji strategii

Prawidłowa realizacja założeń Strategii Rozwoju Gminy Chrzastowice na lata 2026-2036 jest kontrolowana poprzez odpowiednie jej wdrażanie, a następnie monitoring i ewaluację. System stałej kontroli i oceny efektów działań określonych w strategii odbywać się będzie poprzez gromadzenie i analizę danych. Umożliwi to identyfikację zaistniałych nieprawidłowości, a następnie rozwiązanie, jak również zapobieganie ich negatywnym skutkom w przyszłości.

Strategia Rozwoju Gminy Chrzastowice na lata 2026-2036 jest dokumentem przyjmowanym w formie uchwały Rady Gminy Chrzastowice. W uchwale tej Rada Gminy powierza Wójtowi Gminy Chrzastowice wykonanie jej postanowień.

Rada Gminy Chrzastowice uczestniczy w procesie oceny i analizy postępów realizacji strategii, jak również podejmuje decyzje strategiczne dla realizacji jej zapisów, w szczególności ich aktualizacji lub poprzez uwzględnianie ich w jednorocznych i wieloletnich budżetach gminy.

Organem wykonawczym, koordynującym działania podejmowane w ramach interwencji strategicznej jest Wójt Gminy Chrzastowice, który odpowiada za integrację zasobów publicznych, prywatnych i społecznych gminy, niezbędnych do realizacji poszczególnych działań strategicznych.

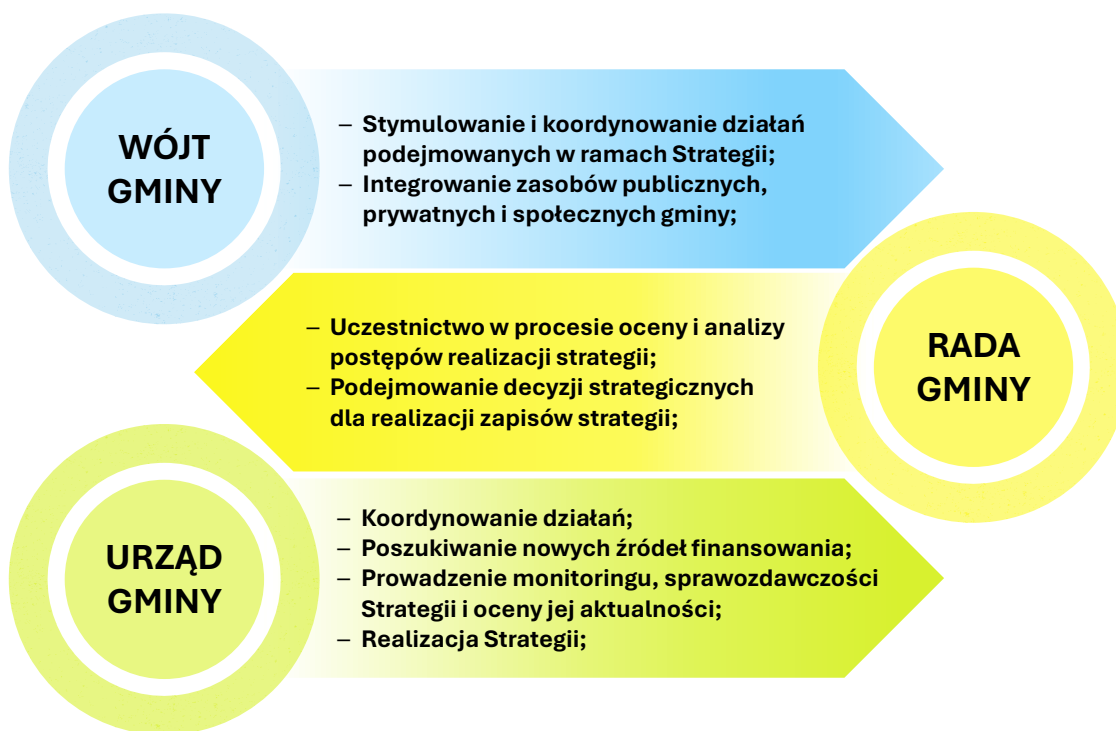
Za wdrożenie strategii odpowiedzialny będzie Wójt Gminy Chrzastowice, przy wykorzystaniu Urzędu Gminy Chrzastowice i jego referatów, w tym w szczególności poprzez strukturę Referatu Organizacyjnego. Referat ten pełni funkcje koordynacyjne wobec wszystkich podmiotów realizujących zapisy strategii, jest odpowiedzialny za jej opracowanie i aktualizację, prowadzi monitoring i sprawozdawczość strategii oraz ocenę jej aktualności, poszukuje nowych źródeł finansowania, a także współpracuje z komórkami organizacyjnymi w zakresie inicjowania i koordynowania działań wskazanych w strategii. Nadzór nad realizacją poszczególnych kierunków działań i przedsięwzięć realizowanych w ramach strategii sprawują kierownicy komórek organizacyjnych Urzędu i jednostek organizacyjnych gminy, których zakres merytoryczny dotyczy danego kierunku działania.

Zakłada się, że podmioty, które dotychczas zaangażowane były w realizację strategii, dysponują odpowiednią wiedzą merytoryczną, doświadczeniem i kadrą, niezbędną do wdrożenia jej zapisów. Wobec powyższego nie zachodzi konieczność powoływania odrębnych struktur dla realizacji przedsięwzięć wynikających ze strategii.

W zależności od stopnia skomplikowania poszczególnych przedsięwzięć, mogą być one wdrażane w ramach bieżącej pracy Referatu Organizacyjnego lub przez powołany w tym celu zespół projektowy, z możliwym udziałem jednostek zewnętrznych. Przedsięwzięcia realizowane we współpracy lub przez partnera społecznego będą wymagały wypracowania platformy współpracy, gwarantującej optymalny model współdziałania. Partnerska formuła współpracy zapewniająca wymianę opinii i stanowisk oraz zbieżność prowadzonej polityki jest konieczna w szczególności w przypadku realizacji celów wymagających aktywnej współpracy gminy z okolicznymi samorządami.

Rysunek 12. Podmioty zaangażowane w proces realizacji Strategii

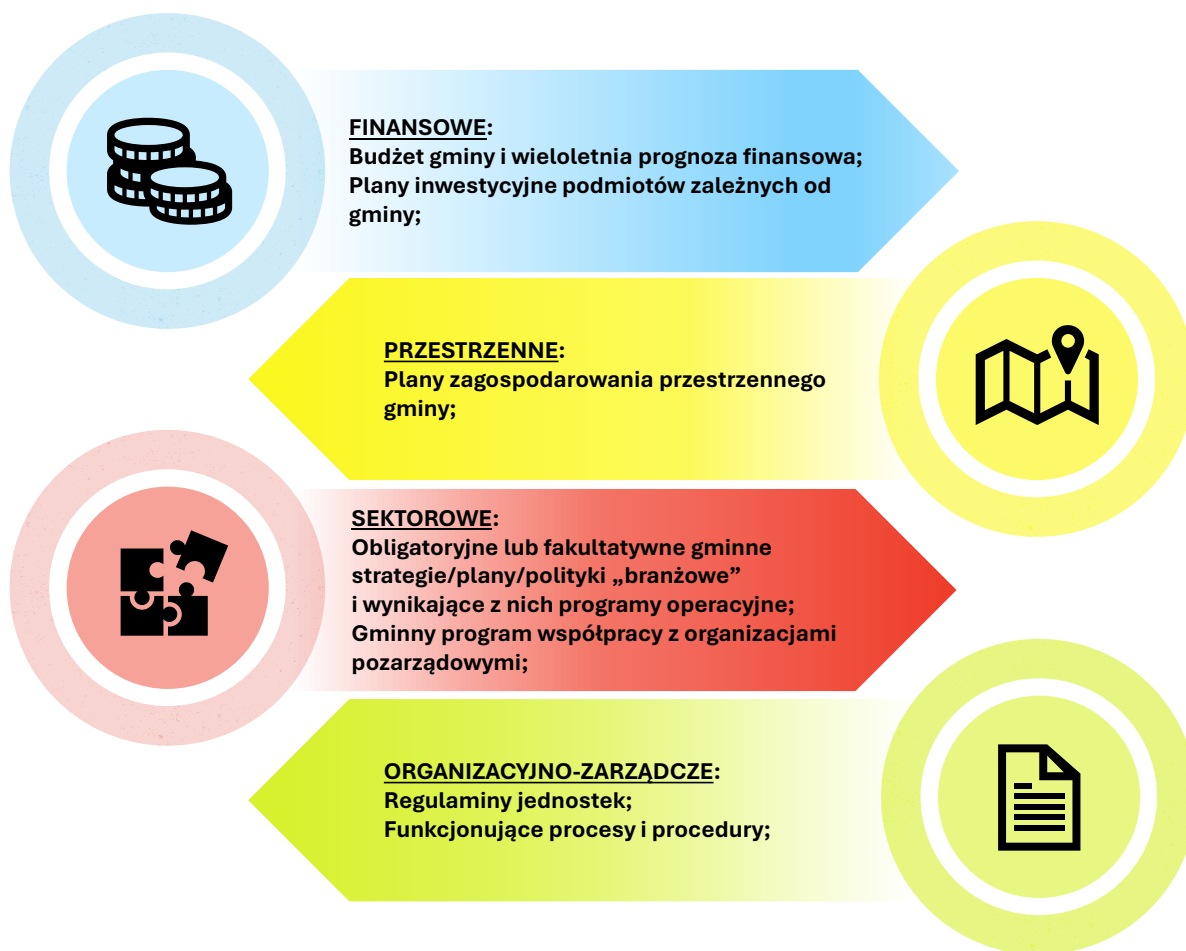
Źródło: opracowanie własne

Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Działania realizowane w ramach Strategii Rozwoju Gminy Chrzastowice na lata 2026-2036 w zasadniczej części wpisują się bezpośrednio w aktywność gminnych instytucji i jednostek, zatem wdrożenie zapisów strategii zależeć będzie w głównej mierze od polityki realizowanej przez samorząd lokalny. Kluczowe instrumenty wdrażające cele strategii stanowią następujące grupy dokumentów wykonawczych:

- budżet gminy i wieloletnia prognoza finansowa oraz plany inwestycyjne podmiotów zależnych od gminy;
- plany zagospodarowania przestrzennego gminy;
- obligatoryjne lub fakultatywne gminne strategie/plany/polityki „branżowe” i wynikające z nich programy operacyjne, przy czym dokumenty wchodzące w życie po dacie przyjęcia *Strategii Rozwoju Gminy Chrzastowice na lata 2026-2036*, powinny uwzględniać określone w niej cele i kierunki działań, a dokumenty obowiązujące w momencie wejścia w życie *Strategii Rozwoju Gminy Chrzastowice na lata 2026-2036* powinny zostać uzupełnione o odniesienie do celu strategicznego lub operacyjnego lub kierunku działań;
- gminny program współpracy z organizacjami pozarządowymi;
- regulaminy jednostek, funkcjonujące procesy i procedury.

Rysunek 13. Grupy dokumentów wykonawczych

Źródło: opracowanie własne

Monitoring

Monitoring oznacza proces systematycznego zbierania i analizowania informacji w zakresie postępów i efektów wdrażania *Strategii Rozwoju Gminy Chrzastowice na lata 2026-2036*, mający na celu zapewnienie szybkiej reakcji na zmiany w otoczeniu strategii oraz zwiększenie efektywności realizacji polityk publicznych.

Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym nakłada na samorządy obowiązek sporządzania corocznego raportu o stanie gminy – a zarysowany system monitorowania wpisywać się będzie w proces tworzenia tego dokumentu. Raport zawiera podsumowanie działalności władz samorządowych w roku poprzednim, w szczególności realizację polityk, strategii, programów i uchwał rady gminy. Kierownicy komórek organizacyjnych Urzędu na koniec pierwszego kwartału przekazują do Referatu Organizacyjnego informacje o zrealizowanych w poprzednim roku kalendarzowym projektach, a Referat Organizacyjny sporządza raport zawierający opis realizowanych zadań wynikających z zapisów strategii, który będzie częścią Raportu o stanie gminy.

Monitoring powinien być prowadzony w szczególności w oparciu o analizę wskaźnikową na podstawie własnych danych i informacji oraz w oparciu o statystykę publiczną. Dla umożliwienia stałej weryfikacji poziomu rozwoju gminy dla każdego celu określone zostały wskaźniki, które będą zbierane i analizowane. Wskaźniki monitorujące postęp realizacji strategii powinny być analizowane raz w roku, ponieważ odzwierciedlają one efekty zrealizowanych działań i umożliwiają ocenę skuteczności

wdrażania strategii. Wybór wskaźników miał na celu przygotowanie systemu służącego do bieżącej oceny osiągnięcia celów strategii, a tym samym weryfikacji poziomu rozwoju gminy.

Ewaluacja

Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. z 2025 r. poz. 198) nakłada obowiązek zrealizowania ewaluacji ex-ante strategii rozwoju, tj. uprzedniej ewaluacji jej trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji.

Ewaluacja zweryfikuje kompletność, poprawność, adekwatność, trafność i aktualność wniosków wynikających ze zrealizowanej na potrzeby Strategii pogłębionej diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej Gminy Chrzastowice. Ponadto badanie pozwoli na dokonanie oceny prawidłowości wyznaczonych celów, możliwości ich osiągnięcia wskutek zaplanowanych działań, a także możliwości zrealizowania zaplanowanych działań przy wykorzystaniu dostępnych zasobów. Badanie ewaluacyjne jest także sposobnością dla sformułowania rekomendacji i wdrożenia modyfikacji i korekt w treści dokumentu przed jego przyjęciem. Wyniki ewaluacji ex-ante stanowią zatem istotny element systemu zarządzania strategią, dzięki któremu strategia może być wdrażana w sposób bardziej efektywny, realistyczny i zorientowany na osiąganie zakładanych rezultatów.

Procedura aktualizacji dokumentu strategii

W celu zapewnienia wystarczającego dostosowania do zmieniającej się sytuacji społeczno-gospodarczej, strategia będzie poddawana aktualizacji w czasie proponowanym przez Referat Organizacyjny, w przypadku stwierdzenia czynników mających istotny wpływ na realizację celów strategicznych. W sytuacji, kiedy podczas analizy corocznego raportu z monitoringu wskazana zostanie w nim konieczność wprowadzenia działań korygujących, Referat Organizacyjny podejmie działania prowadzące do zmiany dokumentu. W przypadku konieczności aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Chrzastowice na lata 2026-2036, proces ten dokonywany będzie w takim samym trybie, w jakim został przyjęty dokument strategii, w oparciu o wymagania:

- ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym;
- ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju;
- ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Ramy finansowe i źródła finansowania

Strategia Rozwoju Gminy Chrzastowice wskazuje kluczowe cele rozwojowe oraz kierunki działań w perspektywie do 2036 roku. Wdrożenie przyjętych założeń strategicznych wiąże się przede wszystkim z koniecznością zabezpieczenia odpowiednich środków w budżecie gminy. Przyjmuje się jednak, że zadania wynikające ze strategii finansowane będą w szczególności z następujących źródeł:

- środki własne (budżet gminy);
- środki publiczne (państwowe, regionalne, powiatowe oraz innych jednostek samorządu terytorialnego);
- środki unijne lub innych państw, organizacji i instytucji pozakrajowych/międzynarodowych;
- środki prywatne, w tym wnoszone w formie partnerstwa publiczno-prywatnego (PPP) oraz partnerstwa publiczno-społecznego.

Należy podkreślić, iż możliwości pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania, takich jak dotacje, w tym unijne oraz z programów i funduszy rządowych, są analizowane na bieżąco. Analizy te obejmują:

- fundusze unijne, przede wszystkim w ramach programu Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021-2027 dla bieżącej perspektywy finansowej oraz kolejnego okresu, jak i fundusze w ramach programów: Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEnIKS), Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki 2021-2027 (FENG), Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS), Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy 2021-2027 (FERC);
- programy rządowe, w tym m.in. Program Inwestycji Strategicznych, Aktywny Młuch, Senior+ oraz inne programy w obszarze ochrony środowiska, sportu, kultury, edukacji i innych;
- programu jednostek samorządu terytorialnego wyższych szczebli, w tym zwłaszcza programy finansowane ze środków Samorządu Województwa Opolskiego;
- inne, nieunijne fundusze międzynarodowe, np. Fundusze EOG, Fundusze Norweskie itp.;
- inne zwrotne i bezzwrotne źródła finansowania, dystrybuowane przez podmioty publiczne i prywatne.

Spis rysunków

Rysunek 1. Wybrane elementy krajobrazu i przestrzeni publicznej w Gminie Chrzastowice	7
Rysunek 2. Wybrane obiekty sakralne w Gminie Chrzastowice – elementy dziedzictwa kulturowego .	8
Rysunek 3. Wybrane elementy infrastruktury rekreacyjno-sportowej w Gminie Chrzastowice	8
Rysunek 4. Wybrane remizy OSP i świetlice wiejskie w Gminie Chrzastowice – elementy infrastruktury społecznej.....	9
Rysunek 5. Wymiary w układzie założeń strategicznych	17
Rysunek 6. Cele strategiczne rozwoju Gminy Chrzastowice w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym i klimatyczno-środowiskowym	17
Rysunek 7. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy – struktura sieci osadniczej	37
Rysunek 8. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy – system powiązań przyrodniczych .	38
Rysunek 9. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy – główne elementy sieci transportowych	39
Rysunek 10. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy – główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej.....	40
Rysunek 11. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa opolskiego	46
Rysunek 12. Podmioty zaangażowane w proces realizacji Strategii	51
Rysunek 13. Grupy dokumentów wykonawczych	52

Spis tabel

Tabela 1. Analiza SWOT – mocne i słabe strony.....	15
Tabela 2. Analiza SWOT – szanse i zagrożenia	16
Tabela 3. Cele w wymiarze społecznym.....	18
Tabela 4. Cele w wymiarze gospodarczym.....	19
Tabela 5. Cele w wymiarze przestrzennym.....	19
Tabela 6. Cele w wymiarze klimatyczno-środowiskowym	20
Tabela 7. Spójność założeń Strategii Rozwoju Gminy Chrzastowice na lata 2026-2036 i Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015-2025.....	21
Tabela 8. Spójność założeń Strategii Rozwoju Gminy Chrzastowice na lata 2026-2036 i Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030	23
Tabela 9. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów w wymiarze społecznym	26
Tabela 10. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów w wymiarze gospodarczym	27
Tabela 11. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów w wymiarze przestrzennym	27

Tabela 12. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów w wymiarze klimatyczno-środowiskowym.....	28
Tabela 13. Oczekiwane rezultaty działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia – wymiar społeczny.....	31
Tabela 14. Oczekiwane rezultaty działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia – wymiar gospodarczy.....	33
Tabela 15. Oczekiwane rezultaty działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia – wymiar przestrzenny.....	34
Tabela 16. Oczekiwane rezultaty działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia – wymiar klimatyczno-środowiskowy.....	35
Tabela 17. Cele polityki przestrzennej i rekomendacje dot. OSI Subregion Aglomeracja Opolska, właściwe dla MOF Opola.....	47

**Załącznik: Pogłębiona diagnoza sytuacji społecznej,
gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej
Gminy Chrzastowice**

**Pogłębiona diagnoza sytuacji społecznej,
gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-
środowiskowej Gminy Chrzastowice**

NA RZECZ SPORZĄDZENIA STRATEGII ROZWOJU GMINY
CHRZĄSTOWICE NA LATA 2026-2036

Zamawiający:

Gmina Chrzastowice

ul. Dworcowa 38, 46-053 Chrzastowice

Wykonawca:

Grupa BST Sp. z o.o.

ul. Mieczyków 12, 40-748 Katowice

Spis treści

Gmina Chrzastowice.....	6
Wprowadzenie.....	8
Metodologia	8
Sfera społeczna	10
Struktura demograficzna	10
Ruch ludności.....	12
Pomoc społeczna	14
Ochrona zdrowia.....	16
Edukacja, wychowanie i opieka nad dziećmi	17
Aktywność społeczna.....	19
Kultura	19
Projekty kulturalne wspierane przez Gminę	20
Sport	21
Turystyka	21
Bezpieczeństwo publiczne	23
System programów społecznych dla mieszkańców	24
Karta Rodziny i Seniora.....	25
Program „Posiłek w szkole i w domu”	25
Karta Mieszkańca LGD „Kraina Dinozaurów”	25
Sfera gospodarcza	26
Rynek pracy	26
Przedsiębiorczość.....	26
Podmioty gospodarcze.....	26
Otoczenie biznesu	28
Finanse samorządowe.....	29
Powiązania funkcjonalne	30
Sfera przestrzenna	32
Lokalizacja	32
Dostępność komunikacyjna	33
Infrastruktura drogowa.....	33
Transport publiczny	34

Transport kolejowy	34
Transport lotniczy	35
Planowanie przestrzenne i rewitalizacja	36
Mienie komunalne i zasoby mieszkaniowe.....	38
Sfera klimatyczno-środowiskowa.....	40
Infrastruktura techniczna	40
Sieć kanalizacyjna i wodociągowa	40
Gazownictwo i ciepłownictwo	41
Elektroenergetyka	42
Energetyka odnawialna	43
Ochrona środowiska	43
Program Ochrony Środowiska – Czyste Powietrze	43
Program Ochrony Środowiska	44
Program Ochrony Środowiska przed hałasem dla województwa opolskiego	45
Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest.....	45
Formy ochrony przyrody	45
Pomniki przyrody.....	49
Lasy	50
Wyniki badania ankietowego	52
Analiza SWOT	64
Podsumowanie.....	66
Sfera społeczna – wnioski.....	66
Sfera gospodarcza – wnioski	68
Sfera przestrzenna – wnioski	68
Sfera klimatyczno-środowiskowa – wnioski	69
Załącznik nr 1 - Rejestr zabytków województwa opolskiego uwzględniający obiekty zabytkowe położone na terenie Gminy Chrzastowice	71
Załącznik nr 2 - Ewidencja zabytków nieruchomych dla Gminy Chrzastowice.....	72
Spis map	75
Spis rysunków	75
Spis tabel	75
Spis wykresów	76

Gmina Chrzastowice

Gmina Chrzastowice położona jest we wschodniej części województwa opolskiego, w bezpośrednim sąsiedztwie miasta Opola i obejmuje część równiny opolskiej, która wchodzi w skład Niziny Śląskiej. Gmina graniczy: od północy z gminą wiejską Turawa, od wschodu z gminą miejsko-wiejską Ozimek, od południowego wschodu z gminą wiejską Izbicko, od południa z gminą wiejską Tarnów Opolski, od zachodu z miastem wojewódzkim Opole.

Gminę Chrzastowice utworzono uchwałą Wojewódzkiej Rady Narodowej w Opolu z dniem 1 stycznia 1973 roku. W jej skład weszło 9 sołectw: Chrzastowice, Daniec, Dąbrowice, Dębie, Dębska Kuźnia, Fالميrowice, Lędziny, Niwki, Suchy Bór.

Gmina Chrzastowice charakteryzuje się płaskim ukształtowaniem terenu. Przez jej obszar przepływają rzeki: Jemielnica (znana lokalnie jako Chrzastawa), Cienka (Ptaszkówka), Sucha oraz Swornica. Całkowita powierzchnia gminy wynosi 8 212,34 ha. Struktura użytkowania gruntów przedstawia się następująco: 51,7% stanowią grunty rolne, 42,5% lasy i tereny leśne, 5,4% grunty zabudowane i zurbanizowane, 0,3% grunty pod wodami, a 0,1% to użytki ekologiczne⁷.

Gmina Chrzastowice posiada bogate dziedzictwo kulturowe, na które składają się liczne zabytki sakralne i świeckie. Do najważniejszych należą:

- **Zespół folwarczny w Zbicku** – pochodzący z XIX wieku, obejmujący budynek dawnego nadleśnictwa przy ul. Leśnej 2;
- **Kościół parafialny pw. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny w Chrzastowicach** – świątynia została wzniesiona w stylu neogotyckim z elementami romańskimi. Charakteryzuje się trzema nawami, jedną wieżą oraz trzema ołtarzami;
- **Kościół parafialny pw. Narodzenia NMP w Dębiu** – historyczna świątynia, która w ostatnich latach przeszła prace renowacyjne, m.in. odnowiono cokoły elewacji oraz drzwi wejściowe;
- **Kościół pw. Matki Bożej Wspomożenia Wiernych w Lędzinach** – znany z barokowego ołtarza głównego, który został poddany konserwacji i renowacji;
- **Kapliczki i krzyże przydrożne** – rozsiane po terenie gminy, stanowią świadectwo lokalnej religijności i tradycji,
- **Dawne młyny wodne** – pozostałości dawnych młynów w różnych miejscowościach (Dębie, Daniec, Dębska Kuźnia) świadczące o historycznej działalności gospodarczej w regionie.

Ponadto, w gminie znajdują się liczne domy i budynki gospodarcze o wartości historycznej, zlokalizowane m.in. w Chrzastowicach, Dańcu, Dębiu i Dębskiej Kuźni, które są ujęte w gminnej, powiatowej oraz wojewódzkiej ewidencji zabytków. Wykaz obiektów zabytkowych zlokalizowanych na obszarze Gminy Chrzastowice stanowią załączniki nr 1 – Rejestr zabytków województwa opolskiego uwzględniający obiekty zabytkowe położone na terenie Gminy Chrzastowice oraz 2 – Ewidencja zabytków nieruchomych dla Gminy Chrzastowice.

Komunikacja drogowa w gminie Chrzastowice obejmuje: **Drogi krajowe** – nr 94 (Zgorzelec – Medyka) i nr 46 (Kłodzko – Szczekociny), łącznie 8,8 km. **Drogi powiatowe** – 10 dróg o długości ok. 46 km. **Drogi gminne** – 140 dróg o długości 74,17 km, z czego 40,5 km ma nawierzchnię asfaltową. Gmina zarządza

⁷ <https://chrzastowice.bip.net.pl/pl/kategorie/45-ogolna-charakterystyka-gminy-chrzastowice/artykuly/116-ogolna-charakterystyka-gminy-chrzastowice>, dostęp: 02.04.2025 r.

także drogami dojazdowymi na terenach letniskowych w Niwkach oraz licznymi drogami rolnymi. Wśród dróg gminnych 5,4 km ma nawierzchnię tłuczniową, a 34,8 km gruntową.

Baza oświatowa gminy Chrzastowice obejmuje 7 placówek: **Chrzastowice** – przedszkole i szkoła z halą sportową, **Daniec** – szkoła z 2 oddziałami przedszkolnymi, **Dębie** – szkoła z 2 oddziałami przedszkolnymi, **Dębska Kuźnia** – szkoła i przedszkole, **Suchy Bór** – publiczne przedszkole. Szkoły są wyposażone w pracownie komputerowe, Internet i tablice multimedialne. Placówki spełniają normy bezpieczeństwa i higieny, a ich wyposażenie jest systematycznie uzupełniane o pomoce dydaktyczne oraz sprzęt sportowy.

Ochronę zdrowia na terenie Gminy Chrzastowice zapewnia Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej PANACEUM-MED Sp.J. Ponadto funkcjonuje jedna apteka. Za zaopatrzenie w wodę oraz obsługę sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Chrzastowice odpowiada firma PLADA Sp. z o.o. Jest to lokalne przedsiębiorstwo specjalizujące się w gospodarce wodno-kanalizacyjnej. Występują również liczne podmioty gospodarcze z branży budowlanej, handlowej oraz przetwórczej. Bliskość Opola zapewnia także dostęp do większych centrów handlowych i instytucji administracyjnych.

Na terenie gminy Chrzastowice działa 20 organizacji, w tym 6 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych. Wszystkie podejmują różnorodne inicjatywy na rzecz mieszkańców, wspierając rozwój lokalnej społeczności, integrację międzypokoleniową oraz promując aktywność społeczną, kulturalną i sportową. Ich zaangażowanie znacząco przyczynia się do budowania silnych więzi społecznych oraz poprawy jakości życia w gminie.

Wprowadzenie

Niniejszy raport stanowi diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Chrzastowice i dotyczy zgodnie z uchwałą Nr XII.103.2025 Rady Gminy Chrzastowice z dnia 12 marca 2025 roku, sporządzenia Strategii Rozwoju Gminy Chrzastowice na lata 2026-2036.

Na zlecenie Gminy Chrzastowice, diagnoza została opracowana przez firmę Grupa BST Sp. z o.o. z siedzibą w Katowicach w okresie od marca do kwietnia 2025 roku.

Z uwagi na fakt, że proces tworzenia dokumentów strategicznych na szczeblu lokalnym i ponadlokalnym ma umiejscowienie w przepisach⁸, niniejsza diagnoza opracowana została w oparciu o koncepcję badawczą zgodną z zapisami ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. 2025 r. poz. 198). Ustawa ta określa zakres i procedurę sporządzania strategii.

Według obowiązujących przepisów, w powstającej strategii rozwoju należy zawrzeć wnioski z przeprowadzonej uprzednio diagnozy. Nieodłącznym elementem prac nad strategią rozwoju jest zatem opracowanie diagnozy stanu obecnego, który stanowi punkt wyjścia do opracowania strategii, gdyż zidentyfikowane problemy oraz potrzeby będą bazą dla określenia celów strategicznych oraz kierunków działań.

Metodologia

Niniejszą diagnozę sporządzano przy wykorzystaniu metody analizy danych zastanych, obejmującą głównie analizy danych statystycznych (np. danych ze statystyki publicznej GUS, danych urzędu i innych jednostek organizacyjnych itp.). Analiza danych statystycznych dała możliwość ukazania dynamiki poszczególnych zjawisk, co jest niezwykle istotnym elementem na etapie diagnozy.

Analiza danych zastanych (z ang. *desk research*) to metoda polegająca na analizie dostępnych danych i dokumentów (m.in. dokumentów projektowych, prawnych, publikacji, danych statystycznych). Stanowi bazę związaną z realizacją dalszych etapów badania. Badanie służyć może ustaleniu faktycznego stanu rzeczy, jak również stworzyć prognozy na przyszłość.

Zgodnie z nowelizacją ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2025 r. poz. 198.), strategię rozwoju jednostek samorządu terytorialnego winny być dokumentami silnie uspołecznionymi. Oznacza to, że należy je wypracowywać przy możliwie dużym udziale mieszkańców i innych interesariuszy. Dlatego też w proces diagnozy włączono mieszkańców, wśród których przeprowadzono badanie ilościowe CAWI. Na etapie diagnostycznym zrealizowano zatem ankiety wśród mieszkańców gminy. Dostarczyły one wiedzy o problemach i potrzebach diagnozowanych bezpośrednio przez lokalną społeczność.

⁸ Zgodnie z art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U.2025.0.198 t.j.) podmiot opracowujący projekt strategii rozwoju przygotowuje diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych, w tym miejskich obszarów funkcjonalnych.

Badanie ilościowe CAWI (z ang. *Computer-Assisted Web Interview*) wspomagany komputerowo wywiad przy pomocy strony WWW. Polega na przesłaniu za pomocą sieci pytań kwestionariuszowych, które są pobierane ze strony internetowej organizatora badania do dowolnego miejsca, w którym znajduje się respondent i urządzenie elektroniczne z dostępem do sieci

Podsumowanie diagnozy stanowiła analiza SWOT oraz wyciągnięcie wniosków, które posłużą jako punkt odniesienia na etapie opracowywania strategii. Na podstawie zgromadzonych danych, dla poszczególnych obszarów poddanych analizie wyznaczono mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia.

Analiza SWOT to technika analityczna polegająca na identyfikacji czterech czynników strategicznych – wewnętrznych (słabe i mocne strony) oraz zewnętrznych (szanse i zagrożenia). Wyniki analizy SWOT mogą zostać zaimplementowane w dowolnym kierunku.

Sfera społeczna

Struktura demograficzna

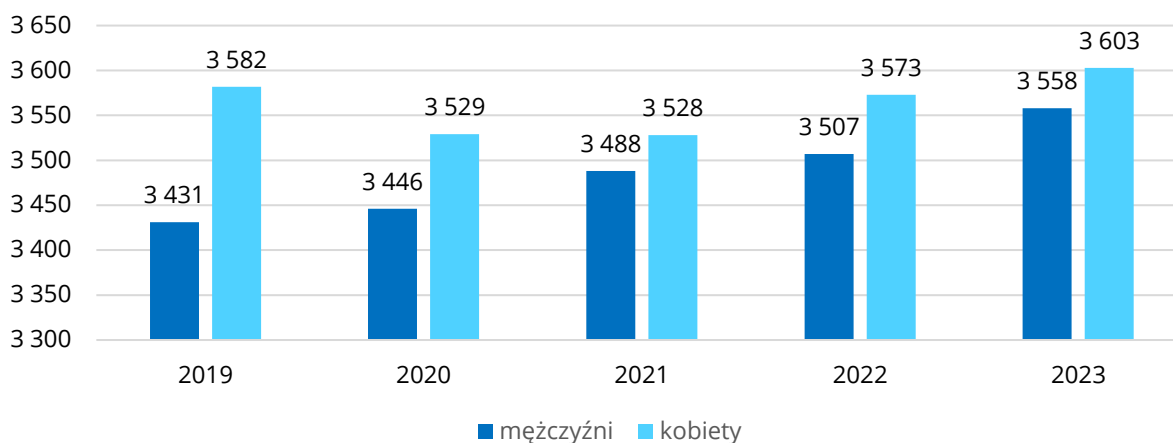
Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2023 roku Gminę Chrzastowice zamieszkiwało 7 161 osób, z czego grupa mężczyzn liczyła 3 558 osób (49,7%), a grupa kobiet – 3 603 osób (50,3%). Na przestrzeni analizowanych lat (2019-2023) liczba mieszkańców Chrzastowic zwiększyła się o 148 osób (o 2,1%), przy czym liczba mężczyzn zwiększyła się o 127 (3,7%), a liczba kobiet – o 21 (0,6%).

Tabela 18. Liczba ludności w Gminie Chrzastowice w latach 2019-2023

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022	2023
Mężczyźni	3 431	3 446	3 488	3 507	3 558
Kobiety	3 582	3 529	3 528	3 573	3 603
Ogółem	7 013	6 975	7 016	7 080	7 161

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego (Bank Danych Lokalnych)

Wykres 1. Liczba ludności (wg płci) Gminy Chrzastowice w latach 2019-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego (Bank Danych Lokalnych)

Na przestrzeni lat 2019-2023 w Gminie Chrzastowice odnotowano spadek liczby ludności w wieku produkcyjnym (o 1,8%). Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym pozostała na zbliżonym poziomie w stosunku do roku bazowego (wzrost o 0,1%), a w przypadku liczby mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym nastąpił wzrost o 20,0%.

W 2023 roku sytuacja demograficzna przedstawiała się następująco:

- udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w ludności ogółem wynosił 18,9%,
- udział ludności w wieku produkcyjnym w ludności ogółem wynosił 60,5%,
- udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem wynosił 20,6%.

Strukturę wiekową mieszkańców Chrzastowic przedstawiono w dwóch kolejnych tabelach.

Tabela 19. Ludność Gminy Chrzastowice w latach 2019-2023 według grup ekonomicznych

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022	2023
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	1 126	1 276	1 308	1 328	1 352
Ludność w wieku produkcyjnym	4 413	4 303	4 284	4 305	4 333
Ludność w wieku poprodukcyjnym	1 474	1 396	1 424	1 447	1 476

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego (Bank Danych Lokalnych)

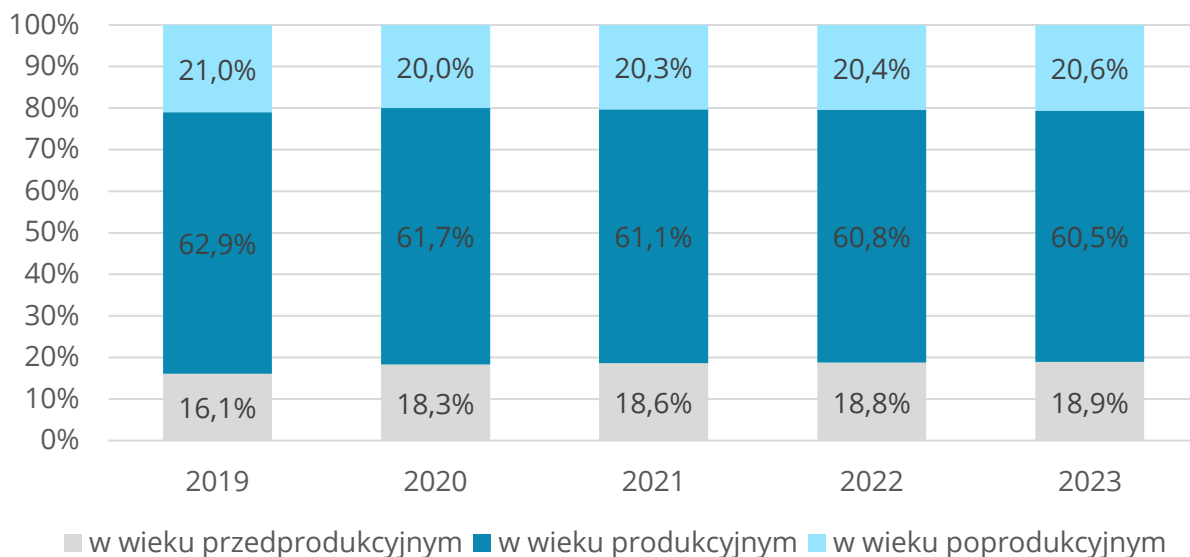
Tabela 20. Struktura wieku mieszkańców Chrzastowic w 2024 roku

Wiek	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
0-14	15,8%	16,4%	15,1%
15-64	66,7%	68,4%	65,0%
65 lat i więcej	17,6%	15,1%	19,9%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Powyższe dane wskazują, że sytuacja demograficzna na terenie Gminy Chrzastowice związana z postępującym procesem starzenia się społeczeństwa, pokrywa się z tendencją ogólnokrajową. Warto jednak zauważyć, że w latach 2019-2023 zarówno w skali gminy, jak również w skali kraju widoczny jest lekki wzrost udziału osób w wieku przedprodukcyjnym.

Wykres 2. Udział poszczególnych grup ekonomicznych mieszkańców Gminy Chrzastowice w ogólnej liczbie ludności w latach 2019-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Ruch ludności

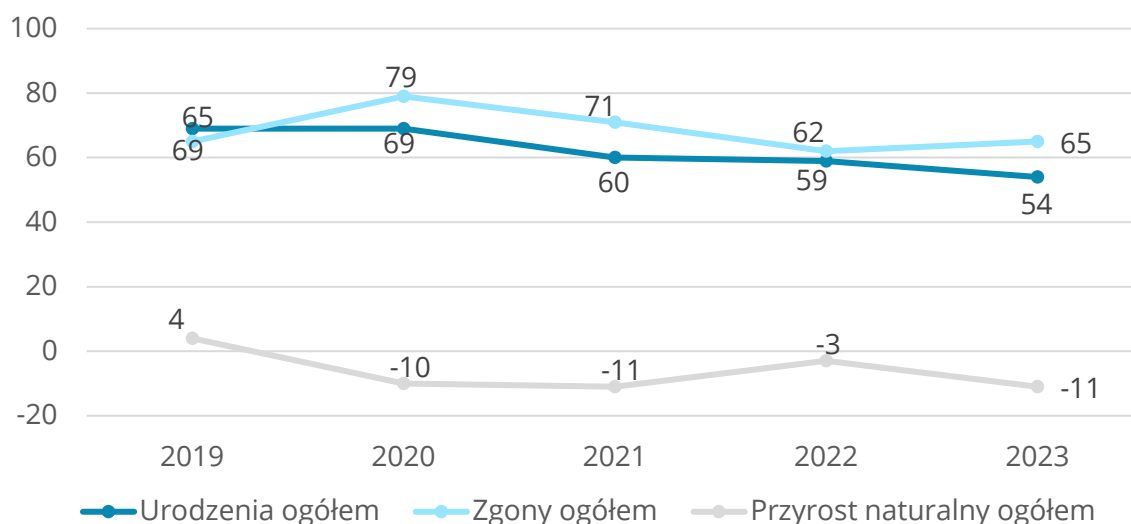
Na przestrzeni lat 2019-2023 na terenie Gminy Chrzastowice odnotowywano ujemny przyrost naturalny, co świadczy o większej liczbie zgonów ogółem niż liczbie urodzeń żywych. Szczegółowe dane dotyczące przyrostu naturalnego prezentują kolejna tabela oraz wykres.

Tabela 21. Urodzenia żywe i zgony ogółem oraz przyrost naturalny w Gminie Chrzastowice w latach 2019-2023

Wyszczególnienie		2019	2020	2021	2022	2023
Urodzenia żywe	Mężczyźni	30	32	38	26	25
	Kobiety	39	37	22	33	29
	Ogółem	69	69	60	59	54
Zgony ogółem	Mężczyźni	35	42	32	29	32
	Kobiety	30	37	39	33	33
	Ogółem	65	79	71	62	65
Przyrost naturalny	Mężczyźni	-5	-10	6	-3	-7
	Kobiety	9	0	-17	0	-4
	Ogółem	4	-10	-11	-3	-11

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego (Bank Danych Lokalnych)

Wykres 3. Przyrost naturalny w Gminie Chrzastowice w latach 2019-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego (Bank Danych Lokalnych)

W Gminie Chrzastowice w 2023 roku saldo migracji wyniosło 109, co świadczy o mniejszej liczbie osób wymeldowujących się niż meldujących. Na przestrzeni analizowanego okresu (2019-2023) najmniej korzystną wartość tego wskaźnika zanotowano w latach 2019-2020 (22), zaś najwyższą w 2023 roku (109). Należy mieć na uwadze, że w całym okresie saldo migracji było dodatnie.

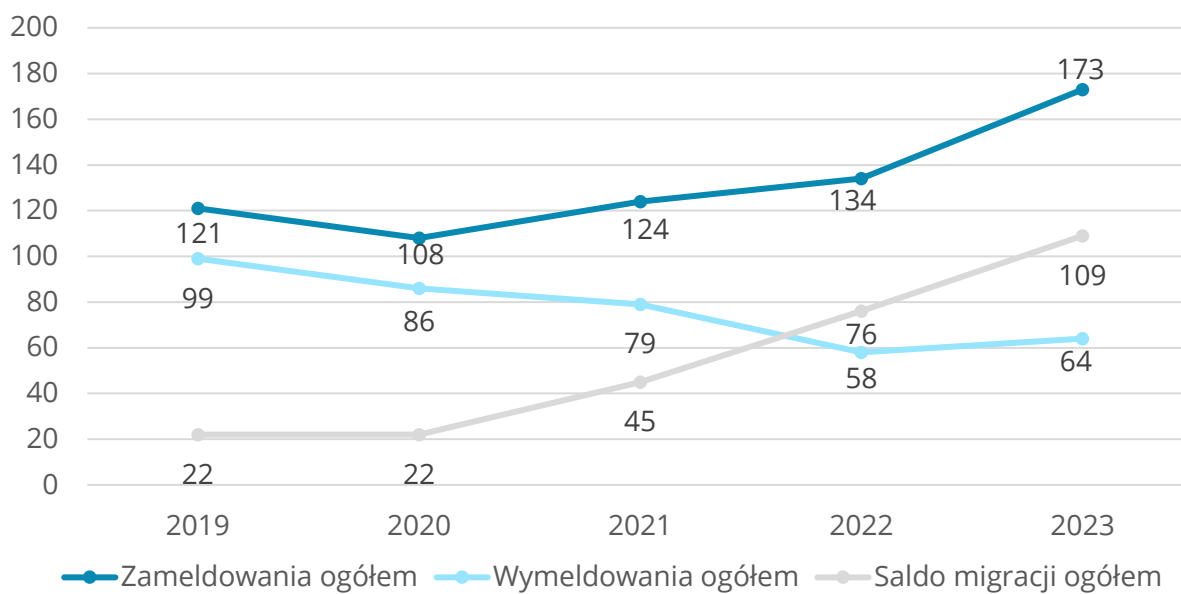

Tabela 22. Migracje na pobyt stały w Gminie Chrzastowice w latach 2019-2023

Wyszczególnienie		2019	2020	2021	2022	2023
Zameldowania	Mężczyźni	63	51	63	63	90
	Kobiety	58	57	61	71	83
	Ogółem	121	108	124	134	173
Wymeldowania	Mężczyźni	44	32	34	34	24
	Kobiety	55	54	45	24	40
	Ogółem	99	86	79	58	64
Saldo migracji	Mężczyźni	19	19	29	29	66
	Kobiety	3	3	16	47	43
	Ogółem	22	22	45	76	109

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego (Bank Danych Lokalnych)

Wykres 4. Migracje na pobyt stały w Gminie Chrzastowice w latach 2019-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Pomoc społeczna

Usługami z zakresu pomocy społecznej w Gminie Chrzastowice zajmuje się Ośrodek Pomocy Społecznej w Chrzastowicach. Na przestrzeni lat 2019-2024 liczba osób objętych pomocą społeczną uległa zmniejszeniu (o 44 osób). Znacznie spadła również liczba osób długotrwale korzystających ze wsparcia (o 45 osób). Szczegółowe dane przedstawiono w kolejnej tabeli.

Tabela 23. Liczba osób objętych pomocą społeczną oraz długotrwale korzystających ze wsparcia w latach 2019-2024

Rok	Liczba osób objętych pomocą społeczną	Liczba osób długotrwale korzystających ze wsparcia
2019	104	85
2020	117	90
2021	88	65
2022	76	58
2023	48	30
2024	60	40

Źródło: Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Chrzastowicach

Pozytywnym zjawiskiem dla gminy Chrzastowice jest również zmniejszenie się na przestrzeni lat 2019-2023 liczby gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej wg kryterium dochodowego (o 27). Do głównych przyczyn korzystania z pomocy społecznej należy m.in. bezrobocie, ubóstwo, długotrwała i ciężka choroba czy niepełnosprawność. Szczegółowe dane odnośnie liczby gospodarstw domowych oraz osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego przedstawia poniższa tabela.

Tabela 24. Podstawowe informacje o opiece społecznej w Chrzastowicach w latach 2019-2023

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022	2023
Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego					
Ogółem	67	66	58	47	40
Poniżej kryterium dochodowego	42	38	35	26	23
Powyżej kryterium dochodowego	25	28	23	21	17
Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego					
Ogółem	132	112	90	73	53
Poniżej kryterium dochodowego	75	65	56	45	31
Powyżej kryterium dochodowego	57	47	34	28	22

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego (Bank Danych Lokalnych)

Kolejna tabela przedstawia zestawienie głównych powodów, dla których przyznawano świadczenia społeczne w Gminie Chrzastowice w latach 2019-2024. Analiza zawartych w niej danych pozwala zrozumieć, jakie czynniki najczęściej decydowały o przyznaniu wsparcia ze strony instytucji pomocy społecznej.

Dane zawarte w tabeli wskazują, że w 2024 roku jednym z głównych powodów przyznawania świadczeń społecznych pozostawało ubóstwo, choć liczba rodzin nieco zmalała w porównaniu z poprzednimi latami. Widoczny jest również systematyczny spadek liczby rodzin korzystających z pomocy z powodu bezrobocia – z 25 w 2019 roku do 14 w 2024 roku. Może to wskazywać na zmianę struktury wsparcia lub wzrost samodzielności ekonomicznej niektórych gospodarstw domowych.

W 2024 wzrosła natomiast liczba świadczeń przyznawanych z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby oraz niepełnosprawności. Tendencja w poprzednich latach była raczej spadkowa, jednak w 2024 roku odnotowano wzrost. Oznacza to, że wsparcia coraz częściej wymagają osoby zmagające się z przewlekłymi problemami zdrowotnymi.

Wyraźnie zmniejszyła się liczba rodzin korzystających ze świadczeń społecznych z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych – z 18 w 2019 roku do zaledwie 4 w 2024 roku. Może to świadczyć o poprawie kompetencji rodzicielskich lub efektywności wcześniejszych działań pomocowych. Problemy związane z uzależnieniami, takie jak alkoholizm czy narkomania, utrzymują się na niskim, ale względnie stałym poziomie. Z kolei bezdomność oraz zdarzenia losowe pojawiają się jako przyczyny sporadycznie, jednak ich obecność wskazuje na potrzebę elastycznego systemu reagowania na nagłe sytuacje życiowe.

Tabela 25. Powody przyznawania świadczeń społecznych w latach 2019-2024 w Gminie Chrzastowice

Powód	2019	2020	2021	2022	2023	2024
	Liczba rodzin					
Ubóstwo	31	34	35	33	25	30
Bezdomność	0	1	4	3	1	3
Bezrobocie	25	26	23	21	17	14
Niepełnosprawność	16	15	17	-	14	19
Długotrwała lub ciężka choroba	18	26	23	19	15	20
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych	18	13	7	6	2	4
Alkoholizm	2	2	5	6	4	5
Narkomania	0	1	2	-	0	1
Zdarzenia losowe	-	4	1	2	-	-

Źródło: Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Chrzastowicach

Na podstawie przedstawionych danych dotyczących form udzielonej pomocy społecznej można zauważyć, że największe wsparcie finansowe zostało przeznaczone na świadczenie wychowawcze (tzw. 500+). Comiesięczne wsparcie otrzymuje około 1 256 dzieci, a łączna kwota wypłaconych świadczeń wyniosła 7 636 320 zł. To zdecydowanie największy program zarówno pod względem liczby beneficjentów, jak i wartości wypłat. Kolejną znaczącą formą pomocy są zasiłki rodzinne wypłacane na dzieci. Otrzymało je łącznie 51 rodzin, a suma wszystkich wypłat w tej kategorii wyniosła 1 862 000 zł. W tej kwocie zawierają się: świadczenia rodzinne (1 392 000 zł), zasiłki rodzinne wraz z dodatkami (229 000 zł) oraz zasiłki pielęgnacyjne (241 000 zł). Program "Dobry Start", który wspiera rodziny na początku roku szkolnego, objął 860 osób, a jego całkowity koszt wyniósł 258 000 zł. Natomiast

z rodzinnego kapitału opiekuńczego skorzystało 401 osób, a wypłacona kwota to 372 000 zł. Wydatki na świadczenia wychowawcze i rodzinne stanowią największą część ogólnej pomocy.

Tabela 26. Formy udzielonej pomocy – świadczenia z pomocy społecznej w 2023 roku

Forma udzielonej pomocy		Liczba osób	Kwota świadczeń
Świadczenie wychowawcze		Miesięcznie ok. 1 256 dzieci	7 636 320 zł
Dobry Start		860	258 000 zł
Rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne wypłacane na dzieci	kwota świadczeń rodzinnych	Ogółem 51 rodzin	1 392 000 zł
	kwota zasiłków rodzinnych (wraz z dodatkami)		229 000 zł
	kwota zasiłków pielęgnacyjnych		241 000 zł
Rodzinny kapitał opiekuńczy		401	372 000 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego (Bank Danych Lokalnych)

Ochrona zdrowia

System ochrony zdrowia jest istotnym elementem infrastruktury społecznej, a dostęp do opieki zdrowotnej zależy głównie od liczby podmiotów świadczących usługi zdrowotne. Ochronę zdrowia na terenie Gminy Chrzastowice zapewnia Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej PANACEUM-MED Sp.J., który prowadzi działalność w dwóch lokalizacjach: Chrzastowice (ul. Polna 2b, 46-053 Chrzastowice) i Osowiec (ul. Oleska 4, 46-053 Osowiec).

Ponadto w Gminie Chrzastowice funkcjonuje Zakład Opieki Zdrowotnej – Stowarzyszenie „MONAR”. Ośrodek specjalizujący się w terapii uzależnień, oferujący programy terapeutyczne dla osób z problemami alkoholowymi i narkotykowymi. Zakład znajduje się na ulicy Leśnej 2 w Zbicku.

Tabela 27. Wykaz zakładów podstawowej opieki zdrowotnej w Gminie Chrzastowice

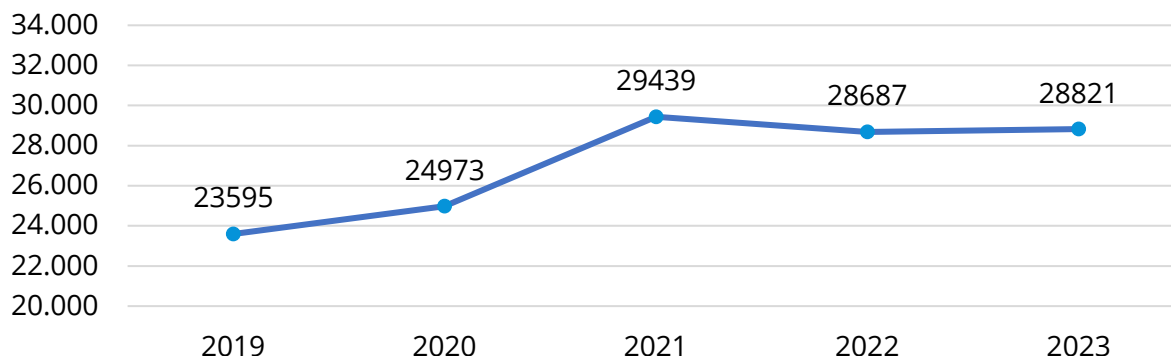
Lp.	Nazwa placówki	Dane teleadresowe
1	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej PANACEUM-MED Sp.J.	ul. Polna 2b, 46-053 Chrzastowice
		ul. Oleska 4, 46-053 Osowiec

Źródło: dane ze strony internetowej <https://www.panaceummed.pl/>

W 2023 roku w Gminie Chrzastowice w ramach podstawowej opieki zdrowotnej udzielono ponad 28 tys. porad. W porównaniu z rokiem bazowym (2019 r.), liczba porad wzrosła o 22,1% (z poziomu ponad 23 tys.).

Wykres 5. Liczba porad udzielonych w ramach podstawowej opieki zdrowotnej w Gminie Chrzastowice w latach 2019-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego (Bank Danych Lokalnych)

Edukacja, wychowanie i opieka nad dziećmi

Na terenie Gminy Chrzastowice funkcjonuje Niepubliczny Żłobek i Przedszkole "SUCHOBOREK" w Suchym Borze. Realizowany jest tam program „Czas na Las”, w którym dzieci spędzają dużo czasu na świeżym powietrzu, ucząc się poprzez kontakt z naturą. To nowoczesne podejście wspiera rozwój sensoryczny i emocjonalny najmłodszych.

Rysunek 14. Placówka opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 w Gminie Chrzastowice w 2025 roku

Niepubliczny Żłobek i Przedszkole „SUCHOBOREK” w Suchym Borze
(46-053 Suchy Bór, ul. Leśna 9)

- Dostępnych jest 31 miejsc dla dzieci do lat 3
- Zapisanych jest 24 dzieci (23 z terenu Gminy Chrzastowice)
- Gmina Chrzastowice nie prowadzi własnego żłobka, natomiast dotuje pobyt dziecka zamieszkałego na terenie Gminy Chrzastowice w niepublicznym żłobku zlokalizowanym na terenie Gminy Chrzastowice, w wysokości 400 zł miesięcznie na 1 dziecko

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Chrzastowice

System edukacji na terenie Gminy Chrzastowice tworzy 6 placówek oświatowych publicznych: 4 szkoły podstawowe i 2 przedszkola publiczne prowadzone przez Gminę Chrzastowice. Należy podkreślić, że dwie placówki tworzą Zespół Szkolno-Przedszkolny. W Gminie Chrzastowice funkcjonują również dwie placówki oświatowe niepubliczne i nie ma żadnych placówek działających w zakresie szkolnictwa ponadpodstawowego.

Tabela 28. Publiczne i niepubliczne przedszkola i szkoły podstawowe w Gminie Chrzastowice

Lp.	Nazwa jednostki i adres	Liczba oddziałów	Liczba dzieci*	Liczba miejsc
1	Publiczna Szkoła Podstawowa w Chrzastowicach (Chrzastowice, ul. Szkolna 1)	8 klas szkoły podstawowej	165	W szkole podstawowej według potrzeb uczniów z obwodu.
2	Publiczna Szkoła Podstawowa w Dańcu (Daniec, ul. Utracka 8)	8 klas szkoły podstawowej + 2 oddziały przedszkolne	123 (w tym w szkole podstawowej 75, w oddziałach przedszkolnych 48)	W szkole podstawowej według potrzeb uczniów z obwodu. W oddziałach przedszkolnych 50.
3	Publiczna Szkoła Podstawowa z Oddziałem Przedszkolnym w Dębnie (Dębnie, ul. Wiejska 18)	8 klas szkoły podstawowej + 2 oddziały przedszkolne	149 (w tym w szkole podstawowej 103, w oddziałach przedszkolnych 46)	W szkole podstawowej według potrzeb uczniów z obwodu. W oddziałach przedszkolnych 50.
4	Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 3 w Dębskiej Kuźni , w skład którego wchodzi: 1. Publiczna Szkoła Podstawowa w Dębskiej Kuźni (Dębska Kuźnia ul. Wiejska 53), 2. Publiczne Przedszkole w Dębskiej Kuźni (Dębska Kuźnia, ul. Ignacego Krasickiego 5);	8 klas szkoły podstawowej	200	W szkole podstawowej według potrzeb uczniów z obwodu
		2 oddziały przedszkolne	43	W oddziałach przedszkolnych 45
5	Publiczne Przedszkole w Chrzastowicach (ul. Ozimska 3a, Chrzastowice)	3 oddziały przedszkolne	75	75
6	Publiczne Przedszkole w Suchym Borze (ul. Antoniego Pawłety 53, Suchy Bór)	1 oddział przedszkolny	25	25
7	Niepubliczne Przedszkole SUCHOBÓREK w Suchym Borze (Suchy Bór, ul. Leśna 9)	-	14	18
8	Katolickie Przedszkole Niepubliczne z Nauczaniem Języka Mniejszości Niemieckiej im. bł. Edmunda Bojanowskiego „Ochronka” w Chrzastowicach (Chrzastowice, ul. Ozimska 1A)	-	40	48

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Chrzastowice

Aktywność społeczna

Liczba fundacji w 2024 roku w Chrzastowicach wzrosła o 2, z kolei liczba stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych wzrosła do 25 (wzrost o 5 w porównaniu z 2019 r.)

Tabela 29. Liczba organizacji pozarządowych w Gminie Chrzastowice w latach 2019-2024

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Fundacje	2	2	2	2	2	4
Stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne	20	21	25	26	25	25

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego (Bank Danych Lokalnych)

Kultura

Mimo iż w gminie Chrzastowice nie funkcjonuje ośrodek ani dom kultury, życie kulturalne rozwija się dynamicznie. Aktywną rolę w jego kształtowaniu odgrywają zarówno placówki oświatowe, jak i organizacje pozarządowe. Duże znaczenie mają także zaangażowani mieszkańcy, którzy pielęgnują lokalne tradycje i zwyczaje. W każdej miejscowości działa klub lub świetlica wiejska, stanowiąca przestrzeń do spotkań okolicznościowych, zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży oraz zebrań sołectkich.

Gmina Chrzastowice regularnie organizuje różnorodne wydarzenia kulturalne, które integrują społeczność lokalną i pielęgnują tradycje regionalne. Do najbardziej rozpoznawalnych imprez należą festyny letnie, dożynki wiejskie, Gminne Zawody Sportowo-Pożarnicze, wodenie niedźwiedzia czy wspólne pieczenie pierników.

Festyny letnie odbywają się m.in. w sołectwie Dębie i przyciągają licznych mieszkańców oraz gości. Program takich wydarzeń obejmuje zazwyczaj występy lokalnych artystów, koncerty zespołów muzycznych, pokaz orkiestry dętej, a także zabawy taneczne. Nie brakuje również atrakcji dla dzieci – takich jak dmuchańce i gry plenerowe – oraz stoisk gastronomicznych z regionalnymi potrawami.

Dożynki wiejskie, organizowane w różnych miejscowościach gminy, stanowią okazję do świętowania zakończenia zniw. Wydarzenia te rozpoczynają się zwykle uroczystą Mszą Świętą, po której ulicami miejscowości przechodzi tradycyjny korowód. Główna część obchodów ma charakter biesiadno-artystyczny – z występami dzieci, zespołów folklorystycznych, muzyków i kabaretów. W przypadku jubileuszy lokalnych instytucji – takich jak OSP – program wzbogacany jest o pokazy strażackie i możliwość zwiedzania remiz.

Gminne Zawody Sportowo-Pożarnicze to ważny punkt w kalendarzu imprez strażackich. Zawody gromadzą jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych z całej gminy, rywalizujące w różnych kategoriach wiekowych, począwszy od zuchów, poprzez młodzieżowe drużyny, aż po seniorów. Dla najlepszych drużyn przewidziane są nagrody, a całe wydarzenie ma charakter sportowy i integracyjny.

Wodzenie niedźwiedzia to tradycyjny obrzęd zapustny kultywowany w gminie Chrzastowice, szczególnie w miejscowościach takich jak Dębska Kuźnia, Chrzastowice czy Lędziny. Barwny korowód z postacią niedźwiedzia odwiedza domy mieszkańców, niosąc muzykę, taniec i śmiech. Towarzyszą mu przebierańcy symbolizujący różne role społeczne – kominiarz, lekarz, cyganka czy młoda para.

Wydarzenie ma charakter integracyjny i kończy się wspólną zabawą. Obrzęd nie tylko bawi, ale też pielęgnuje lokalne dziedzictwo i śląskie tradycje ostatkowe.

Gmina Chrzastowice aktywnie wspiera lokalne inicjatywy kulturalne, dofinansowując liczne imprezy organizowane w sołectwach. Wśród nich znajdują się m.in.: Dzień Dziecka, Mikołajki, Dzień Kobiet, Babski Comber oraz Dzień Chłopa. Wydarzenia te cieszą się dużym zainteresowaniem mieszkańców i odgrywają ważną rolę w integracji społeczności lokalnej.

Projekty kulturalne wspierane przez Gminę

Gmina Chrzastowice aktywnie wspiera inicjatywy kulturalne poprzez dotacje dla organizacji pozarządowych.

W Gminie Chrzastowice funkcjonuje Gminna Biblioteka Publiczna w Chrzastowicach. Jednostka instytucji kulturowej pełni również funkcję kulturalno-oświatową. Organizuje spotkania autorskie, zajęcia dla dzieci, konkursy, a także wystawy – zarówno własne, jak i pozyskiwane. Ważnym elementem jej działalności są również lekcje biblioteczne. Biblioteka zarządza filią w Dańcu oraz sprawuje patronat nad Regionalną Izbą Śląską im. Konrada Mientusa w Dańcu. Izba ta działa od 1978 roku, prezentuje ponad 600 eksponatów związanych z historią regionu. W zbiorach znajdują się sprzęty rolnicze, rzemieślnicze, stroje ludowe, militaria, zabytki sakralne oraz pamiątki misjonarzy. Izba oferuje także ekspozycję sztuki odlewniczej i dawne mapy. To miejsce dla tych, którzy chcą odkryć lokalne dziedzictwo.

W gminie działają także nieformalne Kluby Seniora, które stanowią ważne centrum życia kulturalnego dla osób starszych. Organizowane są tam liczne przedsięwzięcia, takie jak warsztaty rękodzielnicze i kulinarne, spotkania literackie czy wieczorki taneczne. Organizowane są także wycieczki oraz spotkania integracyjne, w tym z dziećmi z lokalnych szkół. Klub pełni nie tylko funkcję kulturalną, ale także integracyjną, umożliwiając starszym mieszkańcom aktywne uczestnictwo w życiu społecznym gminy.

Na terenie gminy funkcjonują również Koła Gospodyń Wiejskich w miejscowościach Niwki i Lędziny. Są to grupy społeczne, które kultywują lokalne tradycje i dziedzictwo kulinarne, organizując wydarzenia tematyczne, pokazy, degustacje oraz warsztaty. Koła angażują się również w działania charytatywne, wspierają lokalne inicjatywy i aktywnie uczestniczą w życiu kulturalnym wsi, stanowiąc ważny element integracji społecznej i międzypokoleniowej.

Ponadto z inicjatywy młodych mieszkańców Dębskiej Kuźni od stycznia 2015 r. w Dębskiej Kuźni funkcjonuje Multimedialne Centrum Integracji. Mieści się ono w remizie Ochotniczej Straży Pożarnej przy ul. Kolonii. Jego utworzenie kosztowało 70 tys. zł i zostało sfinansowane ze środków UE w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich. Centrum wyposażono w komputery, telewizor, meble i dostęp do Internetu.

Na terenie gminy Chrzastowice od lat 90-tych działają Koła Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego Niemców na Śląsku Opolskim oraz Związek Młodzieży Mniejszości Niemieckiej, organizując kursy językowe, pielęgnując tradycje, oraz organizując festyny, koncerty i uroczystości.

Sport

Gmina Chrzastowice aktywnie rozwija infrastrukturę sportową i rekreacyjną, oferując mieszkańcom i gościom szereg nowoczesnych obiektów. Stanowią one dowód zaangażowania gminy w promocję aktywnego stylu życia oraz rozwój sportu i rekreacji, zapewniając komfortowe i dobrze wyposażone miejsca do spędzania wolnego czasu.

Tabela 30. Obiekty sportowe w Chrzastowicach

Lp.	Nazwa obiektu
1	Boisko sportowe 1.FC Chronstau-Chrzastowice wraz z zapleczem
2	Boisko trawiaste do gry w piłkę nożną w Suchym Borze
3	Boisko trawiaste do gry w piłkę nożną w Dębciu
4	Boisko sportowe "Orlik 2012" w Dębskiej Kuźni, przy Zespole Szkolno - Przedszkolnym Nr 3
5	Wielofunkcyjne boisko sportowe w Dębciu przy Publicznej Szkole Podstawowej z Oddziałem Przedszkolnym
6	Boisko wielofunkcyjne przy Publicznej Szkole Podstawowej z punktem przedszkolnym w Dańcu
7	Boisko wielofunkcyjne przy Szkole Podstawowej w Chrzastowicach.
8	Prywatny kort tenisowy w Chrzastowicach
9	Kąpielisko letnie w Suchym Borze z 50 m odkrytym basenem pływakim, brodzikiem dla dzieci, zjeżdżalnią wodną o dł. 75 m. Znajduje się tam również plac zabaw dla dzieci oraz 2 profesjonalne boiska do gry w siatkówkę plażową
10	Ogólnodostępna hala sportowa w Chrzastowicach

Źródło: Oficjalna strona Gminy Chrzastowice (<https://chrzastowice.pl/7/strona-glowna.html>)
[dostęp: 04.04.2025]

Świetne warunki do rekreacji zapewniają nowoczesne i ogólnodostępne place zabaw dla dzieci, zlokalizowane w Chrzastowicach, Dańcu, Dąbrowicach, Dębciu, Dębskiej Kuźni, Lędzinach, Niwkach, Suchym Borze oraz Falmirowicach. W Dębskiej Kuźni, tuż za remizą OSP, powstaje „Zagroda Dinusia” – przestrzeń łącząca zabawę, naukę i aktywny wypoczynek na świeżym powietrzu.

Chrzastowice i ich okolice, ze względu na bliskie położenie Opola oraz dogodne połączenia komunikacyjne, są często wybierane jako cel weekendowych wyjazdów mieszkańców miasta i okolicznych miejscowości. Ponadto w Niwkach, w Suchym Borze, w Dębciu, w Lędzinach, w Falmirowicach, w Dębskiej Kuźni, w Dańcu i w Chrzastowicach znajdują się urządzenia do ćwiczeń na świeżym powietrzu.

Turystyka

Gmina Chrzastowice oferuje mieszkańcom i odwiedzającym liczne atrakcje turystyczne oraz miejsca warte zobaczenia. Należą do nich m.in., Regionalna Izba Śląska w Dańcu, Falmirowickie kamionki, Rezerwat Przyrody Srebrne Źródła położony w pobliżu Dębskiej Kuźni i Dańca, a także skwery i pomniki przyrody. Dostępny jest również tzw. „Wirtualny spacer po Krainie Dinozaurów”.

- **Rezerwat Przyrody Srebrne Źródła** znajduje się między Dębską Kuźnią a Dańcem, w dolinie rzeki Jemielnicy. Obszar ten charakteryzuje się cennymi walorami przyrodniczymi, takimi jak łęg wiązowo-jesionowy, grąd subkontynentalny oraz roślinność górska wokół Srebrnych Źródeł. W rezerwacie rośnie m.in. jedyne w regionie stanowisko cisa pospolitego i imponująca sosna zwyczajna, uznana za pomnik przyrody. Występują tu także rzadkie gatunki roślin i zwierząt, w tym szklarnik leśny, jeden z najbardziej zagrożonych gatunków ważek. Rezerwat, o walorach krajobrazowych, był chroniony już przed II wojną światową. Do Srebrnych Źródeł można dojść pieszo lub dojechać rowerem, korzystając z żółtego szlaku rowerowego nr 27 lub czarnego nr 116.
- **Falimirowickie Kamionki** to nieczynny kamieniołom bazaltu, otoczony malowniczymi lasami liściastymi i mieszanymi, pełnymi chronionych roślin i zwierząt. Miejsce to, zwane również "Zamkiem Madeja" w związku z legendą o zamku, jest położone między Falimirowicami a Suchym Borem. W XIX wieku funkcjonował tu kamieniołom, a obecnie pozostało malownicze jezioro, idealne do wypoczynku na łonie natury. Trasy w okolicy sprzyjają joggingowi, nordic walking i jeździe na rowerze.
- **Regionalna Izba Śląska im. Konrada Mientusa**, założona w 1978 roku przez Konrada Mientusa, znajduje się w Dańcu, przy ul. Dąbrowickiej, w budynku klubu wiejskiego. W Izbie zgromadzono ponad 600 pamiątek związanych z historią regionu, w tym narzędzia rolnicze, sprzęt gospodarstwa domowego, mundury strażackie, instrumenty muzyczne, porcelanę, zegary oraz eksponaty sakralne. W zbiorach znajdują się również pamiątki z misji w Peru i Ziemi Świętej. Izba posiada także księgozbiór o tematyce śląskiej i monografie dotyczące lokalnych wydarzeń. Jest jednym z ważniejszych punktów turystycznych gminy Chrzastowice, odwiedzonym przez ponad 30 tysięcy gości.

Gmina Chrzastowice oferuje miłośnikom aktywnego wypoczynku sieć atrakcyjnych tras rowerowych, prowadzących przez malownicze tereny i ciekawe miejsca w okolicy. Trasy zostały opracowane przez podróżnika Przemysława Supernaka i dostosowane do różnych poziomów zaawansowania.

Wśród proponowanych wycieczek znajdują się m.in.:

- **Trasa 1** – z Opola do Chrzastowic i z powrotem, idealna na krótką wycieczkę,
- **Trasa 2** – pętla wokół gminy Chrzastowice, umożliwiająca poznanie lokalnych miejscowości i krajobrazów,
- **Trasa 3** – z Chrzastowic wokół Jeziora Turawskiego, prowadząca przez tereny leśne i rekreacyjne,
- **Trasa 4** – w kierunku Krainy Dinozaurów, atrakcyjna szczególnie dla rodzin z dziećmi,
- **Trasa 5** – dłuższa wyprawa do Kamienia Śląskiego i na Górę św. Anny, łącząca rekreację z walorami krajoznawczymi.

Warto również odwiedzić inne interesujące miejsca na terenie gminy Chrzastowice, w tym liczne zabytki sakralne i świeckie, które stanowią istotny element lokalnej historii i kultury. Do najważniejszych należą zespół folwarczny w Zbicku, kościół parafialny pw. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny w Chrzastowicach, kościół parafialny pw. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny w Dębiu, kościół pw. Matki Bożej Wspomożenia Wiernych w Lędzinach, kapliczki i krzyże przydrożne oraz dawne młyny wodne.

W kolejnej tabeli przedstawiono zabytki wpisane do rejestru zabytków, za sprawą których Chrzastowice są gminą wartą odwiedzenia.

Tabela 31. Zabytki wpisane do rejestru zabytków Województwa Opolskiego

Lp.	Obiekt	Miejscowość	Nr rejestru zabytków, data wpisu
Obiekty zabytkowe nieruchome			
1	Budynek dawnego nadleśnictwa, ul. Leśna 2 w Zbicku	Lędziny - Zbicko	2012/74 z 23.11.1974
2	Park dworski z aleją dojazdową w Zbicku	Lędziny - Zbicko	296/94 z 9.12.1994
Zabytki archeologiczne			
1	osada	Daniec	A - 682/86
2	punkt osadniczy	Dąbrowice	A - 1111/99
3	osada i cmentarzysko ciałopalne	Dębie	A - 275/70
4	grodzisko	Lędziny	A - 49/66

Źródło: dane udostępnione przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Opolu

W odniesieniu do obiektów podlegających ochronie konserwatorskiej na terenie gminy Chrzastowice, planowane inwestycje będą poprzedzone szczegółowym rozpoznaniem stanu zachowania zabytków, uzyskaniem zaleceń konserwatorskich oraz pozwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w przypadku obiektów wpisanych do rejestru zabytków. Dla tych obiektów stosuje się przepisy ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Bezpieczeństwo publiczne

Na terenie gminy Chrzastowice za ochronę porządku publicznego odpowiada policja, która działa we współpracy innymi służbami, takimi jak Państwowa Straż Pożarna. W zakresie bezpieczeństwa lokalnego istotną rolę odgrywają również jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych, wspierając działania ratownicze i prewencyjne.

W gminie Chrzastowice działa sześć jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej: Chrzastowice, Daniec, Dębie, Dębska Kuźnia, Falmirowice i Suchy Bór. Jednostki wyposażone są w trzy duże samochody pożarnicze, pięć mniejszych, motopompy, pily spalinowe i inny sprzęt. OSP Suchy Bór (od 2004 r.) i OSP Dębie (od 2008 r.) oraz OSP Chrzastowice należą do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego.

Analizując liczbę przestępstw to od 2020 roku utrzymuje się ona na stosunkowo stabilnym poziomie. Po wyraźnym spadku w 2020 roku (29 przypadków w porównaniu do 39 w roku 2019), liczba przestępstw w kolejnych latach oscyluje w przedziale 26–35 rocznie. Oznacza to, że mimo pewnych wahań, nie obserwujemy trwałego ani wyraźnego wzrostu, ani spadku ogólnego poziomu przestępczości.

Na szczególną uwagę zasługuje rosnąca liczba oszustw. W 2019 roku odnotowano 4 takie przypadki, natomiast w roku 2024 było ich już 12. To trzykrotny wzrost na przestrzeni sześciu lat. Może to świadczyć o zwiększającej się aktywności przestępstw gospodarczych lub internetowych, które są coraz powszechniejsze. Zjawisko to może wskazywać na potrzebę zwiększenia działań profilaktycznych i edukacyjnych w zakresie cyberbezpieczeństwa i czujności wobec potencjalnych prób oszustwa. W kategorii kradzieży oraz kradzieży z włamaniem widoczne są pewne wahania. W 2019 roku odnotowano łącznie 26 takich przestępstw (16 kradzieży i 10 włamań), natomiast w latach późniejszych liczby te wyraźnie spadły. Kolejnym istotnym zjawiskiem jest wyraźny spadek liczby wypadków drogowych. O ile w 2019 roku odnotowano ich 10, to w 2024 roku już tylko 2. Jest to bardzo

pozytywny trend, który może świadczyć o poprawiającej się infrastrukturze drogowej, skuteczniejszych działaniach prewencyjnych policji drogowej lub większej świadomości i ostrożności kierowców. Szczegółowe dane odnośnie rodzaju wykroczeń ujawnionych przez Posterunek Policji w Tarnowie Opolskim w analizowanym okresie przedstawiono w kolejnej tabeli.

Tabela 32. Liczba i rodzaje przestępstw w Gminie Chrzastowice w latach 2019-2024

Kategoria przestępstwa	Liczba przestępstw					
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Kradzież	16	9	6	2	10	7
Kradzież z włamaniem	10	8	7	5	12	4
Zniszczenie mienia	7	4	3	4	4	5
Lekki uszczerbek/ średni uszczerbek na zdrowiu	2	0	2	1	0	1
Oszustwo	4	8	11	14	9	12
Wypadki drogowe	10	7	4	7	3	2
Ogółem	39	29	29	26	35	29

Źródło: dane Posterunku Policji w Tarnowie Opolskim

System programów społecznych dla mieszkańców

W gminie Chrzastowice funkcjonuje sześć programów, które mają na celu budowanie dobrego klimatu społeczności, poprawę warunków życia mieszkańców gminy oraz zwiększenie dostępu do usług publicznych czy dóbr kultury.

Program „75+” Celem programu jest wsparcie osób w wieku 75 lat i więcej poprzez zapewnienie bezpłatnych usług opiekuńczych. Obejmuje pomoc w codziennych czynnościach, m.in. robieniu zakupów, utrzymaniu higieny czy organizacji wizyt lekarskich. Usługi świadczone są w miejscu zamieszkania seniora przez pracowników socjalnych lub współpracujące instytucje.

Program Opieki Wytchnieniowej – Program skierowany do rodzin lub opiekunów osób z niepełnosprawnościami, zapewnia czasowe zastępstwo w opiece. Ma na celu odciążenie opiekunów i poprawę jakości ich życia. Pomoc realizowana jest przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Chrzastowicach lub wskazane placówki opiekuńcze.

Rysunek 15. Wsparcie Gminy Chrzastowice w Programie Opieki Wytchnieniowej

Całkowita wartość jak i wartość otrzymanego dofinansowania wyniosła: 107 559,00 zł

W ramach otrzymanego dofinansowania w roku 2025 z wsparcia w formie pobytu dziennego skorzysta 18 rodziców/opiekunów osób z niepełnosprawnością, którzy zadeklarowali chęć udziału w Programie i spełniają przesłanki do objęcia ich wsparciem.

Karta Dużej Rodziny (KDR)

Ogólnopolski program dla rodzin posiadających troje lub więcej dzieci. Karta uprawnia do zniżek na usługi publiczne i prywatne – np. bilety komunikacji, paliwo, wstęp do instytucji kultury, zakupy w sklepach. Z karty można korzystać w punktach oznaczonych logo KDR – m.in. sklepy, apteki, kina, obiekty sportowe.

Opolska Karta Rodziny i Seniora

Gmina Chrzastowice uczestniczy w programie Opolska Karta Rodziny i Seniora, który wspiera rodziny i seniorów poprzez system zniżek u Partnerów programu. Kartę mogą otrzymać rodziny z co najmniej dwójką dzieci do 18 lat, rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, osoby samotnie wychowujące dzieci, rodzice dzieci niepełnosprawnych do 26 lat oraz seniorzy powyżej 65 lat.

Program „Posiłek w szkole i w domu”

Wieloletni program rządowy wspierający osoby starsze, niepełnosprawne, dzieci i osoby dorosłe w trudnej sytuacji życiowej. Program zakłada całoroczne wsparcie dla gmin w organizowaniu pomocy żywnościowej. Pomoc udzielana jest w formie posiłków, zasiłków celowych przeznaczonych na zakup jedzenia lub w postaci produktów spożywczych.

Karta Mieszkańca LGD „Kraina Dinozaurów”

Program Lojalnościowy Karta Mieszkańca Lokalnej Grupy Działania „Kraina Dinozaurów” skierowany jest do mieszkańców gmin zrzeszonych w LGD „Kraina Dinozaurów”: Ozimek, Zawadzkie, Kolonowskie, Chrzastowice, Dobrodzień, Zębowice i Turawa.

Umożliwia korzystanie ze zniżek na atrakcje turystyczne, wydarzenia, produkty lokalne i usługi partnerów LGD.

Sfera gospodarcza

Rynek pracy

W latach 2019-2024 największą liczbę bezrobotnych odnotowano w roku 2020 (128 osób), natomiast najmniejszą w 2023 roku (88 osób). W roku 2024 w porównaniu do roku 2019 liczba bezrobotnych zwiększyła się o 5 osób (1.05%).

Tabela 33. Liczba osób bezrobotnych w Gminie Chrzastowice w latach 2019-2024

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Mężczyźni	44	65	48	46	48	59
Kobiety	53	63	50	48	40	43
Ogółem	97	128	98	94	88	102

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego (Bank Danych Lokalnych)

Stopa bezrobocia w Chrzastowicach w 2024 roku wynosiła 5,7%. Jest to mniej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla województwa opolskiego, a więcej niż dla całej Polski. Należy jednak zauważyć, że stopa bezrobocia w Chrzastowicach uległa wzrostowi w porównaniu do 2019 roku (0,7%).

Tabela 34. Szacunkowa stopa bezrobocia w Gminie Chrzastowice (na tle województwa i kraju) w latach 2019-2024

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Polska	5,2%	6,3%	5,8%	5,2%	5,1%	5,1%
Województwo opolskie	5,8%	6,9%	6,4%	5,9%	5,9%	5,9%
Gmina Chrzastowice	5,0%	6,4%	5,4%	4,6%	4,3%	5,7%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych portalu www.polskawliczbach.pl oraz Głównego Urzędu Statystycznego (Bank Danych Lokalnych)

Przedsiębiorczość

Podmioty gospodarcze

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2024 roku w Gminie Chrzastowice zarejestrowanych było 914 podmiotów gospodarczych, z czego najwięcej stanowiły przedsiębiorstwa prowadzące działalność związaną z budownictwem (sekcja F PKD, 169 podmiotów). Liczne były również grupy przedsiębiorstw działających w obszarze handlu hurtowego i detalicznego, naprawy pojazdów samochodowych, włączając motocykle (sekcja G PKD, 151 podmiotów) oraz w obszarze przetwórstwa przemysłowego (sekcja C PKD, 93 podmioty).

Porównując dane dot. ogólnej liczby podmiotów gospodarczych, można dostrzec, że w 2024 roku w porównaniu do roku bazowego (2019) nastąpił wzrost liczby podmiotów gospodarczych – na koniec analizowanego okresu odnotowano o 174 przedsiębiorstw więcej niż w 2019 roku (wzrost o 23,51%).

Tabela 35. Liczba podmiotów gospodarczych w Gminie Chrzastowice według sekcji PKD w latach 2019-2024

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Sekcja A. Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	20	20	19	20	22	22
Sekcja B. Górnictwo i wydobywanie	1	1	1	1	1	1
Sekcja C. Przetwórstwo przemysłowe	89	92	95	92	88	93
Sekcja D. Wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	1	1	1	1	1	1
Sekcja E. Dostawa wody: gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	1	0	0	0	0	1
Sekcja F. Budownictwo	130	142	148	162	163	169
Sekcja G. Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	134	144	143	143	150	151
Sekcja H. Transport i gospodarka magazynowa	36	40	39	40	44	41
Sekcja I. Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	30	32	30	29	30	32
Sekcja J. Informacja i komunikacja	25	25	31	31	32	40
Sekcja K. Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	18	18	18	16	18	18
Sekcja L. Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	19	18	17	17	17	18
Sekcja M. Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	63	65	70	79	83	86
Sekcja N. Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	22	26	33	34	36	36
Sekcja O. Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	9	9	9	9	9	9
Sekcja P. Edukacja	27	25	28	31	34	36
Sekcja Q. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	57	65	70	75	81	84
Sekcja R. Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	15	16	20	19	20	23
Sekcja S i T. Pozostała działalność usługowa. Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników, gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	43	43	43	47	51	51
Ogółem	740	782	815	846	880	914

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego (Bank Danych Lokalnych)

W 2024 roku największą grupę podmiotów gospodarczych w Gminie Chrzastowice stanowiły przedsiębiorstwa zatrudniające do 9 pracowników (889). Drugą najliczniejszą grupą były firmy liczące od 10 do 49 pracowników (24). W tym samym okresie w gminie funkcjonowało jedno średnie przedsiębiorstwo (od 50 do 249 pracowników) oraz nie występowały żadne duże przedsiębiorstwa (powyżej 250 pracowników).

Tabela 36. Liczba podmiotów gospodarczych w Gminie Chrzastowice według sekcji wielkości zatrudnienia w latach 2019-2024

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Od 0 do 9 pracowników	715	759	792	822	857	889
Od 10 do 49 pracowników	24	22	22	23	22	24
Od 50 do 249 pracowników	1	1	1	1	1	1
Powyżej 250 pracowników	0	0	0	0	0	0
Ogółem	740	782	815	846	880	914

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego (Bank Danych Lokalnych)

Otoczenie biznesu

Dzięki nowym przepisom, Specjalne Strefy Ekonomiczne oferują pomoc publiczną przedsiębiorcom na terenie całej Polski (również m.in. na terenach będących własnością przedsiębiorstw), a nie jak do tej pory wyłącznie na nieruchomościach objętych granicami strefy. Program Polskiej Strefy Inwestycji daje możliwość uzyskania pomocy i ulg podatkowych dla nowych przedsięwzięć biznesowych.

W województwie opolskim przedsiębiorcy mogą skorzystać z regionalnej pomocy publicznej w formie zwolnienia z podatku dochodowego (CIT lub PIT) wartości nowej inwestycji w ramach Polskiej Strefy Inwestycji.

Aby uzyskać wsparcie, inwestor musi spełnić tzw. kryterium ilościowe, czyli zadeklarować oraz ponieść koszty inwestycyjne o minimalnej wymaganej wartości. Wartość ta może odnosić się zarówno do wydatków inwestycyjnych (np. zakup maszyn, budynków), jak i do dwuletnich kosztów zatrudnienia nowo przyjętych pracowników. Dodatkowo, konieczne jest spełnienie co najmniej 5 spośród określonych kryteriów jakościowych, które dotyczą m.in. wpływu inwestycji na rozwój regionu, innowacyjność czy troskę o środowisko.

Wysokość ulgi zależy od wielkości przedsiębiorstwa:

- Duże przedsiębiorstwa mogą uzyskać zwolnienie do 40% kosztów kwalifikowanych nowej inwestycji.
- Średnie przedsiębiorstwa mają prawo do zwolnienia zwiększonego o 10 punktów procentowych, co daje łącznie 50% kosztów inwestycji.
- Małe i mikroprzedsiębiorstwa mogą skorzystać z ulgi zwiększonej o 20 punktów procentowych, co łącznie stanowi 60% kosztów inwestycji.

Dla województwa opolskiego okres zwolnienia z podatku wynosi 15 lat na terenach objętych granicami WSSE INVEST-PARK według tzw. starych zasad oraz 12 lat na terenie całego Opola.

Dodatkowo, w ramach programów regionalnych, takich jak Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021-2027, dostępne są dotacje na inwestycje w innowacje, badania i rozwój oraz inne obszary wspierające rozwój gospodarczy regionu. Szczegółowe informacje na temat dostępnych programów i warunków ubiegania się o wsparcie można znaleźć na oficjalnych stronach instytucji zarządzających tymi funduszami.

Nową inwestycję należy rozumieć jako: inwestycję w rzeczowe aktywa trwałe lub wartości niematerialne i prawne związane z założeniem nowego przedsiębiorstwa, zwiększenie zdolności

produkcyjnej istniejącego przedsiębiorstwa, dywersyfikację produkcji przedsiębiorstwa przez wprowadzenie produktów uprzednio nieprodukowanych w przedsiębiorstwie lub zasadniczą zmianę dotyczącą procesu produkcyjnego istniejącego przedsiębiorstwa⁹.

Finanse samorządowe

W 2024 roku Gmina Chrzastowice zamknęła swój budżet pomyślnym wynikiem finansowym. Zgodnie z planem budżetowym przewidywano deficyt w wysokości 2.935.808,76 zł. Jednak w wyniku realizacji dochodów i wydatków, gmina uzyskała nadwyżkę budżetową w wysokości 2.956.635,90 zł, co oznacza poprawę wyniku o prawie 6 milionów złotych w stosunku do pierwotnych założeń.

Dochody gminy zostały zrealizowane powyżej planu. Planowane dochody wynosiły 52.579.798,43 zł, a rzeczywiste wykonanie osiągnęło wartość 54.425.459,61 zł, co stanowi 103,51% planu.

Z kolei wydatki zostały zrealizowane poniżej planu. Wydatki zaplanowano na poziomie 55.515.607,19 zł, a ostatecznie wyniosły 51.468.823,71 zł, co stanowi 92,71% planu. Niewykonanie pełnej kwoty wydatków może być efektem oszczędności, przesunięć inwestycyjnych lub niewykorzystania części zaplanowanych środków.

Dzięki tej sytuacji finansowej gmina zakończyła rok z nadwyżką budżetową, co pozwala na dalszy rozwój i realizację przyszłych inwestycji oraz daje gminie stabilną podstawę do zarządzania finansami w kolejnych latach.

Tabela 37. Budżet na dzień 31 grudnia 2024 roku dotyczący dochodów i wydatków Gminy Chrzastowice

Wyszczególnienie	Plan (zł)	Wykonanie (zł)	%
A. Dochody	52.579.798,43	54.425.459,61	103,51
B. Wydatki	55.515.607,19	51.468.823,71	92,71
C. Nadwyżka /Deficyt (A-B)	-2.935.808,76	2.956.635,90	x

Źródło: dane Urzędu Gminy Chrzastowice

W 2024 roku Gmina Chrzastowice zrealizowała dochody bieżące na poziomie wyższym niż zaplanowano. Planowane dochody wynosiły 42.233.153,29 zł, natomiast rzeczywiste wykonanie osiągnęło 44.221.665,88 zł, co stanowi 104,71% planu.

Wydatki bieżące zostały zrealizowane poniżej planu. Planowane wydatki wynosiły 43.380.708,24 zł, a rzeczywiste wydatki wyniosły 39.554.745,36 zł, co stanowi 91,18% planu. Oznacza to, że gmina poniosła mniejsze wydatki bieżące niż zakładano, co może wynikać z oszczędności, opóźnień w realizacji niektórych projektów lub zmniejszenia wydatków na administrację i usługi bieżące.

Dzięki wyższym dochodom bieżącym oraz niższym wydatkom bieżącym gmina wygenerowała znaczną nadwyżkę. Planowana różnica pomiędzy dochodami a wydatkami bieżącymi wynosiła pierwotnie deficyt w wysokości -1.147.554,95 zł, natomiast ostatecznie gmina uzyskała nadwyżkę w wysokości 4.666.920,52 zł. To oznacza poprawę wyniku finansowego o prawie 6,8 miliona złotych w stosunku do pierwotnych założeń.

⁹ <https://investinopole.pl/zachety-inwestycyjne/?> dostęp: 09.04.2025

Tabela 38. Relacja dochodów bieżących do wydatków bieżących na dzień 31 grudnia 2024 roku w Gminie Chrzastowice

Wyszczególnienie	Plan (zł)	Wykonanie (zł)	%
A. Dochody bieżące	42.233.153,29	44.221.665,88	104,71
B. Wydatki bieżące	43.380.708,24	39.554.745,36	91,18
C. Różnica (A-B)	-1.147.554,95	4.666.920,52	x

Źródło: dane Urzędu Gminy Chrzastowice

Zobowiązania finansowe Gminy Chrzastowice na dzień 31 grudnia 2024 r. wynoszą 2.562.600,00 zł, co przedstawia się następująco:

- w dniu 10 grudnia 2020 r. została podpisana umowa o pożyczkę inwestycyjną z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Opolu nr 34/2020/G-09/OW-OK/P do kwoty 192.600,00 zł na dofinansowanie zadania pn. „Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Falmirowice etap I”.
- w dniu 26 września 2022 r. została podpisana umowa o pożyczkę inwestycyjną z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Opolu nr 14/2022/G-09/OW-OT/P do kwoty 2.370.000,00 zł na dofinansowanie zadania pn. „Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Falmirowice – etap III”.

Tabela 39. Zobowiązania finansowe Gminy Chrzastowice na dzień 31 grudnia 2024 r.

Rok	Wartość całego zobowiązania (zł)	Pozostała kwota do spłaty (zł)
2020	192.600,00	28.890,00
2022	2.370.000,00	1.422.000,00
Ogółem	2.562.600,00	1.450.890,00

Źródło: dane Urzędu Gminy Chrzastowice

Powiązania funkcjonalne

Gmina Chrzastowice, będąca częścią województwa opolskiego, podpisała umowę partnerską z Aglomeracją Opolską, która jest związkiem jednostek samorządu terytorialnego, obejmującym miasta, gminy i powiaty regionu. Celem współpracy jest wspieranie i rozwijanie idei samorządu oraz dążenie do rozwoju społeczno-gospodarczego jst poprzez integrację działań, podejmowanie wspólnych inicjatyw, pozyskiwanie środków finansowych oraz wymianę informacji i doświadczeń; w 2024 r. przyjęto do realizacji Strategię Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych, która wyznacza kierunki działań samorządów tworzących Aglomerację Opolską.

Jednym z realizowanych projektów jest „Bezpieczny transport w Aglomeracji Opolskiej”. Projekt ten ma na celu poprawę jakości transportu w regionie, ze szczególnym uwzględnieniem zwiększenia bezpieczeństwa na drogach oraz ułatwienia komunikacji między poszczególnymi jednostkami samorządu.

W ramach projektu przewidziano szereg działań mających na celu modernizację infrastruktury drogowej, poprawę oznakowania i wprowadzenie nowych rozwiązań, które zwiększą komfort i bezpieczeństwo mieszkańców, jak również podróżujących po Aglomeracji Opolskiej. Działania te

mogą obejmować inwestycje w nowe systemy monitoringu, usprawnienie komunikacji publicznej, a także edukację w zakresie zasad bezpiecznego poruszania się po drogach.

Podjęcie współpracy przez gminę Chrzastowice w ramach tego projektu stanowi istotny krok ku poprawie jakości życia jej mieszkańców oraz integracji z szerszymi działaniami regionalnymi na rzecz rozwoju transportu. Projekt wpisuje się w dążenie do tworzenia bezpiecznego i zrównoważonego systemu transportowego w Aglomeracji Opolskiej.

Od maja 2008 roku należy również do Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kraina Dinozaurów”, którego celem jest wspieranie zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich. W 2024 roku opracowano Lokalną Strategię Rozwoju na lata 2023–2027 oraz zorganizowano warsztaty edukacyjne z zakresu ekologii i ochrony środowiska.

Od marca 2011 roku gmina uczestniczy w działaniach Stowarzyszenia Opolska Regionalna Organizacja Turystyczna, które promuje turystykę w regionie oraz podejmuje inicjatywy na rzecz ochrony środowiska i dziedzictwa przyrodniczego. W 2024 roku promowano atrakcje turystyczne województwa oraz przeprowadzono konkurs na najlepszy produkt turystyczny.

Od grudnia 2015 roku gmina należy do Stowarzyszenia Gmin Polskich Euroregionu Pradziad, działającego na rzecz rozwoju współpracy polsko-czeskiej, m.in. w zakresie turystyki, kultury, edukacji i ochrony środowiska. W 2024 roku ogłoszono nabory w ramach Funduszu Małych Projektów, wspierające więzi transgraniczne oraz zrównoważony rozwój turystyki.

Od 1997 roku Gmina Chrzastowice utrzymuje partnerską współpracę z niemiecką gminą Glashütte (dawniej Reinhardtsgrimma) w Saksonii. Od 2015 roku rozwijana jest również współpraca z czeską gminą Zátor. Kontakty z obydwooma gminami partnerskimi mają charakter regularny – prowadzona jest bieżąca korespondencja, a także organizowane są wspólne przedsięwzięcia. W ostatnim czasie odbyły się dwie międzynarodowe wymiany, które służyły wzajemnemu poznaniu kultury, tradycji oraz wymianie doświadczeń samorządowych.

Sfera przestrzenna

Lokalizacja

Gmina Chrzastowice położona jest w powiecie opolskim, w bezpośrednim sąsiedztwie Opola, pomiędzy dwoma ważnymi szlakami komunikacji drogowej: w kierunku Częstochowy – droga nr 46 oraz w kierunku Katowic – droga A-4. Od północy graniczy z gminą Turawa, od strony północno – wschodniej z gminą Ozimek, od południowego wschodu z gminą Izbicko, od południa z gminą Tarnów Opolski, a od strony zachodniej z miastem wojewódzkim Opole. Przez teren gminy przebiega linia kolejowa PKP (nr 144) na trasie Opole – Fosowskie ze stacją w Chrzastowicach i dwoma przystankami osobowymi w miejscowościach Dębska Kuźnia i Suchy Bór.

Rysunek 16. Położenie Gminy Chrzastowice względem innych ośrodków miejskich

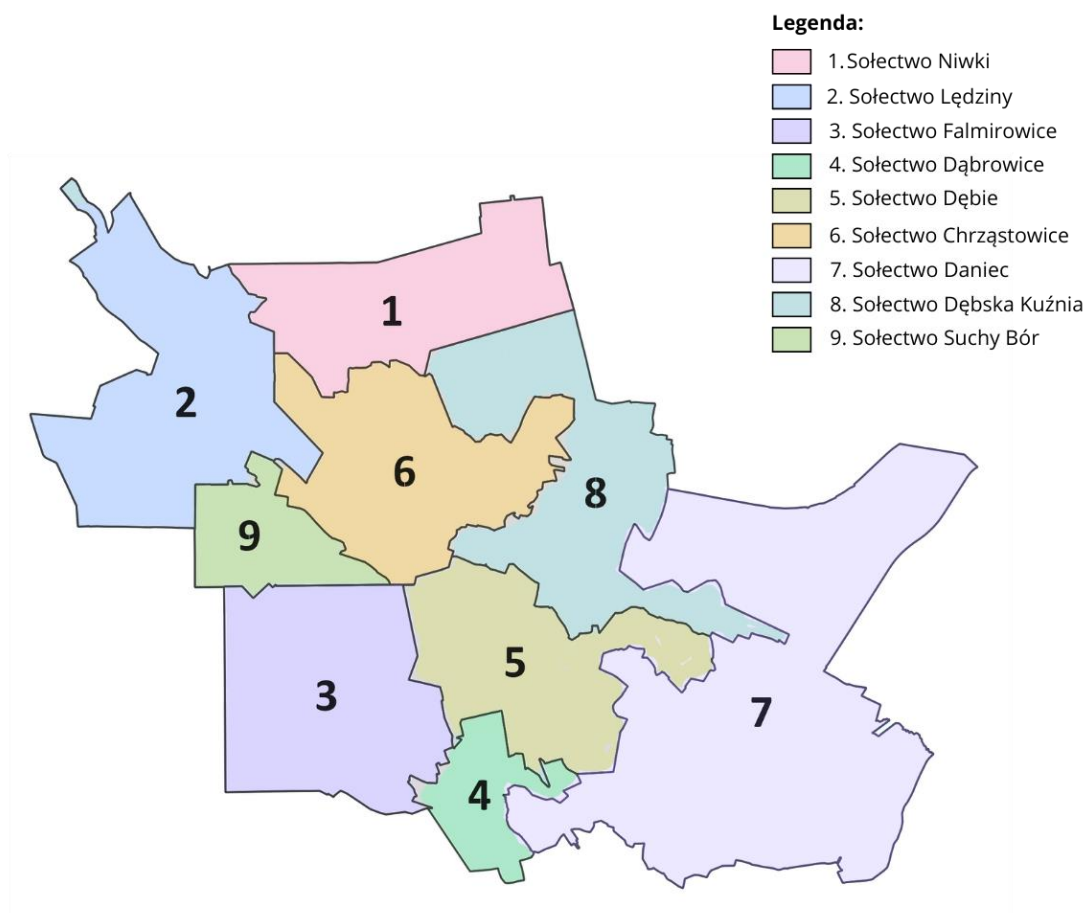
Źródło: opracowanie własne

Gmina obejmuje dziewięć sołectw: Chrzastowice, Dębska Kuźnia, Dębie, Dąbrowice, Falmirowice, Niwki, Daniec, Lędziny i Suchy Bór.

W 2008 roku w gminie wprowadzono dwujęzyczne nazwy miejscowości, które umieszczono na tablicach wjazdowych do miejscowości i znakach kierunkowych. Napisy w języku niemieckim są świadectwem przeszłości tej ziemi i przypomnieniem jej wielokulturowego bogactwa.

Mapa 1. Podział administracyjny Gminy Chrzastowice

Źródło: Diagnoza Gminy Chrzastowice

Dostępność komunikacyjna

Infrastruktura drogowa

Przez Gminę Chrzastowice przebiegają:

1. Drogi krajowe:

- Droga krajowa nr 94 (DK94)
Przebieg: Droga ta przechodzi przez południowo-zachodnią część sołectwa Fالميrowice.
- Droga krajowa nr 46 (DK46)

Przebieg: Na terenie gminy Chrzastowice droga nr 46 biegnie przez miejscowości Chrzastowice, Lędziny i Dębska Kuźnia. Planowana jest budowa obwodnicy Lędzin w ciągu tej drogi, co ma na celu poprawę bezpieczeństwa i płynności ruchu w regionie.

Długość dróg krajowych na terenie gminy wynosi 8,8 km.

2. Drogi powiatowe:

- Nr 1711 (4,3 km) Chrzastowice
- Nr 1712 (3,6 km) Daniec
- Nr 1714 (7,1 km) Dębska Kuźnia

- Nr 1744 (0,6 km) Krzyżowa Dolina
- Nr 1745 (4,2 km) Dębska Kuźnia
- Nr 1746 (6,6 km) Daniec
- Nr 1747 (5,1 km) Daniec
- Nr 1748 (2,5 km) Dębie
- Nr 1751 (6,2 km) Walidrogi
- Nr 1752 (5,4 km) Suchy Bór

Sieć dróg powiatowych wynosi 47 km, natomiast sieć 105 dróg gminnych stanowi odcinek o łącznej długości 72 km. W przyszłości planuje się również budowę obwodnicy Lędzin i Dębskiej Kuźni.

Na terenie gminy Chrzastowice funkcjonuje rozwinięta sieć dróg gminnych, która pełni istotną rolę w zapewnieniu codziennej komunikacji między miejscowościami. Według danych z 2023 roku łączna długość dróg o nawierzchni twardej wynosiła 46,6 km, a 41,1 km stanowiły drogi o nawierzchni twardej ulepszonej. Pozostałą część infrastruktury drogowej tworzyły drogi gruntowe, których łączna długość sięgała 35,2 km. Tak zróżnicowana sieć drogowa odpowiada na potrzeby mieszkańców i ułatwia dostęp do infrastruktury publicznej oraz terenów inwestycyjnych.

Transport publiczny

Na terenie gminy Chrzastowice funkcjonuje transport publiczny, który od 15 stycznia 2024 roku łączy wszystkie miejscowości gminy z Chrzastowicami. Przewozy realizowane są przez bus oznakowany herbem gminy, a przejazdy w jego obrębie są bezpłatne. W przypadku połączeń do miasta Opole, opłata pobierana jest jedynie za odcinek poza granicami gminy. Dostępny jest także transport publiczny za pośrednictwem autobusu linii Daniec–Opole.

Dodatkowo, w ramach rozkładu jazdy Gminnej Komunikacji Publicznej, dostępne są również dotychczasowe autobusy szkolne, które są teraz otwarte dla wszystkich pasażerów i oferują bezpłatne przejazdy.

Gmina Chrzastowice współpracuje z PKS Opole w zakresie realizacji przewozów. Szczegółowe informacje na temat rozkładów jazdy oraz regulaminów przewozów dostępne są na stronie PKS Opole.

Transport kolejowy

Gmina Chrzastowice, położona w województwie opolskim, jest obsługiwana przez linię kolejową nr 144, łączącą Tarnowskie Góry z Opolem Głównym, a także Opole z Fosowskim.

Na terenie gminy znajdują się trzy istotne punkty kolejowe:

- Stacja kolejowa Chrzastowice: Zlokalizowana w miejscowości Chrzastowice, stacja ta została otwarta w 1858 roku. Wyposażona jest w dwa perony z dwiema krawędziami peronowymi. Budynek stacyjny nie pełni obecnie pierwotnych funkcji.
- Przystanek kolejowy Dębska Kuźnia: Usytuowany w Dębskiej Kuźni, przystanek został uruchomiony w 1931 roku. Posiada jeden peron z jedną krawędzią peronową.
- Przystanek kolejowy Suchy Bór: Znajduje się w miejscowości Suchy Bór.

Linia kolejowa nr 144 odgrywa kluczową rolę w komunikacji regionalnej, umożliwiając mieszkańcom gminy Chrzastowice dogodny dostęp do Opola oraz innych miejscowości na trasie. Warto również zaznaczyć, że w 2012 roku na wszystkich wymienionych stacjach i przystankach zamontowano

dwujęzyczne tablice z nazwami miejscowości w języku polskim i niemieckim, co podkreśla wielokulturowy charakter regionu.

Linia kolejowa nr 144, łącząca Opole z Fosowskim, jest jedną z najstarszych tras kolejowych na Górnym Śląsku. Została otwarta w latach 1857–1858 i znana jest również jako linia Tarnowskie Góry – Opole Główne.

Linia ta ma długość około 75 km i na wspomnianych odcinkach jest jednotorowa, z odcinkami dwutorowymi w rejonie stacji. Jest zelektryfikowana prądem stałym o napięciu 3 kV, co zapewnia nowoczesną infrastrukturę energetyczną. Prędkość maksymalna na odcinku wynosi do 140 km/h, co czyni ją jedną z najszybszych tras kolejowych w regionie.

W latach 2014–2015 przeprowadzono rewitalizację trasy Opole-Fosowskie, w ramach której wymieniono tory na długości ponad 31 km, naprawiono 25 przejazdów kolejowo-drogowych, zmodernizowano 24 obiekty inżynieryjne, takie jak mosty i wiadukty, oraz przebudowano perony na stacjach Fosowskie, Staniszcze Małe, Krasiejów, Ozimek, Dębska Kuźnia, Chrzastowice i Suchy Bór¹⁰.

Transport lotniczy

W Polsce funkcjonuje 15 portów lotniczych. Najbliższym lotniskiem wobec Gminy Chrzastowice jest Międzynarodowy Port Lotniczy Katowice w Pyrzowicach (KTW), oddalony o około 113 km. To lotnisko obsługuje zarówno loty krajowe, jak i międzynarodowe, oferując szeroki wachlarz połączeń.

Inne porty lotnicze w Polsce znajdują się w większych miastach, takich jak Warszawa, Kraków, Gdańsk, Wrocław czy Poznań. Odległości do tych lotnisk z Chrzastowic są znacznie większe i wynoszą od około 120 km do ponad 300 km, w zależności od lokalizacji.

Tabela 40. Odległość Gminy Chrzastowice od portów lotniczych w Polsce

Nazwa portu lotniczego	Szacowana odległość w km
Międzynarodowy Port Lotniczy Katowice w Pyrzowicach (Katowice Airport)	113
Port lotniczy Wrocław-Strachowice im. Mikołaja Kopernika	120
Port lotniczy Kraków-Balice im. Jana Pawła II	171
Port lotniczy Łódź im. Władysława Reymonta	198
Port lotniczy Warszawa-Radom im. Bohaterów Radomskiego Czerwca 1976 roku	290
Port lotniczy Poznań-Ławica im. Henryka Wieniawskiego	300
Lotnisko Chopina w Warszawie	302
Port lotniczy Zielona Góra-Babimost	312
Port lotniczy Warszawa-Modlin	334
Port lotniczy Rzeszów-Jasionka	344
Port Lotniczy im. Ignacego Jana Paderewskiego Bydgoszcz	416
Port lotniczy Olsztyn-Mazury	468
Port lotniczy Lublin	486

¹⁰ <https://www.plk-sa.pl/o-spolce/biuro-prasowe/informacje-prasowe/szczegoly/trwa-rewitalizacja-linii-nr-144-opole-fosowskie-1942> (dostęp: 09.04.2025)

Nazwa portu lotniczego	Szacowana odległość w km
Port lotniczy Szczecin-Goleniów im. NSZZ „Solidarność”	517
Port lotniczy Gdańsk-Rębiechowo im. Lecha Wałęsy	623

Źródło: opracowanie własne

Planowanie przestrzenne i rewitalizacja

Pierwsze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Chrzastowice opracowano i uchwalono w 2000 roku. Zmiany do studium wprowadzane były kolejno w latach 2006, 2011 i 2014 roku.

Ostatnia wersja dokumentu przyjęta została uchwałą nr XXX.220.2014 Rady Gminy Chrzastowice z dnia 5 lutego 2014 r. w sprawie uchwalenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Chrzastowice. Zgodnie ze znowelizowaną ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w najbliższych latach obowiązujące studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy zostanie zastąpione planem ogólnym.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Chrzastowice jest podstawowym dokumentem planistycznym określającym politykę przestrzenną gminy.

W studium zagospodarowania przestrzennego gminy Chrzastowice przyjęto zasadę utrwalenia istniejącej struktury funkcjonalno-przestrzennej, tj.:

- ochronę funkcji ekologicznej obszarów, które, z uwagi na funkcję środowiskotwórczą i wartość biocenotyczną, zaliczają się do obszarów o najwyższej i dużej wartości przyrodniczej, tj. ochronę kompleksów leśnych oraz dolin rzek Jemielnicy i Suchej;
- koncentrację i rozwój mieszkalnictwa we wszystkich miejscowościach, z wyjątkiem Dębia i Dąbrowic, gdzie pozostawia się jako podstawową funkcję rolniczą i nie planuje nowych terenów mieszkaniowych (poza możliwością uzupełniania zabudowy istniejącej);
- koncentrację rolniczej produkcji roślinnej w południowej części gminy pomiędzy, tj. w rejonie Dębia i Dańca, gdzie występują najbardziej wartościowe kompleksy glebowe;
- koncentrację i rozwój funkcji produkcyjnych i komercyjnych przy drogach ponadlokalnych (krajowej nr 46 i powiatowych) na styku wsi: Lędziny, Suchy Bór i Chrzastowice, pomiędzy Chrzastowicami i Dębską Kuźnią oraz w Dębskiej Kuźni i Falmirowicach;
- rozwój zabudowy rekreacyjnej w Niwkach;
- zalesienie gruntów rolnych zgodnie z opracowaną granicą polno-leśną;

W dokumencie określono następujące cele strategiczne i szczegółowe rozwoju przestrzennego gminy:

- **aktywizacja gospodarcza** – dla osiągnięcia tego celu strategicznego wyznaczono następujące cele szczegółowe: tworzenie warunków dla rozwoju działalności gospodarczej (produkcyjnej, usługowej, turystyki), rozwój mieszkalnictwa, poprawa warunków rozwoju rolnictwa;
- **nowoczesna infrastruktura** – dla osiągnięcia tego celu strategicznego wyznaczono następujące cele szczegółowe: rozwój infrastruktury społecznej (w tym rozwój kultury, rozwój opieki zdrowotnej i społecznej, stworzenie warunków do aktywnego wypoczynku i rekreacji),

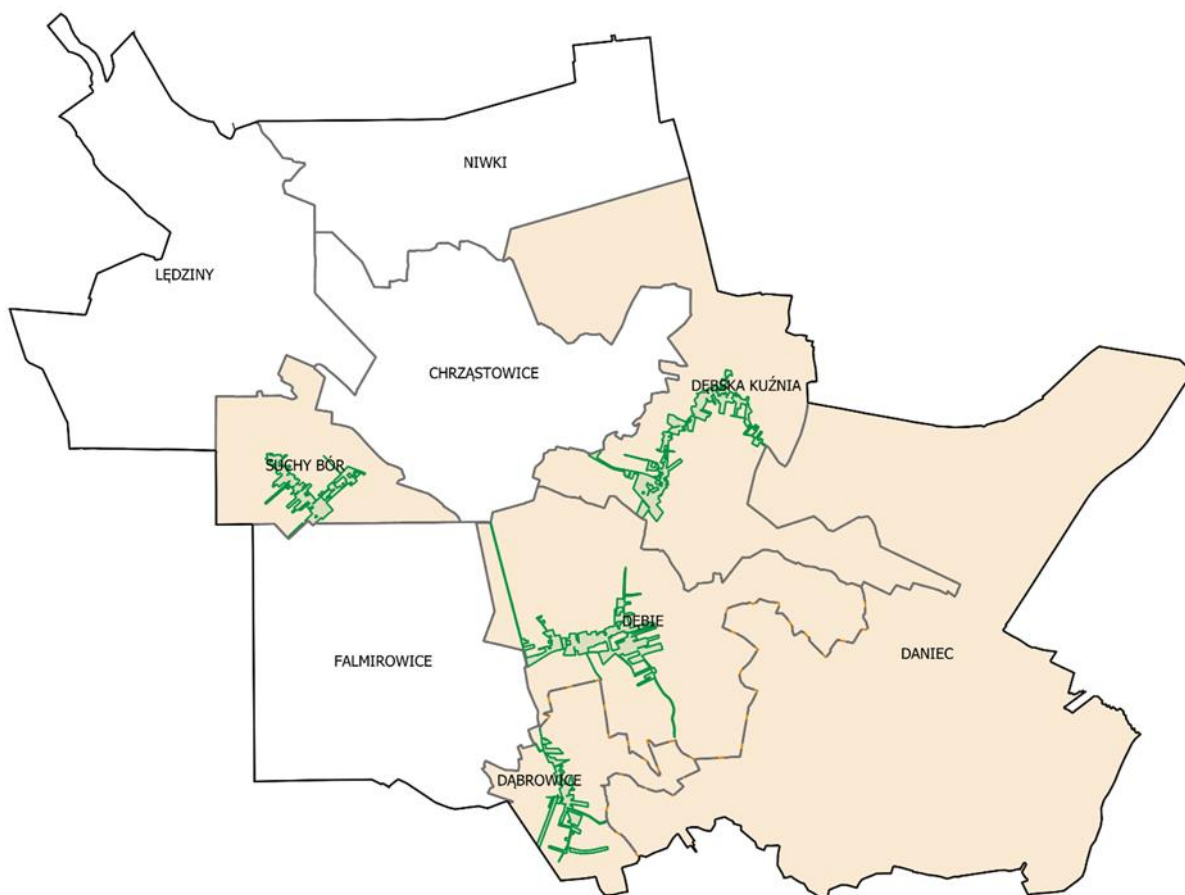
rozwój infrastruktury drogowej i technicznej (w tym poprawa funkcjonowania systemu wodociągowego i układu komunikacyjnego, rozwój systemu zaopatrzenia w energię elektryczną, wyposażenie gminy w zorganizowany system odbioru ścieków i system zaopatrzenia w gaz, rozwój lokalnych, odnawialnych źródeł energii);

- **atrakcyjne środowisko i ład przestrzenny** – dla osiągnięcia tego celu strategicznego wyznaczono następujące cele szczegółowe: poprawa stanu środowiska przyrodniczego oraz stanu sanitarnego środowiska, ochrona wartości przyrodniczych i zasobów naturalnych, poprawa stanu środowiska kulturowego oraz ochrona wartości kulturowych i krajobrazowych, harmonijny i racjonalny rozwój zabudowy, poprawa ładu przestrzennego jednostek osadniczych;

W ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Chrzastowice na lata 2024-2030 obszar rewitalizacji Gminy Chrzastowice został podzielony na sołectwa: Dąbrowice, Dębie oraz część sołectw Dębska Kuźnia i Suchy Bór. Należy nadmienić, że jednostki analityczne zostały pomniejszone o tereny niezabudowane, aby spełnić wymogi zawarte w ww. ustawie. Dodatkowo zidentyfikowano ulice (części jednostek analitycznych) o największym natężeniu niepożądanych zjawisk.

Wśród działań rewitalizacyjnych zaproponowano 15 projektów, które odpowiadają na zidentyfikowane w gminie problemy i negatywne zjawiska, stanowiąc kluczowy element realizacji celów – ich wdrożenie umożliwi przezwyciężenie sytuacji kryzysowej i osiągnięcie zamierzonej wizji obszaru rewitalizacji.

Mapa 2. Mapa obszaru rewitalizacji w Gminie Chrzastowice

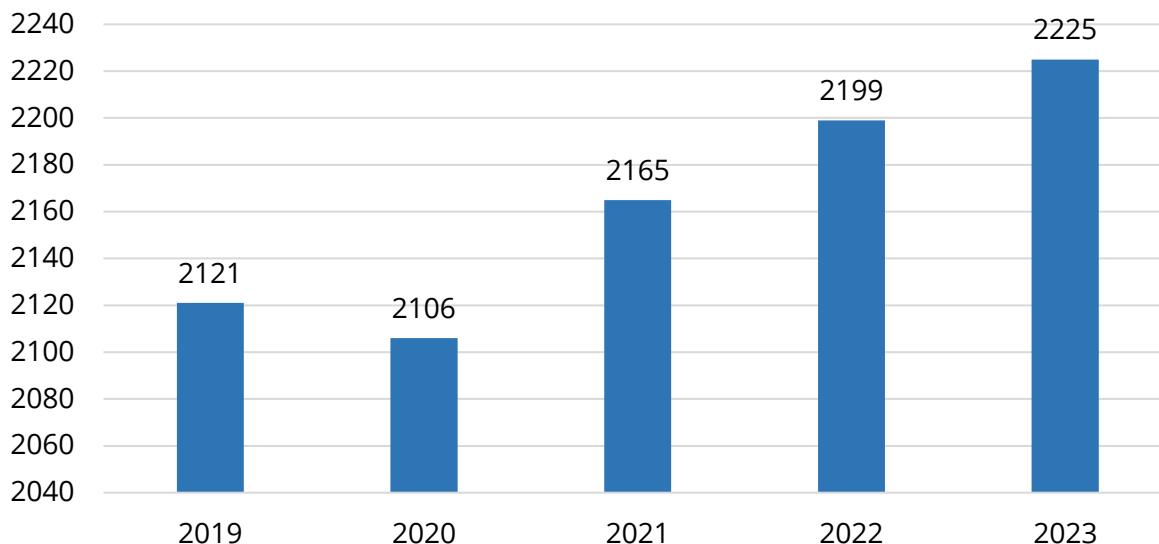
Źródło: załącznik graficzny do Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Chrzastowice na lata 2024-2030

Mienie komunalne i zasoby mieszkaniowe

Według danych GUS w latach 2019-2023 liczba budynków mieszkalnych w Gminie Chrzastowice wzrosła o 104 (4,9%). Na koniec analizowanego okresu ich liczba wynosiła 2 225.

Wykres 6. Liczba budynków mieszkalnych w Gminie Chrzastowice w latach 2019-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego (Bank Danych Lokalnych)

Gmina Chrzastowice aktywnie zarządza zasobami mieszkaniowymi, obejmującymi zarówno mieszkania komunalne, jak i socjalne. Gmina posiada łącznie 23 mieszkania, w tym: 3 mieszkania socjalne, 19 mieszkań komunalnych i 1 mieszkanie komunalne w udziale ½.

Zestawienie obrotów amortyzacyjnych środków trwałych za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2024 roku obejmuje różne grupy środków trwałych, takich jak grunty, budynki, maszyny, środki transportu czy urządzenia techniczne. Największą wartość majątkową wśród środków trwałych stanowią obiekty inżynierii lądowej i wodnej (poz. 2), których wartość brutto na koniec roku wynosi ponad 69 mln zł, a wartość netto – ponad 38,8 mln zł. Oznacza to, że jest to kluczowy składnik majątku trwałego gminy. Grunty rolne (poz. 0) nie podlegają amortyzacji, dlatego ich umorzenie wynosi 0 zł, a wartość netto jest równa wartości brutto (ponad 30 mln zł). Środki transportu (poz. 7) wykazują stosunkowo duże zmniejszenia (ponad 135 tys. zł), co może świadczyć o likwidacji, sprzedaży lub wycofaniu części pojazdów z ewidencji. Łączna wartość środków trwałych gminy (stan brutto na koniec roku) wynosi ponad 123,9 mln zł, a ich wartość netto to około 82,85 mln zł, co oznacza, że średnio około 33% wartości środków trwałych zostało już zamortyzowane. Szczegółowe informacje w tym zakresie zawiera kolejna tabela.

Tabela 41. Informacje o stanie mienia komunalnego w Gminie Chrzastowice na dzień 31.12.2024 r.

Mienie komunalne – wyszczególnienie				
Nr inwentarzowy	Nazwa	Bilans otwarcia	Stan	Netto
0	Grunty rolne	30 264 970,85	30 850 098,41	30 831 817,24
1	Budynki i lokale oraz spółdzielcze prawo do lokalu użytkowego i spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego	14 862 109,35	16 104 516,77	12 567 903,01
2	Obiekty inżynierii lądowej i wodnej	59 689 975,47	69 021 578,90	38 838 498,83
3	Kotły i maszyny energetyczne	152 234,41	152 234,41	81 027,71
4	Maszyny, urządzenia i aparaty ogólnego zastosowania	6 177 973,15	6 196 479,73	46 358,29
5	Maszyny, urządzenia i aparaty specjalistyczne	22 465,00	68 464,54	41 169,59
6	Urządzenia techniczne	184 331,02	203 765,02	58 904,65
7	Środki transportu	648 868,79	512 913,79	81 814,12
8	Narzędzia, przyrządy, ruchomości i wyposażenie, gdzie indziej niesklasyfikowane	728 445,73	803 527,13	305 131,18
		112 731 373,77	123 913 578,70	82 852 624,62

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Chrzastowice

Sfera klimatyczno-środowiskowa

Infrastruktura techniczna

Sieć kanalizacyjna i wodociągowa

Za zaopatrzenie w wodę oraz obsługę sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Chrzastowice odpowiada eksploatator firma PLADA Sp. z o.o. Jest to lokalne przedsiębiorstwo specjalizujące się w gospodarce wodno-kanalizacyjnej. Firma PLADA Sp. z o.o. obsługuje miejscowości z terenu gminy, zapewniając mieszkańcom dostęp do wody pitnej oraz odprowadzanie ścieków.

Gmina Chrzastowice pozyskała dofinansowanie na realizację inwestycji pn. „Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Dąbrowice”. Projekt ten został zgłoszony do wsparcia w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020, w ramach działania „Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich”, dotyczącego gospodarki wodno-ściekowej.

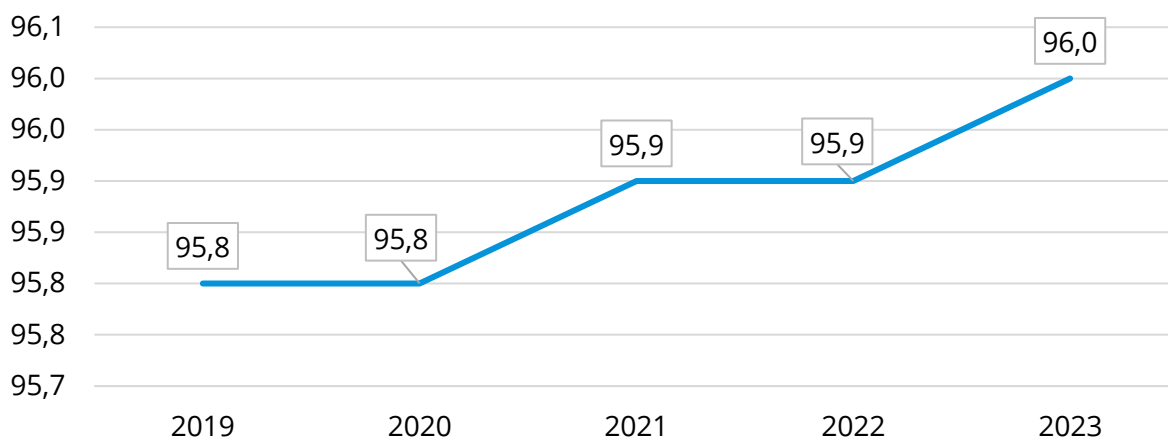
Inwestycja zakładała budowę sieci kanalizacji sanitarnej o łącznej długości 6,19 km, a także wykonanie 58 przyłączy kanalizacyjnych. Dodatkowo projekt wskazywał na tranzyt sieci kanalizacyjnej przez miejscowość Dębnie do Dębskiej Kuźni. Dofinansowanie, które udało się uzyskać, wynosi 63,63% kosztów kwalifikowanych.

W miejscowości Falmirowice zrealizowano już trzy etapy budowy kanalizacji sanitarnej. Według dostępnych informacji, etap III tej inwestycji został ukończony pod koniec 2022 roku. Po zakończeniu prac, mieszkańcy Falmirowic zostali zobowiązani do podłączenia swoich nieruchomości do nowo wybudowanej sieci kanalizacyjnej. Projekt objął budowę sieci kanalizacyjnej grawitacyjnej na długości ok. 460 m wraz z 7 przyłączami oraz budową przepompowni sieciowej ścieków w Falmirowicach. Koszt całkowity zadania wyniósł ok. 350 tys. zł, z czego Gmina Chrzastowice pozyskała dofinansowanie z PROW na lata 2014-2020 w wysokości 63,63% kosztów kwalifikowanych.

Dodatkowo, w 2023 roku zakończono pierwszy etap budowy kanalizacji sanitarnej, obejmujący m.in. rurociąg tłoczny o długości prawie 2,5 km łączący miejscowości Daniec i Dębska Kuźnia.

W latach 2019-2023 odsetek mieszkańców Gminy Chrzastowice korzystających z wodociągów systematycznie wzrastał. Na koniec analizowanego okresu wynosił on 96,0%.

Wykres 7. Korzystający z wodociągów w % ogółu ludności w latach 2019-2023

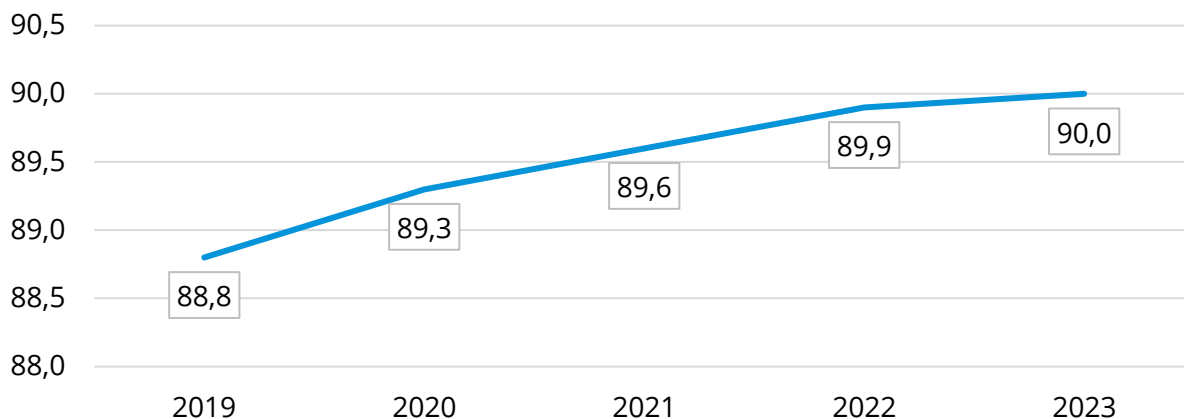

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego (Bank Danych Lokalnych)

Na przestrzeni lat 2019-2023 z roku na rok wzrastał także odsetek mieszkańców Gminy Chrzastowice korzystających z kanalizacji. W 2023 roku wynosił on 90,0%, co oznacza wzrost o 1,2 p.p. w stosunku do roku bazowego.

Wykres 8. Korzystający z kanalizacji w % ogółu ludności w latach 2019-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego (Bank Danych Lokalnych)

Niemniej jednak należy mieć na uwadze, że Gmina Chrzastowice znajduje się w granicach aglomeracji Opole o I_d PLOP001, która to aglomeracja zgodnie z danymi zawartymi w VI aktualizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK), nie spełnia dwóch kluczowych warunków określonych w Dyrektywie Rady 91/271/EWG dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych:

- warunku I, tj. wymaganego poziomu skanalizowania terenów zurbanizowanych,
- warunku II, tj. odpowiedniej wydajności systemu oczyszczania ścieków.

Gazownictwo i ciepłownictwo

Przy wschodnio-południowej granicy gminy Chrzastowice przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia Zdieszowice – Ozimek, który stanowi istotny element regionalnej infrastruktury przesyłowej gazu. Dodatkowo, na granicy sołectwa Suchy Bór znajduje się odcinek tranzytowy gazociągu Kluczbork – Przywory, co wskazuje na strategiczne położenie gminy względem głównych magistrali gazowych regionu. Obecność tych gazociągów stwarza potencjał do dalszej rozbudowy lokalnej sieci dystrybucyjnej i zwiększenia stopnia gazyfikacji gminy.

Polska Spółka Gazownictwa (PSG) świadczy usługi dystrybucji gazu w niektórych miejscowościach gminy Chrzastowice, takich jak: Chrzastowice, Daniec, Dąbrowice, Dębie, Dębska Kuźnia, Fالميrowice, Łędziny.

W 2023 roku zaplanowano inwestycję polegającą na budowie zespołu przemysłowo-magazynowo-usługowego z zapleczem socjalno-biurowym i infrastrukturą techniczną w obrębie Chrzastowic. W ramach planowanego przedsięwzięcia przewidziano m.in.:

1. Stację gazową podwyższonego średniego ciśnienia – W przypadku lokalizacji zbiorników LNG, LPG lub CNG, konieczne będzie zbudowanie stacji regazyfikacji skroplonego gazu. Maksymalne ciśnienie pracy w stacji (np. LNG) może wynosić 1,6 MPa.

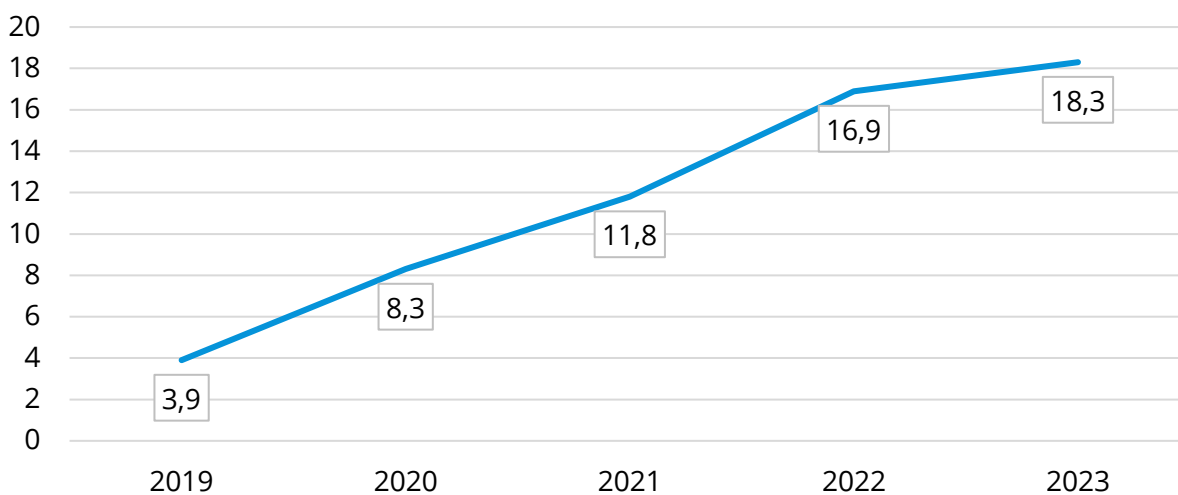

2. Instalację do naziemnego magazynowania produktów naftowych – Planowane jest zainstalowanie zbiorników na olej o łącznej pojemności około 6,88 m³.

Dodatkowo, inwestycja będzie obejmować rozbudowę infrastruktury niezbędnej do obsługi gazu, w tym instalacji do magazynowania oraz regazyfikacji, co ma na celu zapewnienie odpowiednich warunków do przechowywania i dystrybucji gazu oraz innych produktów naftowych.

W 2023 roku w Gminie Chrzastowice z gazu korzystało 18,3% ogółu ludności. Na przestrzeni lat 2019-2023 wskaźnik ten systematycznie wzrastał, a na koniec 2023 roku jego wartość była o 14,4 p.p. wyższa aniżeli w 2019 roku.

Wykres 9. Korzystający z gazu w % ogółu ludności w latach 2019-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego (Bank Danych Lokalnych)

Na terenie Gminy Chrzastowice nie występują centralne źródła ciepła oraz nie ma dużych producentów energii elektrycznej. Część energii elektrycznej wytwarzana jest przez dwie małe elektrownie wodne w Dębskiej Kuźni (moc turbin: 20 kW i 14 kW), przeznaczoną głównie na potrzeby własne. Energia elektryczna dla mieszkańców gminy pochodzi z zewnętrznych źródeł i dostarczana jest przez sieć średniego napięcia, która zaopatruje gminę w energię poprzez sieć niskiego napięcia. System zaopatrzenia jest wystarczający, a w razie potrzeby możliwa jest jego rozbudowa.

Ponieważ gmina nie posiada centralnych źródeł ciepła ani instalacji do produkcji ciepła i chłodu, nie planuje się działań inwestycyjnych w tym zakresie. W przyszłości planowana jest wymiana liczników energii elektrycznej na inteligentne, które umożliwią zdalny odczyt zużycia, poprawią świadomość użytkowania energii i umożliwią wystawianie rachunków za rzeczywiste zużycie. Dzięki inteligentnym licznikom mieszkańcy będą mogli monitorować zużycie energii na bieżąco, co ułatwi oszczędzanie.

Elektroenergetyka

W 2024 roku Gmina Chrzastowice ogłosiła postępowanie przetargowe na zakup energii elektrycznej na potrzeby oświetlenia przestrzeni publicznej oraz zasilania obiektów gminnych i jej jednostek organizacyjnych na rok 2025. Postępowanie zostało podzielone na trzy części. Łączna wartość zamówienia wyniosła 360 000,00 PLN brutto.

Dodatkowo w Gminie Chrzastowice w 2024 roku przeprowadzono zbieranie wniosków o przyznanie bonu energetycznego. Bon miał na celu wsparcie gospodarstw domowych w pokryciu kosztów energii

elektrycznej. Wysokość świadczenia zależała od liczby osób w gospodarstwie oraz średnich dochodów na osobę. Ponadto, osoby korzystające z energii elektrycznej jako głównego źródła ogrzewania mogły ubiegać się o wyższe świadczenia.

Energetyka odnawialna

Na terenie Gminy Chrzastowice część energii wykorzystywanej do różnych celów pochodzi ze źródeł odnawialnych (OZE). W szczególności obejmuje to energię słoneczną, wodną (małe elektrownie wodne – MEW), biomasę oraz energię otoczenia (pompy ciepła). W zakresie energii wodnej, gmina posiada dwie elektrownie wodne w Dębskiej Kuźni: jedną przy ul. Krasickiego 3 o mocy 20 kW, oraz drugą przy ul. Krasickiego 6, której moc wynosi 14 kW, lecz jest używana głównie na własny użytek.

W najbliższych latach gmina planuje rozbudowę instalacji OZE na obiektach gminnych, koncentrując się przede wszystkim na wykorzystaniu energii słonecznej. Inwestycje będą realizowane w miarę dostępnych środków własnych lub przy wsparciu zewnętrznych funduszy dedykowanych tego typu projektom. Mieszkańcy gminy stosunkowo rzadko instalują panele słoneczne, głównie do podgrzewania wody użytkowej, a szacunkowa roczna produkcja energii z tych źródeł wynosi około 214 MWh. Przewiduje się, że w przyszłości liczba instalacji będzie rosła o około 5-10 nowych systemów rocznie, co pozwoli uzyskać około 255,31 MWh rocznie z OZE.

W gminie znajdują się też kotły na biomasę, zainstalowane w dwóch lokalizacjach: w Dębskiej Kuźni (ul. Kolonia 22) o mocy 100 kW oraz w Suchym Borze (ul. 1-go Maja) o mocy 50 kW.

W 2020 roku udział energii ze źródeł odnawialnych w całkowitym zużyciu energii w gminie wyniósł około 0,31%.

Ochrona środowiska

Program Ochrony Środowiska – Czyste Powietrze

Powietrze jest elementem środowiska, do którego trafia większość zanieczyszczeń powstających na Ziemi, zarówno na skutek naturalnych procesów, jak i działalności ludzkiej. Obecnie coraz trudniej znaleźć miejsca, gdzie powietrze byłoby całkowicie czyste i pozbawione zanieczyszczeń.

Głównymi źródłami zanieczyszczeń powietrza na terenie Gminy Chrzastowice są:

1. źródła komunalno – bytowe: kotłownie lokalne, indywidualne paleniska domowe, emitory z zakładów użyteczności publicznej,
2. źródła transportowe (liniowe) – emisja zanieczyszczeń następuje na niskiej wysokości. Główne zanieczyszczenia to: węglowodory, tlenki azotu, tlenek węgla, pyły, związki ołowiu, tlenki siarki,
3. zanieczyszczenia napływające spoza terenu gminy, zgodnie z dominującym kierunkiem wiatru,
4. pylenie wtórne z odłoniętej powierzchni terenu.

Dla ochrony środowiska gmina Chrzastowice wprowadziła nową odsłonę programu „Czyste Powietrze”, który ruszył 31 marca 2025 roku. Program ma na celu poprawę jakości powietrza poprzez wsparcie właścicieli domów jednorodzinnych w modernizacji energetycznej swoich nieruchomości oraz ograniczenie emisji zanieczyszczeń.

Dofinansowanie jest uzależnione od dochodu i standardu budynku. Program skierowany jest do właścicieli domów z co najmniej 3-letnim okresem własności. Maksymalne dofinansowanie sięga nawet 100% kosztów kwalifikowanych dla osób o najniższych dochodach. Wprowadzono też limity dotacji i możliwość prefinansowania przez operatora.

Dotacja jest przekazywana przez WFOŚiGW jednorazowo lub maksymalnie w trzech transzach. Dofinansowanie przysługuje wyłącznie inwestycjom realizowanym w budynkach, które otrzymały pozwolenie na budowę do 31 grudnia 2020 roku. Pozostawienie kominków do celów rekreacyjnych jest możliwe, pod warunkiem że spełniają one wymagania ekoprojektu oraz obowiązujące na danym terenie przepisy antysmogowe i nie stanowią głównego źródła ogrzewania.

Program „Czyste Powietrze” to ważna inicjatywa wspierająca poprawę jakości powietrza oraz efektywność energetyczną domów jednorodzinnych. Dzięki różnym poziomom dofinansowania i wsparciu operatorów, program jest dostępny dla szerokiego grona mieszkańców, zwłaszcza tych o niższych dochodach.

Program Ochrony Środowiska

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Chrzastowice na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028 został przyjęty Uchwałą Nr XXVIII.228.2021 Rady Gminy Chrzastowice z dnia 28 lipca 2021 r.

W obowiązującym Programie Ochrony Środowiska założono, że system monitoringu dla gminy powinien zawierać działania, które pozwolą na bieżące monitorowanie jego realizacji.

Ujęte w Programie cele oraz kierunki interwencji wyznaczono na podstawie zagrożeń i problemów zidentyfikowanych w poszczególnych obszarach interwencji. Mają one charakter synergiczny, co oznacza, że realizacja zadań wyznaczonych w obrębie jednego obszaru, może się przyczynić do zaspokojenia potrzeb, czy też poprawy stanu środowiska w obrębie innego komponentu.

Cele szczegółowe będą realizowane przez kierunki interwencji takie jak:

- zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód,
- likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania,
- ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb,
- przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego, jądrowego i ochrony radiologicznej,
- zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu,
- wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej,
- gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym,
- zarządzanie zasobami geologicznymi przez opracowanie i wdrożenie polityki surowcowej państwa,
- wspieranie wdrażania ekoinnowacji oraz upowszechnianie najlepszych dostępnych technik BAT (polegają określaniu granicznych wielkości emisji dla większych zakładów przemysłowych),
- przeciwdziałanie zmianom klimatu,
- adaptacja do zmian klimatu oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych,

- edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji,
- usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska oraz doskonalenie systemu finansowania.

Program Ochrony Środowiska przed hałasem dla województwa opolskiego

Marszałek Województwa Opolskiego opracował nowy „Program Ochrony Środowiska przed hałasem dla województwa opolskiego”, uchwalony przez Sejmik Województwa Opolskiego w maju 2024 roku. Program dotyczy terenów poza aglomeracjami, wzdłuż dróg krajowych i wojewódzkich oraz linii kolejowych o wysokim natężeniu ruchu, mających na celu redukcję hałasu. Jego celem jest wskazanie działań i priorytetów, które pomogą zmniejszyć uciążliwość hałasu, w tym opracowanie zaleceń dotyczących rozwiązań technicznych i działań naprawczych.

Program obejmuje mapy akustyczne dla dróg krajowych i wojewódzkich, w tym dla odcinków dróg DK46 i DK94 w Gminie Chrzastowice. W ramach działań inwestycyjnych na najbliższe 6-10 lat zaplanowano budowę obwodnicy Łędzin, co ma na celu zmniejszenie hałasu w tym rejonie. Program jest kontynuacją wcześniejszego dokumentu z 2019 roku i stanowi część działań na rzecz poprawy jakości środowiska akustycznego w regionie.

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest

W Gminie Chrzastowice w 2010 roku opracowano „Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Chrzastowice”. Program uwzględniał zakres działań, cele oraz zadania strategiczne na następne lata. Według uchwały dotyczącej programu wieloletniego pn. „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” proces usuwania wyrobów zawierających azbest powinien zakończyć się w 2032 roku.

Gmina Chrzastowice opracowała szczegółowy harmonogram realizacji programu usuwania wyrobów zawierających azbest, który uwzględnia takie zadania jak:

- działalność informacyjna i edukacyjna skierowana do właścicieli, zarządców i użytkowników budynków, budowli i instalacji zawierających azbest
 - przygotowanie ulotek informacyjnych
 - przygotowanie stałej informacji, na stronach internetowych
 - okresowe publikacje w prasie lokalnej
- monitoring i ocena realizacji Programu
- pozyskiwanie funduszy zewnętrznych; ogłoszenie przetargów na przewoźnika i wyłonienie wykonawców zadania; zawieranie kontraktów
- założenie i prowadzenie rejestru wniosków
- demontaż, odbiór, transport, utylizacja odpadów zawierających azbest z nieruchomości osób fizycznych, jednostek budżetowych, zakładowych i innych
- przedstawienie Radzie Gminy sprawozdania z przebiegu realizacji Programu zgodnie z ustawą

Zgodnie z danymi z lutego 2025 roku na terenie gminy pozostaje jeszcze do usunięcia 199 357 kg tych materiałów.

Formy ochrony przyrody

Zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, w Polsce formami ochrony przyrody są: parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary

Natura 2000, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, ochrona gatunkowa roślin, zwierząt oraz grzybów.

Lokalny system ekologiczny stanowi część wielkoobszarowego systemu ekologicznego gminy, województwa i kraju. W jego skład wchodzi struktury o znaczeniu regionalnym i lokalnym. Występują także pomniki przyrody, zarówno w postaci jednoobiektywnej – pojedynczych drzew, jak również w formie alei.

Na terenie gminy wyróżnia się elementy i struktury o zwiększonym potencjale biologicznym o znaczeniu ponadlokalnym i lokalnym, stanowiące o powiązaniach przestrzennych z terenami zewnętrznymi:

- 1) elementy międzynarodowej sieci ekologicznej Natura 2000 – „Łąki w okolicach Chrzastowic”
- 2) elementy krajowej sieci ekologicznej ECONET-PL w postaci obszaru węzłowego o randze krajowej „Lasy Stobrawsko-Turawskie”,
- 3) elementy lokalnego systemu ekologicznego, na który składają się:
 - **obszary węzłowe** - obszary, w których skład wchodzi wzajemnie powiązane ekosystemy, tworzone przez wyróżniające się z otoczenia skupiska osobników, gatunków, biomasy, pełniące rolę głównych centrów zasilania i stabilizacji przyrody dla całego układu przestrzennego
 - kompleksy leśne, a w szczególności lasy o charakterze naturalnym: łągi, grądy i dąbrowy w okolicy: Łędzin, Dębia i Dębskiej Kuźni,
 - kompleks leśny koło Suchego Boru i Falmirowic
 - dolina Chrzastawy - wodno-łąkowo-rolna strefa krajobrazu mozaikowego, na niektórych odcinkach o dużych walorach przyrodniczych,
 - dolina Suchej – mozaikowata strefa, której największymi walorami są koryta rzeki, nadrzeczne zadrzewienia i przyległe ekosystemy łąkowe i turzycowiskowe.
 - zbiorniki wodne koło Chrzastowic i Falmirowic
 - obszar źródłowy w lasach koło Dębskiej Kuźni,
 - **Korytarze ekologiczne** - obejmują liniowe struktury przestrzenne zapewniające ciągłość przestrzenną dla sąsiednich ekosystemów, zapobiegają ich izolacji, sprzyjają migracji flory i fauny, wzmacniają naturalną odporność układu i magazynują najwartościowsze gatunki; struktury te wiążą przestrzennie obszary zasilania i regionalny system przyrodniczy.

Głównymi korytarzami ekologicznymi gminy Chrzastowice są dolina Chrzastawy (o znaczeniu regionalnym) oraz dolina Suchej (o znaczeniu lokalnym).

Ponadto w poniższej tabeli wyszczególniono ustanowione formy ochrony występujące na obszarze Gminy Chrzastowice.

Tabela 42. Zestawienie ustanowionych obszarowych form ochrony przyrody na obszarze gminy Chrzastowice

L.p.	Forma ochrony	Nazwa	Akt powołujący i zmieniający/ Plany ochrony
1)	Obszar Chronionego Krajobrazu	„Lasy Stobrawsko – Turawskie”	1) Uchwała Nr XXIV/193/88 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Opolu z dnia 26 maja 1988 r. w sprawie ochrony walorów krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Op. z 1989 r. Nr 19, Poz 231),

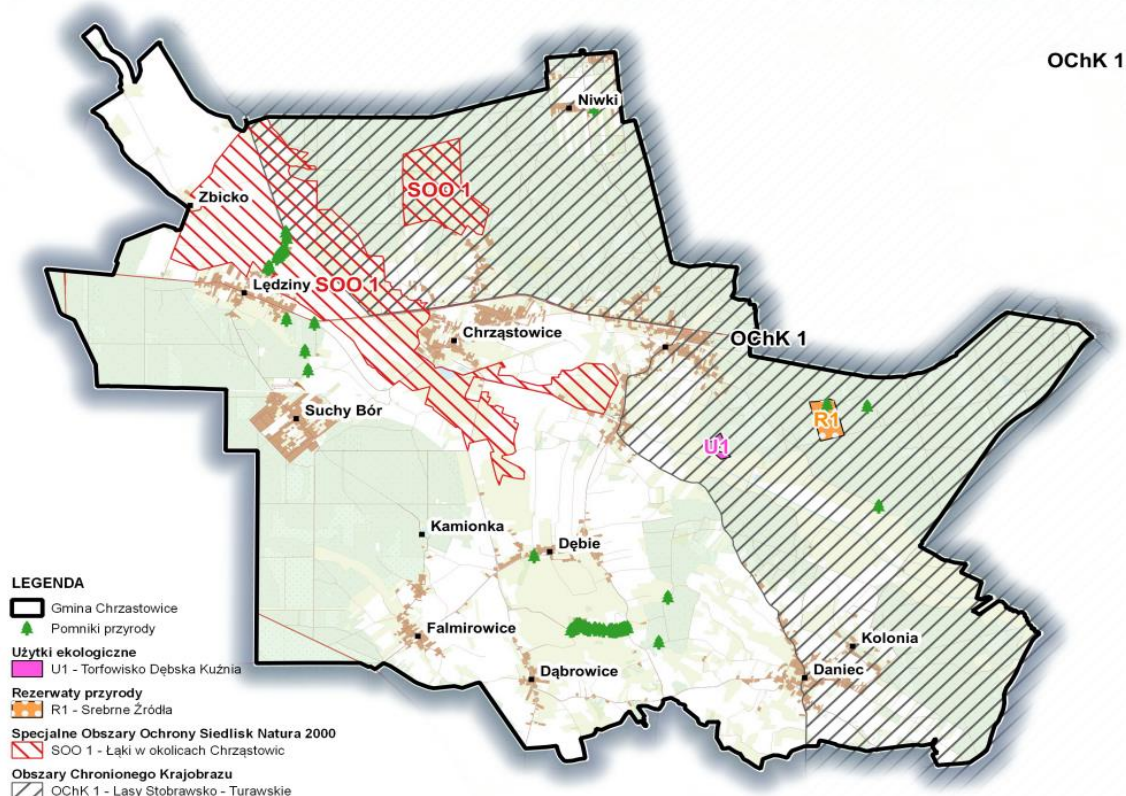
L.p.	Forma ochrony	Nazwa	Akt powołujący i zmieniający/ Plany ochrony
			2) Rozporządzenie Nr P/14/2000 Wojewody Opolskiego z dnia 17 maja 2000 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu w województwie opolskim (Dz. Urz. z dnia 26 maja 2000 r. Nr 33, poz. 173), 3) Rozporządzenie Nr 0151/P/16/2006 Wojewody Opolskiego z dnia 8 maja 2006 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urz. z 2006 r. Nr 33, Poz. 1133) 4) Rozporządzenie Nr 0151/P/34/08 Wojewody opolskiego z dnia 16 maja 2008 r. zmieniające rozporządzenie Nr 0151/P/16/2006 z dnia 8 maja 2006 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urz. z dnia 28 maja 2008 r. Nr 36, poz. 1283) 5) Uchwała Nr XX/228/2016 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 27 września 2016 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urz. z 2016 r. poz. 2017)
2)	Natura 2000 (OSO)	Łąki w okolicach Chrzastowic PLH160010	1) decyzja Komisji z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2010) 9669)(2011/64/UE) 2) Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 5 lipca 2022 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Łąki w okolicach Chrzastowic (PLH160010) Plan zadań ochronnych: 3) Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Łąki w okolicach Chrzastowic PLH160010
3)	Rezerwat przyrody	„Srebrne Źródła”	1) Rozporządzenie Nr 0151/P/29/2005 Wojewody Opolskiego z dnia 4 października 2005 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody 2) Zarządzenie Nr 61/09 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu z dnia 31 grudnia 2009 r. zmieniające rozporządzenie Nr 0151/P/29/2005 Wojewody Opolskiego w sprawie uznania za rezerwat przyrody 3) Obwieszczenie Wojewody Opolskiego z dnia 2 marca 2010 r. o sprostowaniu błędu w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego 4) Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu z dnia 16 grudnia 2024 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Srebrne Źródła” Plan ochrony: 5) Zarządzenie Nr 10/10 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu z dnia 7 kwietnia 2010 r. w sprawie

L.p.	Forma ochrony	Nazwa	Akt powołujący i zmieniający/ Plany ochrony
			ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Srebrne Źródła" 6) Zarządzenie Nr 40/11 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu z dnia 7 grudnia 2011 r. zmieniające zarządzenie Nr 10/10 w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Srebrne Źródła" 7) Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu z dnia 28 lipca 2022 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Srebrne Źródła”
4)	Użytek ekologiczny	„Torfowisko Dębska Kuźnia”	1) Rozporządzenie Nr P/2/97 Wojewody Opolskiego z 03.02.1997 r. w sprawie wprowadzenia indywidualnej ochrony przyrody 2) Rozporządzenie Nr 0151/P/9/2003 Wojewody Opolskiego z 08.12.2003 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne

Źródło: opracowanie własne na podstawie Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody, Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, wrzesień 2022 r. oraz danych przekazanych przez Urząd Gminy Chrzastowice

Rysunek 17. Formy ochrony przyrody na terenie Gminy Chrzastowice

Źródło: dane przekazane przez Urząd Gminy Chrzastowice

Pomniki przyrody

Zgodnie z ustawą z 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, pomniki przyrody to wyróżniające się pod względem przyrodniczym, naukowym, kulturowym, historycznym lub krajobrazowym obiekty przyrody ożywionej i nieożywionej, takie jak drzewa, krzewy, skały, jaskinie czy źródła. W tabeli poniżej zawarto szczegółową charakterystykę obiektów zlokalizowanych w granicach gminy Chrzastowice, objętych omawianą formą ochrony przyrody.

Tabela 43. Pomniki przyrody na obszarze gminy Chrzastowice

L.p.	Obiekt	Liczba okazów [szt.]	Lokalizacja
1.	drzewo (gatunek: Dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i> ; pierśnica: 155cm; obwód: 487cm; wysokość: 26m)	1	Nadleśnictwo Opole, Obwód leśny: Grudzice, Leśnictwo: Suchy Bór, Oddz.: 15
2.	drzewo (gatunek: Buk pospolity (Buk zwyczajny) - <i>Fagus sylvatica</i> ; pierśnica: 157cm; obwód: 493cm; wysokość: 31m)	1	Nadleśnictwo: Opole, Obwód leśny: Zbicko, Leśnictwo: Dębska Kuźnia, Oddz.: 178
3.	drzewo (gatunek: Sosna zwyczajna (Sosna pospolita) - <i>Pinus sylvestris</i>)	1	Nadleśnictwo: Opole, Obwód leśny: Zbicko, Leśnictwo: Dębska Kuźnia, Oddz.: 180
4.	drzewo (gatunek: Sosna zwyczajna (Sosna pospolita) - <i>Pinus sylvestris</i> ; pierśnica: 83cm; obwód: 261cm; wysokość: 24m)	1	Nadleśnictwo: Opole, Obwód leśny: Zbicko, Leśnictwo: Dębska Kuźnia, Oddz.: 212, na granicy lasu i gruntów wsi Daniec
5.	drzewo (gatunek: Dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i> ; pierśnica: 163cm; obwód: 512cm; wysokość: 24m)	1	Nadleśnictwo Opole Obwód leśny: Grudzice Leśnictwo: Suchy Bór Oddz.: 7
6.	drzewo (gatunek: Dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i> ; pierśnica: 161cm; obwód: 506cm; wysokość: 28m)	1	Nadleśnictwo Opole Obwód leśny: Grudzice Leśnictwo: Suchy Bór Oddz.: 15
7.	drzewo (gatunek: Dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i> ; pierśnica: 152cm; obwód: 478cm; wysokość: 27m)	1	Nadleśnictwo Opole Obwód leśny: Grudzice Leśnictwo: Suchy Bór Oddz.: 7, w lesie, w odległości około 50m od drogi Opole - Chrzastowice
8.	drzewo (gatunek: Sosna zwyczajna (Sosna pospolita) - <i>Pinus sylvestris</i> ; pierśnica: 84cm; obwód: 264cm; wysokość: 28m)	1	Nadleśnictwo: Opole, Obwód leśny: Zbicko, Leśnictwo: Dębska Kuźnia, Oddz.: 238, Na zachodnim skraju oddziału 238, na granicy z gruntami wsi Dębie
9.	drzewo (gatunek: Sosna amerykańska (Wejmutka) - <i>Pinus strobus</i> ; pierśnica: 104cm; obwód: 327cm; wysokość: 27m)	1	Nadleśnictwo: Opole, Obwód leśny: Zbicko, Leśnictwo: Dębska Kuźnia, Oddz.: 239
10.	aleja dębów szypułkowych (<i>Qercus robur</i>)	40	ul. Parkowa w Dębku
11.	drzewo (gatunek: Dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i> ; pierśnica: 125cm; obwód: 393cm; wysokość: 19m)	1	Rośnie na terenie gminy Chrzastowice, przy ul. Wiejskiej w Dębku
12.	aleja dębów szypułkowych (<i>Qercus robur</i>)	19	Rosną na terenie gminy Chrzastowice, wzdłuż drogi będącej przedłużeniem ul. Szkolnej w Lędzinach
13.	drzewo (gatunek: Klon jawor (Jawor) - <i>Acer pseudoplatanus</i> ; pierśnica: 93cm; obwód: 292cm; wysokość: 12m)	1	Drzewo rośnie na nieruchomości położonej w Niwkach przy ul. Wiejskiej 17, na działce o nr ewidencyjnym 201/69 k.m. 1.

Źródło: dane przekazane przez Urząd Gminy Chrzastowice

Sieć hydrograficzna i jakość wód powierzchniowych

Gmina Chrzastowice leży w dorzeczu rzeki Odry. Przez jej teren przepływa rzeka Chrzastawa (Jemielnica) z dopływami: Suchą, Ptaszkówką Dolną oraz szeregiem mniejszych cieków, kanałów i rowów melioracyjnych. Na terenie gminy występują nieliczne, małe zbiorniki wodne związane są z wyrobiskami poeksploatacyjnymi, torfowiskami, namuliskami i nieckami bezodpływowymi. Systemem melioracji wodnych objęty jest znaczny obszar użytków rolnych. Chrzastawa (Jemielnica) jest największą rzeką na obszarze gminy.

Podstawową jednostką planistyczną w ramach Ramowej Dyrektywy Wodnej stanowią jednolite części wód powierzchniowych – są przedmiotem oceny stanu ekologicznego oraz chemicznego wód w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Obszar Gminy Chrzastowice obejmuje fragmenty następujących jednolitych części wód powierzchniowych:

- RW600017118889: Jemielnica od źródła do Sucheja,
- RW6000171188949: Swornica,
- RW600019118399: Mała Panew od Lublinicy do zb. Turawa,
- RW600019118899: Jemielnica od Sucheja do Matej Panwi,
- RW60001911899: Mała Panew od zb. Turawa do Odry.

Dane Państwowego Monitoringu Środowiska wskazują na problemy z jakością wód powierzchniowych na terenie gminy. W 2025 roku w punkcie pomiarowo-kontrolnym o kodzie: PL02S1201_1027 i o nazwie Swornica – Krzanowice odnotowano przekroczenia wskaźników chemicznych z grupy WWA tj. benzo(ghi)perylen, benzo(b)fluoranten i benzo(k)fluoranten. Przedmiotowy punkt pomiarowo-kontrolny przypisany jest do jednolitej części wód powierzchniowych (JCWP) o kodzie: RW6000101188949 i nazwie: Swornica, która to w części zlokalizowana jest na terenie gminy Chrzastowice. Zanieczyszczenia WWA mogą wiązać się z wieloma presjami antropogenicznymi. Za jedną z przyczyn przekroczeń WWA uważa się emisję z indywidualnego ogrzewania budynków w okresie zimowym, a w okresie letnim jest to wzmożony ruch na drogach, który jest źródłem emisji zanieczyszczeń pyłowych z dróg. Skażenie wód powierzchniowych przez WWA może pochodzić m.in. z depozycji atmosferycznej oraz opady w postaci deszczu lub śniegu czy wymywania zanieczyszczeń z gleb oraz spływu z nawierzchni drogowych.

Lasy

Lasy w Gminie Chrzastowice znajdują się głównie w jej północno-wschodniej oraz południowej części. Część z nich jest częścią większych kompleksów leśnych, takich jak Lasy Grudzieńskie i Lasy Stobrowsko-Turawskie, które są zlokalizowane w okolicach wschodnich i południowych granic gminy.

Według danych GUS na koniec 2023 roku powierzchnia lasów na terenie Gminy Chrzastowice wynosiła 3 395,56 ha. Lesistość gminy kształtowała się na poziomie 41,2% i była wyższa od wartości dla województwa (26,7 %), ale niższa od powiatu opolskiego (45,8 %).

Tabela 44. Powierzchnia lasów oraz lesistość w latach 2019-2023

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022	2023
Powierzchnia lasów (ha)	3 394,79	3 394,89	3 394,88	3 395,60	3 395,56
Lesistość (%)	41,2	41,2	41,2	41,2	41,2

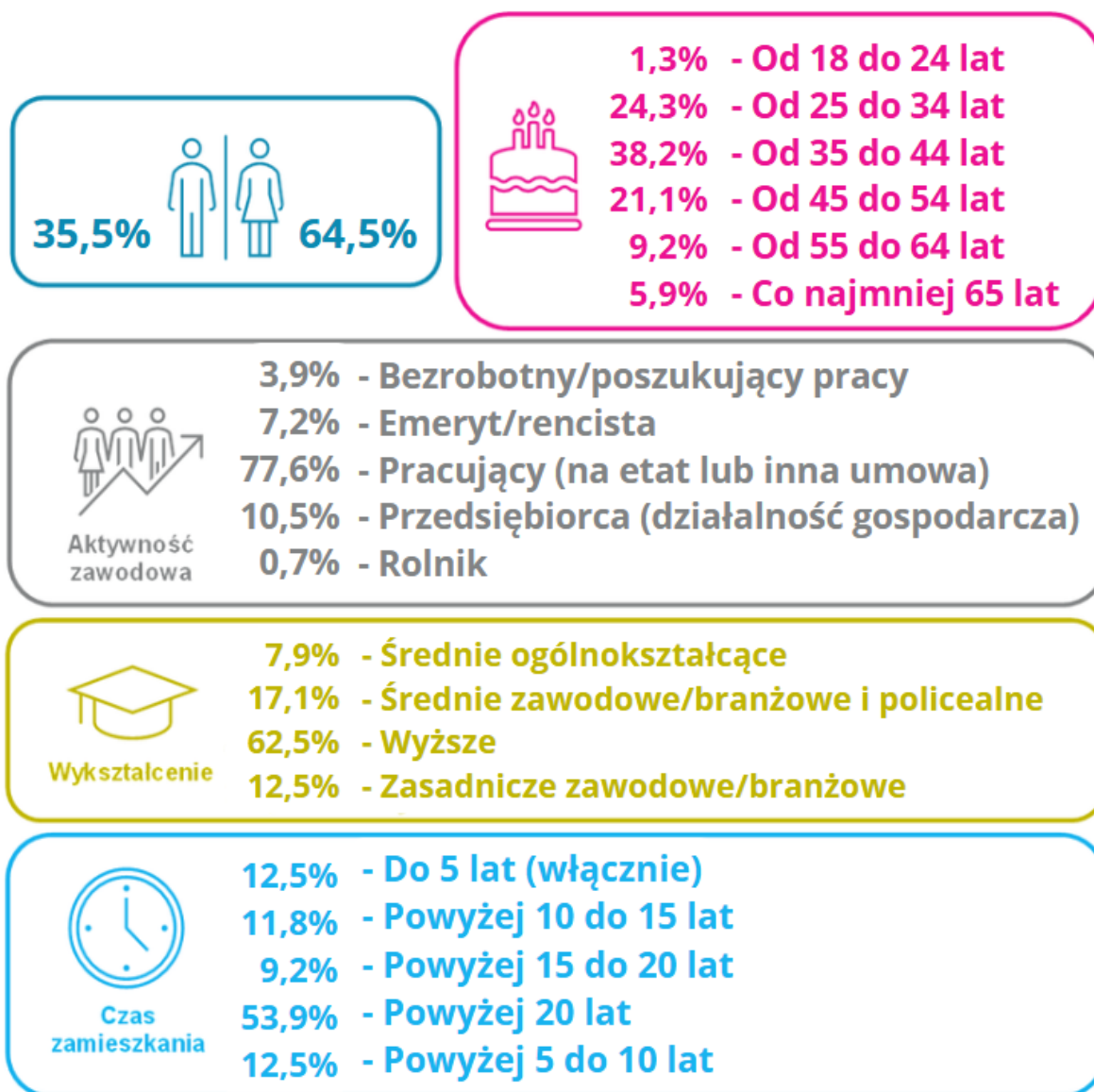
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego (Bank Danych Lokalnych)

Wyniki badania ankietowego

Badanie ilościowe przeprowadzono na próbie 152 mieszkańców Gminy Chrzastowice wylosowanych w gospodarstwach domowych z każdego osiedla (proporcjonalnie do liczby mieszkańców). Większą część respondentów (64,5%) stanowiły kobiety. Najwięcej ankietowanych było w wieku od 35 do 44 lat (38,2%) oraz od 25 do 34 lat (24,3%). Dokonując analizy aktywności zawodowej, dostrzega się dominację osób pracujących (na etat lub inną umowę) (77,6%). Najwyższe odsetki respondentów stanowiły osoby legitymujące się wykształceniem wyższym (62,5%). Większość ankietowanych deklarowała, że mieszka w Gminie Chrzastowice od ponad 20 lat (53,9%).

Rysunek 18. Charakterystyka respondentów (N=152)

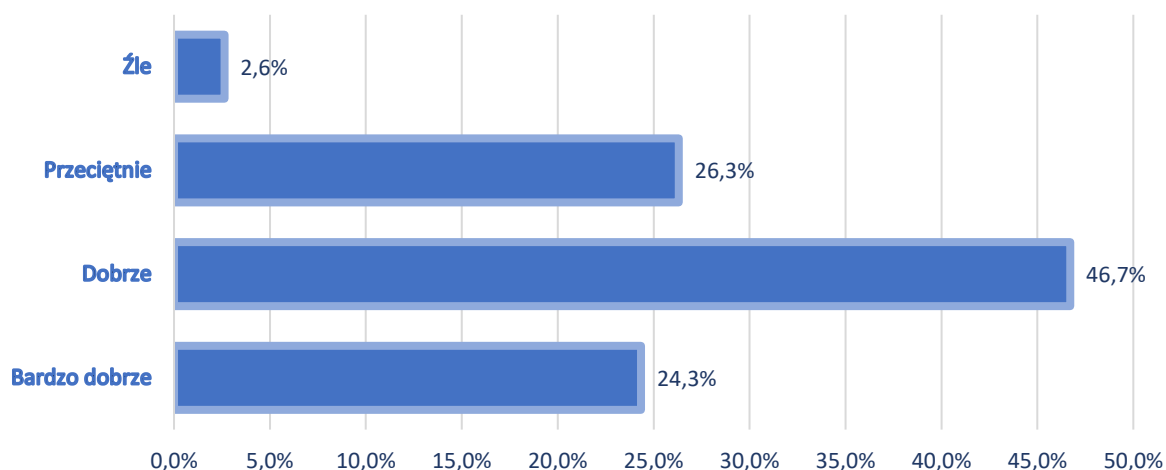

Źródło: wyniki badania ilościowego wśród mieszkańców Gminy Chrzastowice

Wyniki badania wskazują, że mieszkańcy Chrzastowice są raczej zadowoleni z życia w gminie, o czym świadczą dokonane przez nich oceny dotyczące ogólnej jakości życia w gminie. Spośród ogółu ankietowanych mieszkańców gminy 71,1% wyraziło pozytywną opinię (suma odpowiedzi „bardzo dobrze” i „dobrze”), a przeciwnego zdania było 28,9% badanych (suma odpowiedzi „przeciętnie” i „źle”).

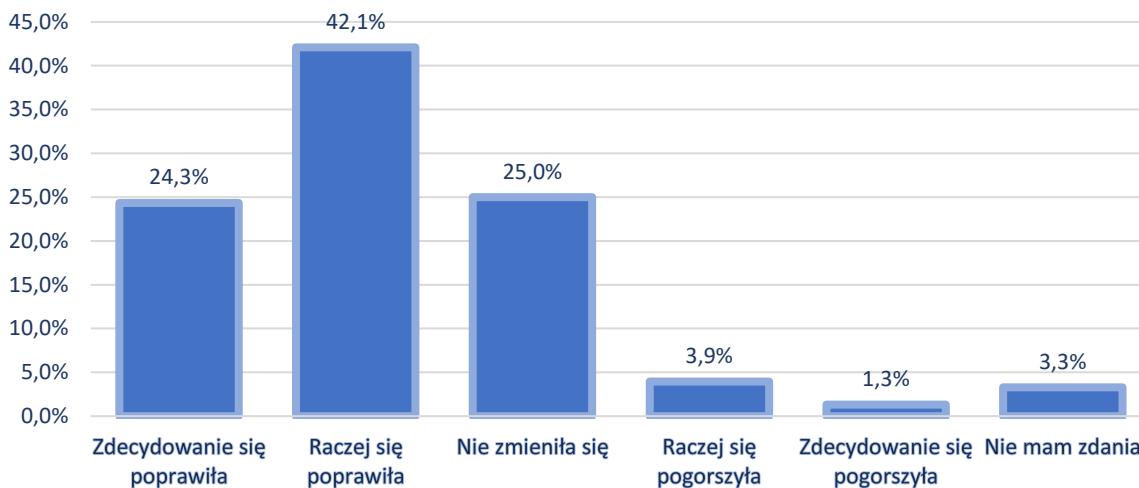
Wykres 10. Ogólna ocena jakości życia w Gminie Chrzastowice (N=152)

Źródło: wyniki badania ilościowego wśród mieszkańców Gminy Chrzastowice

W opinii 66,4% badanych jakość życia w gminie na przestrzeni ostatnich 5 lat poprawiła się (suma odpowiedzi „zdecydowanie się poprawiła” i „raczej się poprawiła”). Przeciwnego zdania było 5,3% ankietowanych (suma odpowiedzi „zdecydowanie się pogorszyła” i „raczej się pogorszyła”), a 25% badanych stwierdziło, że jakość życia w gminie nie uległa zmianie. Można jednak przyjąć, że wśród mieszkańców Chrzastowic dominuje przekonanie o tym, że jakość życia w ostatnich latach ulegała poprawie.

Wykres 11. Jakość życia w Gminie Chrzastowice w ostatnich 5 latach (N=152)

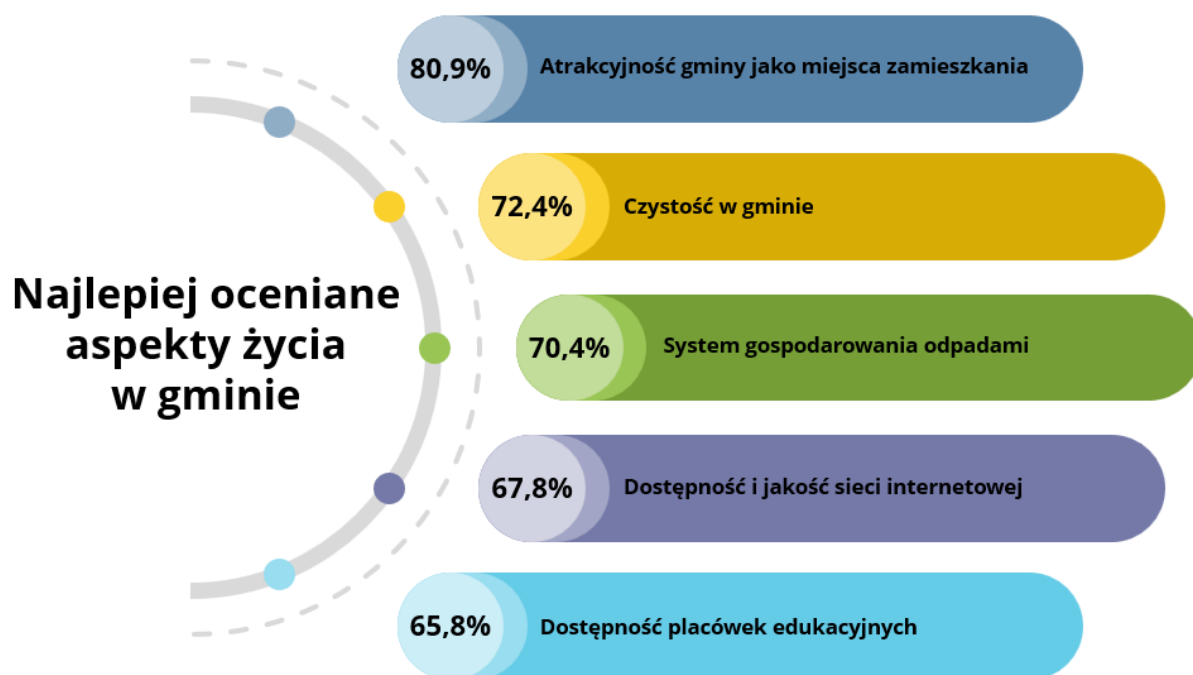

Źródło: wyniki badania ilościowego wśród mieszkańców Gminy Chrzastowice

Niezależnie od podziału na poszczególne sfery – społeczną, gospodarczą czy przestrzenną – najwięcej osób (80,9%) pozytywnie oceniło atrakcyjność gminy jako miejsca zamieszkania. Kolejne wysokie oceny uzyskały czystość w gminie (72,4%) oraz system gospodarowania odpadami (70,4%), co może świadczyć o zadowoleniu mieszkańców z dbałości o środowisko i porządek publiczny. Na dalszych miejscach znalazły się dostępność i jakość sieci internetowej (67,8%) oraz dostępność placówek edukacyjnych (65,8%). Wyniki te pokazują, że mieszkańcy najwyżej cenią ogólne warunki życia w gminie, a także jakość przestrzeni publicznej i usług komunalnych.

Rysunek 19. Najlepiej oceniane aspekty życia w gminie

Źródło: wyniki badania ilościowego wśród mieszkańców Gminy Chrzęstowice

Pozytywnie oceniane aspekty społeczne

Mieszkańcy Gminy Chrzęstowice dokonali oceny społecznych aspektów życia w gminie. Analiza ocen respondentów według odpowiedzi „bardzo dobrze” i „dobrze” wykazała, że najlepiej oceniane były: dostępność placówek edukacyjnych (65,8%), bezpieczeństwo i porządek publiczny (64,5), ścieżki rowerowe, szlaki piesze (61,8%), dostępność placówek opieki przedszkolnej (60,5%) oraz dostępność miejsc, gdzie można uprawiać sport (nieodpłatnie) (57,9%).

Wykres 12. Odsetek mieszkańców pozytywnie oceniających społeczne aspekty życia w gminie oraz jego funkcjonowania (N=152)

Źródło: wyniki badania ilościowego wśród mieszkańców Gminy Chrzastowice

*Suma odpowiedzi "bardzo dobrze" i "dobrze"; pominięto odsetek wskazań odpowiedzi „nie mam zdania” oraz „ani źle, ani dobrze”

Pozytywnie oceniane aspekty gospodarcze

Poniżej znajduje się gospodarcza ocena aspektów życia mieszkańców Gminy Chrzastowice. Analiza ocen respondentów według odpowiedzi „bardzo dobrze” i „dobrze” wykazała, że najlepiej oceniana była dostępność usług konsumenckich (np. sklepy, salony fryzjerskie), która uzyskała 59,9% wskazań. Na drugim miejscu znalazła się jakość zarządzania gminą (51,3%). Niżej oceniana jest atrakcyjność inwestycyjna gminy (33,6%) oraz przedsiębiorczość mieszkańców (31,6%). Następnie znalazły się działania gminy wspierające lokalną przedsiębiorczość (21,7%). Najniżej oceniono możliwości znalezienia pracy – jedynie 14,5% respondentów uznało je za zadowalające. Wskazuje to na potrzebę działań wspierających lokalny rynek pracy oraz tworzenie nowych miejsc zatrudnienia.

Wykres 13. Odsetek mieszkańców pozytywnie oceniających gospodarcze aspekty życia w gminie oraz jego funkcjonowania (N=152)

Źródło: wyniki badania ilościowego wśród mieszkańców Gminy Chrzastowice

**Suma odpowiedzi "bardzo dobrze" i "dobrze"; pominięto odsetek wskazań odpowiedzi „nie mam zdania” oraz „ani źle, ani dobrze”*

Pozytywnie oceniane aspekty przestrzenne

Z kolei analizując przestrzenną ocenę aspektów życia mieszkańców Gminy Chrzastowice, wynika, że gmina jest bardzo dobrze oceniana jako miejsce do życia – aż 80,9% mieszkańców uznaje ją za atrakcyjną pod tym względem. Wysokie noty otrzymała również czystość w gminie (72,4%) oraz system gospodarowania odpadami (70,4%), co świadczy o sprawnym zarządzaniu infrastrukturą komunalną. Pozytywnie oceniana jest również dostępność i jakość internetu (67,8%). Nieco niższe, ale wciąż solidne oceny uzyskał stan i jakość środowiska naturalnego w gminie (55,3%).

Wykres 14. Odsetek mieszkańców pozytywnie oceniających przestrzenne aspekty życia w gminie oraz jego funkcjonowania (N=152)

Źródło: wyniki badania ilościowego wśród mieszkańców Gminy Chrzastowice

**Suma odpowiedzi "bardzo dobrze" i "dobrze"; pominięto odsetek wskazań odpowiedzi „nie mam zdania” oraz „ani źle, ani dobrze”*

Negatywnie oceniane aspekty społeczne

Mieszkańcy Gminy Chrzastowice dokonali oceny społecznych aspektów życia w gminie. Analiza ocen respondentów według odpowiedzi „bardzo źle” i „źle” wykazała, że najgorzej oceniane były: dostępność oferty kulturalnej wskazało ją 41,4% respondentów. Następnie pojawiła się dostępność placówek opieki nad dziećmi do lat 3 (26,3% badanych), natomiast dostępność miejsc zabawy dla dzieci, zajęć pozalekcyjnych oraz profilaktyki zdrowotnej w gminie – po 21,7%.

Wykres 15. Odsetek mieszkańców negatywnie oceniających społeczne aspekty życia w gminie oraz jego funkcjonowania (N=152)

Źródło: wyniki badania ilościowego wśród mieszkańców Gminy Chrzastowice

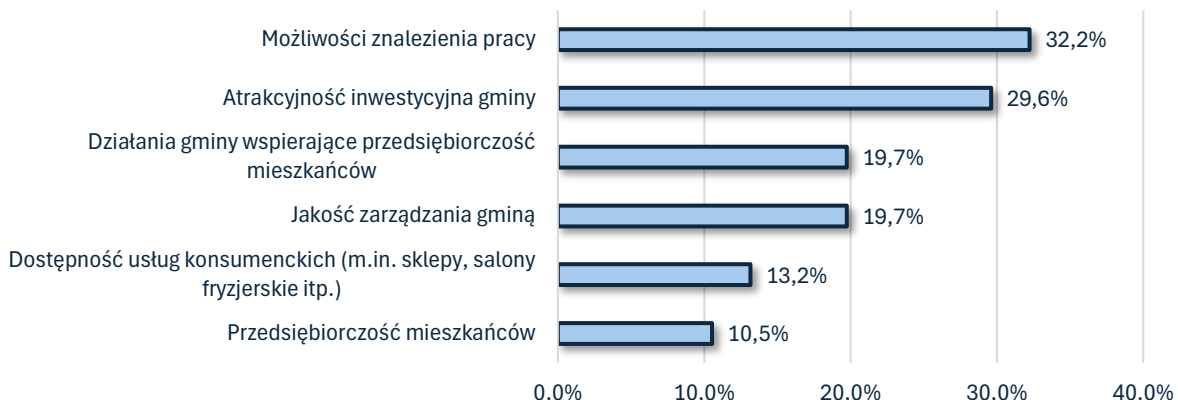
*Suma odpowiedzi „bardzo źle” i „źle”; pominięto odsetek wskazań odpowiedzi „nie mam zdania” oraz „ani źle, ani dobrze”

Negatywnie oceniane aspekty gospodarcze

Z kolei analizując odpowiedzi „bardzo źle” i „źle” wobec aspektów gospodarczych, najwięcej takich odpowiedzi stawiano na możliwości znalezienia pracy (32,2%) oraz atrakcyjność inwestycyjną gminy (29,6%). Ponadto, działania gminy wspierające przedsiębiorczość mieszkańców oraz jakość zarządzania gminą również zostały ocenione na poziomie 19,7%. Z kolei dostępność usług konsumenckich, takich jak sklepy czy salony fryzjerskie, uzyskała ocenę 13,2%. Na ostatnim miejscu znalazła się przedsiębiorczość mieszkańców (10,5%).

Wykres 16. Odsetek mieszkańców negatywnie oceniających gospodarcze aspekty życia w gminie oraz jego funkcjonowania (N=152)

Źródło: wyniki badania ilościowego wśród mieszkańców Gminy Chrzastowice

*Suma odpowiedzi "bardzo źle" i "źle"; pominięto odsetek wskazań odpowiedzi „nie mam zdania” oraz „ani źle, ani dobrze”

Negatywnie oceniane aspekty przestrzenne

Analizując aspekty przestrzenne największe zastrzeżenia dotyczą stanu i jakości infrastruktury drogowej (40,1%) oraz chodników (34,2%). Kolejnym problemem jest dostępność komunikacyjna z innymi gminami (28,3%). Łatwość podróżowania transportem publicznym wyniosła (26,3%). Ponadto, niska ocena dostępności terenów zielonych, parków i skwerów (20,4%) sugeruje potrzebę poprawy przestrzeni rekreacyjnych w gminie.

Wykres 17. Odsetek mieszkańców negatywnie oceniających przestrzenne aspekty życia w gminie oraz jego funkcjonowania (N=152)

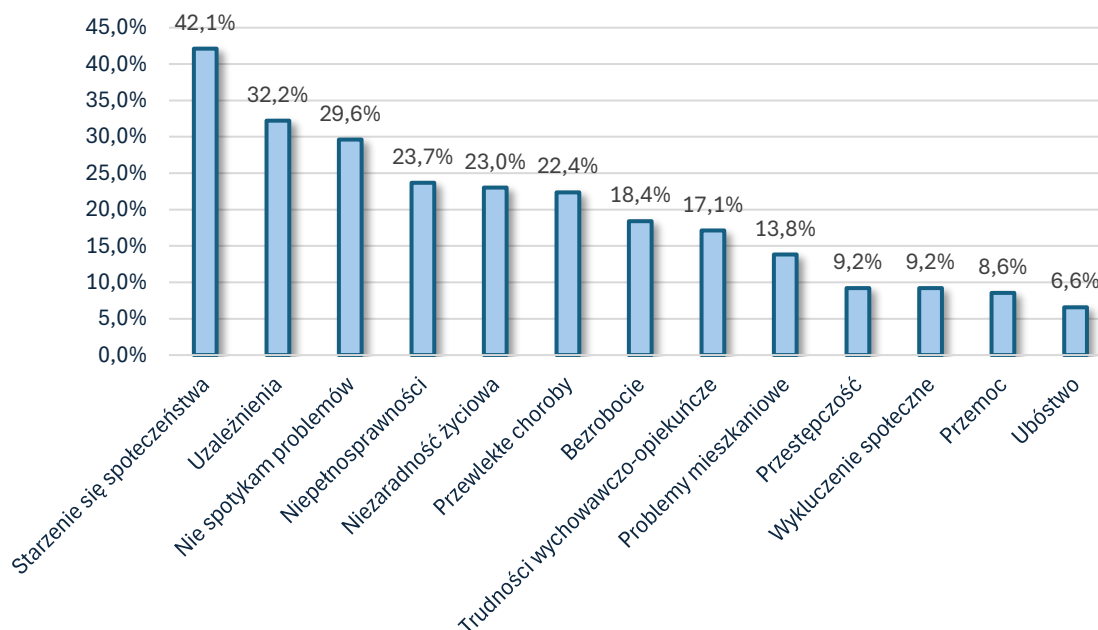
Źródło: wyniki badania ilościowego wśród mieszkańców Gminy Chrzastowice

*Suma odpowiedzi "bardzo źle" i "źle"; pominięto odsetek wskazań odpowiedzi „nie mam zdania” oraz „ani źle, ani dobrze”

Uczestniczący w badaniu ilościowym mieszkańcy dokonali oceny skali występowania poszczególnych problemów w gminie. Z uzyskanych danych wynika, że do najpoważniejszych problemów należy zaliczyć następujące: starzenie się społeczeństwa (42,1%), uzależnienia (alkoholizm, narkomania, hazard) (32,2%), niepełnosprawności (23,7%) czy niezaradność życiowa (23,0%). Należy zwrócić uwagę na to, iż 29,6% ankietowanych wskazało, że nie spotyka wskazanych problemów. Warto podkreślić również, że oceny dotyczące starzenia się społeczeństwa potwierdzają wykazany na podstawie analizy danych statystycznych negatywny trend demograficzny (rosnący udział osób w wieku poprodukcyjnym w społeczeństwie).

Wykres 18. Problemy występujące w Gminie Chrzastowice (N=152)

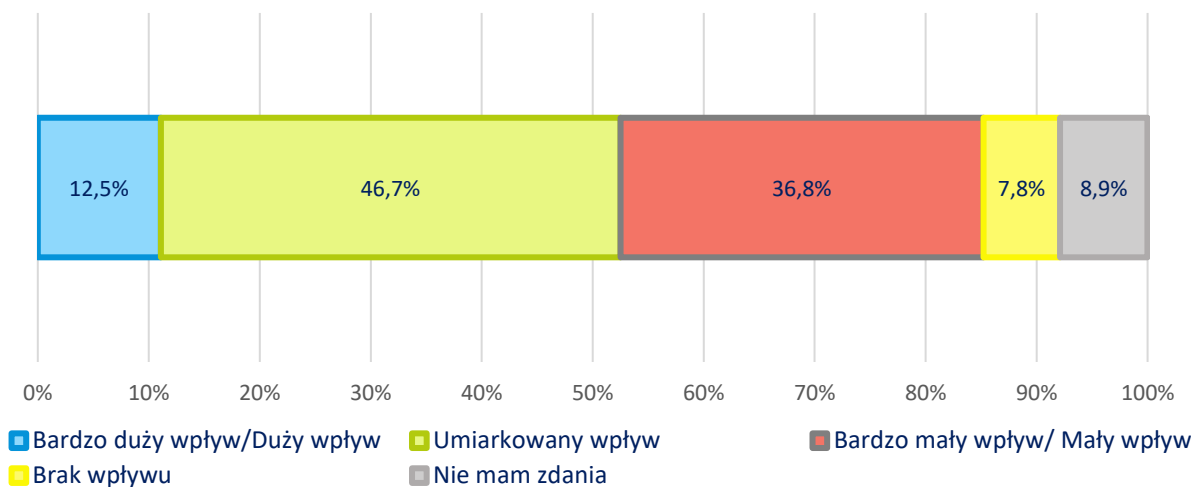

Źródło: wyniki badania ilościowego wśród mieszkańców Gminy Chrzastowice

Co ósmy badany (12,5%) uważa, że realny wpływ mieszkańców gminy na ważne decyzje podejmowane przez władze samorządowe jest bardzo duży lub duży. Przeciwnego zdania było 27,8% badanych (suma odpowiedzi „bardzo mały wpływ”, „mały wpływ” oraz „brak wpływu”), a jako umiarkowany określił go co drugi respondent (46,7%).

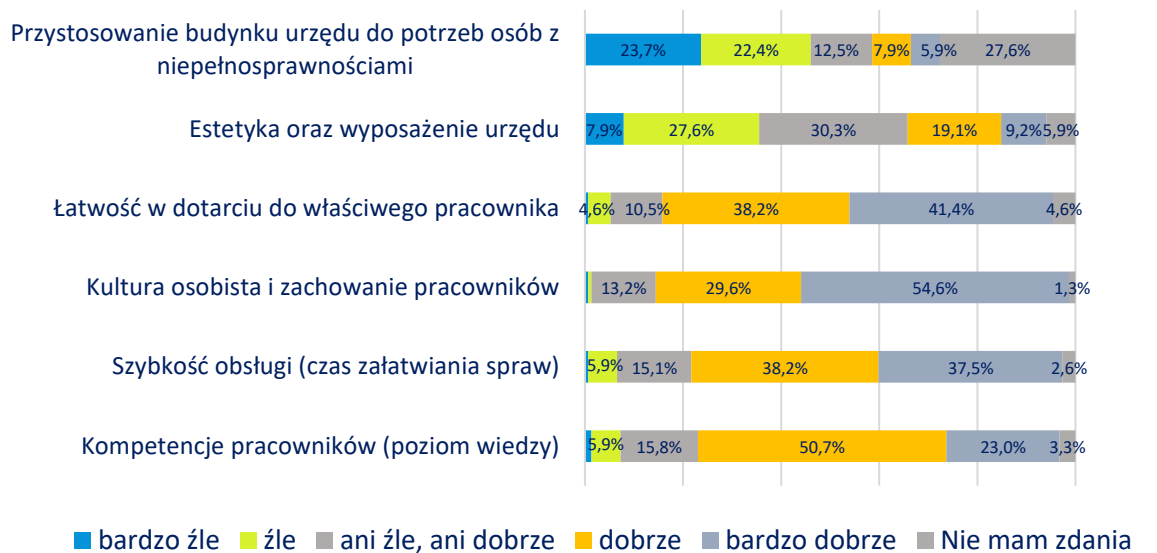
Wykres 19. Ocena realnego wpływu mieszkańców gminy na ważne decyzje podejmowane przez władze samorządowe (N=152)

Źródło: wyniki badania ilościowego wśród mieszkańców Gminy Chrzastowice

Większość mieszkańców Gminy Chrzastowice pozytywnie ocenia kulturę osobistą i zachowanie pracowników (84,2%; suma odpowiedzi „dobrze” i „bardzo dobrze”). Wysoki odsetek ankietowanych wskazał również na łatwość w dotarciu do właściwego pracownika (79,6%) oraz szybkość obsługi (75,7%). Relatywnie najniżej oceniono przystosowanie budynku urzędu do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (46,1%; suma odpowiedzi „źle” i „bardzo źle”) oraz estetykę oraz wyposażenie urzędu (35,5%).

Wykres 20. Ocena poszczególnych aspektów funkcjonowania Urzędu Gminy Chrzastowice (N=152)

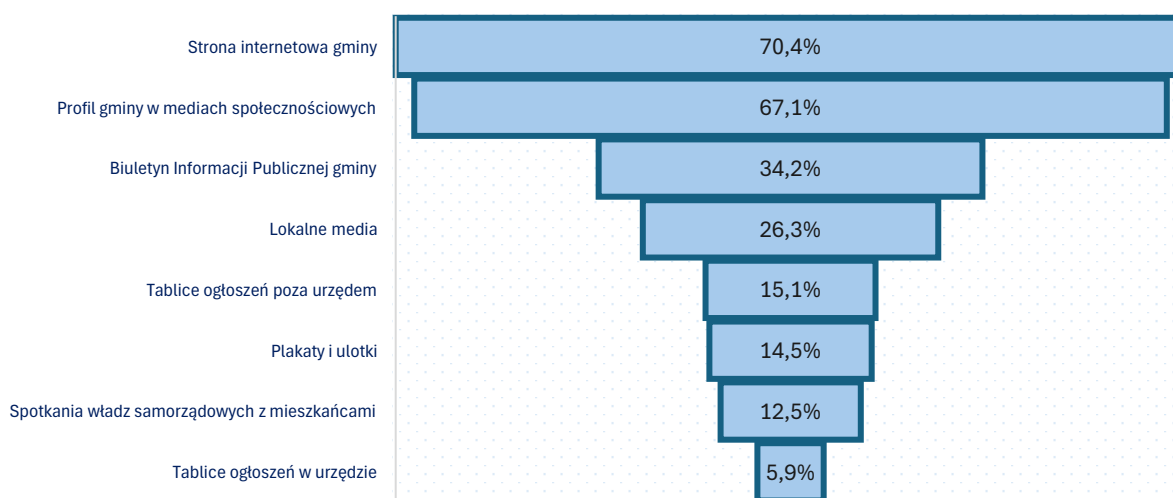
Źródło: wyniki badania ilościowego wśród mieszkańców Gminy Chrzastowice

Tabela 45. Ocena poszczególnych aspektów funkcjonowania Urzędu Gminy Chrzastowice (N=152)

Wyszczególnienie	bardzo źle	źle	ani źle, ani dobrze	dobrze	bardzo dobrze	Nie mam zdania
Kompetencje pracowników (poziom wiedzy)	1,3%	5,9%	15,8%	50,7%	23,0%	3,3%
Szybkość obsługi (czas załatwiania spraw)	0,7%	5,9%	15,1%	38,2%	37,5%	2,6%
Kultura osobista i zachowanie pracowników	0,7%	0,7%	13,2%	29,6%	54,6%	1,3%
Łatwość w dotarciu do właściwego pracownika	0,7%	4,6%	10,5%	38,2%	41,4%	4,6%
Estetyka oraz wyposażenie urzędu	7,9%	27,6%	30,3%	19,1%	9,2%	5,9%
Przystosowanie budynku urzędu do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	23,7%	22,4%	12,5%	7,9%	5,9%	27,6%

Źródło: wyniki badania ilościowego wśród mieszkańców Gminy Chrzastowice

Z analizy preferowanych źródeł informacji wynika, że mieszkańcy gminy najczęściej korzystają ze strony internetowej gminy (70,4%) oraz profilu gminy w mediach społecznościowych (67,1%). Znacznie mniejszą popularnością cieszą się tradycyjne formy komunikacji, takie jak tablice ogłoszeń czy plakaty, a także spotkania z przedstawicielami władz samorządowych. Wyniki te wskazują na rosnące znaczenie kanałów cyfrowych w komunikacji z mieszkańcami.

Wykres 21. Źródła informacji o lokalnych wydarzeniach oraz działaniach władz samorządowych Gminy Chrzastowice (N=152)

Źródło: wyniki badania ilościowego wśród mieszkańców Gminy Chrzastowice

Wśród priorytetowych kierunków działań Gminy Chrzastowice do 2036 roku, na jakich – w opinii mieszkańców – powinny skoncentrować się władze gminy, znalazły się kolejno: poprawa i rozwój infrastruktury drogowej i ścieżek pieszo-rowerowych, miejsc parkingowych (60,5%), zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży (34,9%), dostępność komunikacyjna i transport publiczny (27,6%), ochrona środowiska, w tym ograniczenie niskiej emisji, wykorzystanie OZE (23,0%), bezpieczeństwo publiczne (21,7%) oraz czystość i estetyka przestrzeni publicznych (20,4%).

Tabela 46. Priorytetowe obszary działań Gminy Chrzastowice w okresie do 2036 roku w opinii mieszkańców (N=152)

Wyszczególnienie	Odsetek
Poprawa i rozwój infrastruktury drogowej i ścieżek pieszo-rowerowych, miejsc parkingowych	60,5%
Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży	34,9%
Dostępność komunikacyjna i transport publiczny	27,6%
Ochrona środowiska, w tym ograniczenie niskiej emisji, wykorzystanie OZE	23,0%
Bezpieczeństwo publiczne	21,7%
Czystość i estetyka przestrzeni publicznych	20,4%
Ochrona zdrowia i profilaktyka zdrowotna	19,1%
Rozwój infrastruktury i rozszerzenie oferty w zakresie sportu, rekreacji i wypoczynku	18,4%
Opieka nad dziećmi do lat 3	16,4%
Wsparcie osób z niepełnosprawnościami, starszych, chorych	16,4%
Rozwój infrastruktury i rozszerzenie oferty instytucji kultury	15,8%
System gospodarowania odpadami	15,1%
Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości	14,5%
Edukacja szkolna i przedszkolna	13,8%
Oferta inwestycyjna gminy	13,8%
Wsparcie zaangażowania społecznego i integracja mieszkańców	12,5%
Infrastruktura techniczna (wodociągi, kanalizacja, gaz)	11,2%
Digitalizacja i rozwój Internetu	11,2%
Standardy dostępności dla osób z niepełnosprawnościami i seniorów	10,5%
Wsparcie rodzin	9,9%
Sprawny urząd i jednostki organizacyjne	9,9%
Zasoby mieszkaniowe	6,6%
Wsparcie osób ubogich i bezdomnych	4,6%
Współpraca samorządowa, międzygminna	3,9%
Renowacja i rewitalizacja zabytków	3,3%
Wsparcie oraz współpraca z organizacjami pozarządowymi	3,3%

Źródło: wyniki badania ilościowego wśród mieszkańców Gminy Chrzastowice

Analiza SWOT

W kolejnej tabeli przedstawiono podsumowanie zrealizowanych badań w formie analizy SWOT, która stanowi zestawienie najważniejszych informacji o sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy w postaci mocnych i słabych stron oraz potencjalnych szans i zagrożeń.

Tabela 47. Analiza SWOT

MOCNE STRONY (S)	SŁABE STRONY (W)
– Wysoko oceniana jakość życia w gminie; – Położenie w bezpośrednim sąsiedztwie Opola, pomiędzy dwoma ważnymi szlakami komunikacji drogowej: w kierunku Częstochowy – droga nr 46 oraz w kierunku Katowic – droga 94; – Spadek liczby osób objętych pomocą społeczną, w tym również osób długotrwale korzystających ze wsparcia; – Dodatnie saldo migracji; – Wzrost liczby podmiotów gospodarczych; – Atrakcyjność gminy jako miejsca zamieszkania; – Dostęp do kultury (istnienie licznych obiektów zabytkowych w gminie, w tym z walorami o charakterze historycznym); – Dostęp do sportu (istnienie licznych obiektów sportowych) oraz placówek edukacyjnych; – Czystość gminy; – Dobry system gospodarowania odpadami; – Stale rozbudowywana infrastruktura drogowa; – Dostępność ścieżek turystycznych i szlaków pieszych; – Dostępność kolejowa; – Dostępność terenów zielonych i leśnych z potencjałem turystycznym; – Wzrost liczby budynków mieszkalnych; – Poprawa funkcjonowania systemu wodociągowego i układu komunikacyjnego; – Stale rozbudowywana kanalizacja sanitarna na terenie gminy; – Obecność w gminie aktywnych organizacji i stowarzyszeń;	– Negatywne trendy demograficzne (postępujący proces starzenia się społeczeństwa, spadek ludności w wieku produkcyjnym, ujemny przyrost naturalny); – Gmina, mimo bliskości miasta Opola, może borykać się z niewystarczającą liczbą miejsc pracy na swoim terenie; – Niska jakość infrastruktury drogowej; – Niewystarczający dostęp do placówek opieki nad dziećmi do 3 r.ż.; – Niewystarczająca dostępność oferty kulturalnej (wydarzenia, koncerty, spektakle); – Niewystarczający poziom atrakcyjności inwestycyjnej gminy; – Słaba dostępność połączeń komunikacyjnych z innymi gminami; – Niska dostępność bezpłatnych, pozalekcyjnych zajęć edukacyjnych i rozwijających zainteresowania dzieci i młodzieży; – Problemy mieszkaniowe – niewystarczająca ilość mieszkań o odpowiednim standardzie; – Niska jakość powietrza; – Niewystarczające działania gminy wspierające przedsiębiorczość mieszkańców; – Niewystarczający dostęp do usług z zakresu ochrony zdrowia i profilaktyki zdrowotnej;

SZANSE (O)	ZAGROŻENIA (T)
– Możliwość pozyskania środków z finansowania zewnętrznego; – Możliwość pozyskania finansowania zewnętrznego na realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych; – Napływ osób na pobyt stały; – Bliskość terenów rekreacyjnych oraz czyste środowisko daje potencjał do rozwoju turystyki wiejskiej, agroturystyki oraz rekreacji związanej z naturą.	– Niekorzystne zmiany czynników wpływających na jakość i poziom życia (np. wzrost kosztów życia); – Obciążenia finansowe przedsiębiorców, m.in. rosnące koszty pracy oraz brak stabilizacji legislacyjnej; – Pogorszenie jakości środowiska naturalnego (na skutek m.in. zmian klimatycznych, emisji zanieczyszczeń, wzrostu natężenia ruchu drogowego oraz utrudnień legislacyjnych); – Ogólnoregionalne niekorzystne tendencje demograficzne i starzenie się społeczeństwa; – Pogarszające się zdrowie psychiczne społeczeństwa; – Brak inwestycji w edukację i innowacje może spowodować spadek konkurencyjności względem innych regionów, które będą oferować lepsze warunki do życia i pracy.

Podsumowanie

Sfera społeczna – wnioski

Jakość życia w Gminie Chrzastowice oceniana jest pozytywnie – ankietowani mieszkańcy najczęściej wyrażali zadowolenie z mieszkania w gminie, pozytywnie oceniając ogólną jakość życia. Co więcej, deklaracje respondentów wskazują na to, że w ostatnich kilku latach jakość życia w gminie uległa poprawie.

W Gminie Chrzastowice obserwuje się korzystną sytuację demograficzną, związaną ze wzrostem ogólnej liczby mieszkańców. Pozytywne zmiany występują w grupie ludności w wieku przedprodukcyjnym (wzrost o 226 osób) natomiast spory spadek odnotowuje się wśród ludności w wieku produkcyjnym. Wzrost również wystąpił wśród osób starszych (W 2024 roku osoby w tej grupie wiekowej stanowiły 17,6% mieszkańców gminy).

Negatywne zjawiska obserwuje się także w obszarze ruchu naturalnego ludności Gminy Chrzastowice. Od 2020 roku w gminie obserwuje się ujemny przyrost naturalny, co oznacza, że liczba zgonów jest większa od liczby urodzeń. Pozytywną sytuację można natomiast zaobserwować w przypadku ruchu wędrownego. W całym analizowanym okresie saldo migracji było dodatnie, co świadczy o mniejszej liczbie osób wymeldowujących się niż meldujących.

Na przestrzeni lat 2019-2024 liczba osób objętych pomocą społeczną uległa zmniejszeniu (o 44 osób). Znacznie spadła również liczba osób długotrwale korzystających ze wsparcia (o 45 osób). Pozytywnym zjawiskiem dla gminy Chrzastowice jest również zmniejszenie się na przestrzeni lat 2019-2023 liczby gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej wg kryterium dochodowego (o 27). To pozytywny sygnał świadczący o poprawiającej się sytuacji społeczno-ekonomicznej mieszkańców.

Dane wskazują, że w 2024 roku jednym z głównych powodów przyznawania świadczeń społecznych pozostawało ubóstwo, choć liczba rodzin nieco zmalała w porównaniu z poprzednimi latami. Występuje również systematyczny spadek liczby rodzin korzystających z pomocy z powodu bezrobocia, co może wskazywać na zmianę struktury wsparcia lub wzrost samodzielności ekonomicznej niektórych gospodarstw domowych.

Odnotowuje się jednak wzrost liczby świadczeń przyznawanych z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby oraz niepełnosprawności. Oznacza to, że wsparcia coraz częściej wymagają osoby zmagające się z przewlekłymi problemami zdrowotnymi.

Ochronę zdrowia na terenie Gminy Chrzastowice zapewnia Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "PANACEUM-MED Sp.J.". Dostępność opieki zdrowotnej, niebędącą zadaniem własnym gminy, pozytywnie oceniła ponad połowa ankietowanych. Jednak w ocenie uczestników badania, jednym z ważniejszych obszarów działań Gminy Chrzastowice w okresie do 2036 roku powinna być ochrona zdrowia i profilaktyka zdrowotna.

Na terenie Gminy Chrzastowice funkcjonuje 1 niepubliczna placówka opieki nad dziećmi w wieku do lat 3. Ze względu na to, iż gmina nie prowadzi własnego żłobka, dotuje pobyt dziecka zamieszkałego na terenie Gminy. Badanie ilościowe wśród mieszkańców gminy wykazało, że dostępność placówek opieki nad dziećmi do lat 3 była oceniana częściej negatywnie niż pozytywnie.

System edukacji na terenie Gminy Chrzastowice tworzy 6 placówek oświatowych publicznych: 4 szkoły podstawowe i 2 przedszkola publiczne prowadzone przez Gminę Chrzastowice. Należy podkreślić, że

dwie placówki tworzą Zespół Szkolno-Przedszkolny. W Gminie Chrzastowice funkcjonują również dwie placówki oświatowe niepubliczne i nie ma żadnych placówek działających w zakresie szkolnictwa ponadpodstawowego. Warto podkreślić, że dostęp do placówek edukacyjnych w Gminie Chrzastowice to jeden z najlepiej ocenianych przez mieszkańców aspektów życia w gminie. Równie wysoko mieszkańcy ocenili dostępność placówek opieki przedszkolnej, a jakość edukacji dzieci i młodzieży częściej oceniano pozytywnie niż negatywnie.

W latach 2019-2024 zwiększyła się liczba organizacji pozarządowych działających w gminie (wzrosła liczba fundacji oraz stowarzyszeń i organizacji społecznych).

Mieszkańcy gminy mają zapewniony dostęp do kultury przede wszystkim dzięki wydarzeniom kulturalnym. Aktywną rolę w kształtowaniu życia kulturalnego odgrywają zarówno placówki oświatowe, jak i organizacje pozarządowe. Duże znaczenie mają także zaangażowani mieszkańcy, którzy pielęgnują lokalne tradycje i zwyczaje. Gminna Biblioteka Publiczna w Chrzastowicach odgrywa istotną rolę w życiu kulturalnym Gminy Chrzastowice, stanowiąc ważne centrum integracji społecznej i animacji kultury. Należy jednak wskazać, że mieszkańcy bardzo negatywnie ocenili ten aspekt życia w gminie. Niewystarczający dostęp oferty kulturalnej był najczęściej wskazywaną negatywną odpowiedzią.

Dzięki dostępności do infrastruktury sportowej, na którą składają się różnorodne obiekty sportowe (m.in. boiska piłkarskie, prywatny kort tenisowy, hale sportowe, kąpielisko itd.) mieszkańcy Gminy Chrzastowice mogą także uprawiać sport. Większa połowa respondentów pozytywnie ocenia dostępność miejsc do nieodpłatnego uprawiania sportu. Ponadto gmina oferuje przyjezdnym i mieszkańcom wiele atrakcji turystycznych (drogi dla rowerów, Rezerwat Przyrody Srebrne Źródła, Fالميrowickie Kamionki oraz liczne obiekty zabytkowe).

Dane statystyczne wskazują na poprawę bezpieczeństwa publicznego w gminie. Dane w badaniu ilościowym wskazują, że odsetek mieszkańców gminy, którzy pozytywnie oceniają aspekt związany z bezpieczeństwem i porządkiem publicznym był znacznie wyższy aniżeli odsetek osób dokonujących ocen negatywnych. Z drugiej strony – zdaniem mieszkańców – przestępczość stanowi jeden z ważniejszych problemów występujących w gminie i spory odsetek mieszkańców wskazał bezpieczeństwo publiczne jako priorytetowy obszar działań Gminy Chrzastowice w okresie do 2036 roku.

Sfera gospodarcza – wnioski

W Gminie Chrzastowice dostrzega się negatywne trendy w obszarze rynku pracy. W roku 2024 w porównaniu do roku 2019 liczba bezrobotnych uległa zwiększeniu, a tym samym odnotowano wzrost stopy bezrobocia. W 2024 roku wskaźnik ten kształtował się na poziomie 5,7%. Ponadto spośród aspektów gospodarczych mieszkańcy relatywnie nisko ocenili możliwość znalezienia pracy w gminie.

W Gminie Chrzastowice można jednak odnotować wzrost przedsiębiorczości mieszkańców. W 2024 roku w porównaniu do 2019 roku zaobserwowano przyrost liczby podmiotów gospodarczych. Dane te zostały potwierdzone w badaniu ilościowym, z którego wynika, że Chrzastowianie częściej pozytywnie niż negatywnie oceniają przedsiębiorczość mieszkańców.

W województwie opolskim przedsiębiorcy mogą skorzystać z regionalnej pomocy publicznej w formie zwolnienia z podatku dochodowego (CIT lub PIT) wartości nowej inwestycji w ramach Polskiej Strefy Inwestycji. Wysokość ulgi zależy od wielkości przedsiębiorstwa. Dodatkowo, w ramach programów regionalnych, takich jak Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021-2027, dostępne są dotacje na inwestycje w innowacje, badania i rozwój oraz inne obszary wspierające rozwój gospodarczy regionu. W badaniu ilościowym atrakcyjność inwestycyjna gminy częściej oceniana była pozytywnie niż negatywnie.

Analizując poziom dochodów i wydatków budżetowych Gminy Chrzastowice w 2024 roku Gmina Chrzastowice zamknęła swój budżet pomyślnym wynikiem finansowym. Zgodnie z planem budżetowym przewidywano deficyt w wysokości 2.935.808,76 zł. Jednak w wyniku realizacji dochodów i wydatków, gmina uzyskała nadwyżkę budżetową w wysokości 2.956.635,90 zł, co oznacza poprawę wyniku o prawie 6 milionów złotych w stosunku do pierwotnych założeń.

Sfera przestrzenna – wnioski

Analiza sfery przestrzennej wykazała korzystne położenie Gminy Chrzastowice. Gmina położona jest w powiecie opolskim, w bezpośrednim sąsiedztwie Opola, pomiędzy dwoma ważnymi szlakami komunikacji drogowej: w kierunku Częstochowy – droga nr 46 oraz w kierunku Katowic – droga 94. Przez Gminę Chrzastowice przebiegają drogi wojewódzkie, drogi powiatowe oraz inne drogi o znaczeniu lokalnym. Infrastruktura drogowa na terenie gminy jest stale rozbudowywana. Warto jednak zauważyć, że poprawa i rozwój infrastruktury drogowej to według mieszkańców priorytetowy obszar działań gminy na okres do 2036 roku.

Na terenie gminy Chrzastowice funkcjonuje Gminna Komunikacja Publiczna, która od 15 stycznia 2024 roku łączy wszystkie miejscowości gminy z Chrzastowicami. Przewozy realizowane są przez bus oznakowany herbem gminy, a przejazdy w jego obrębie są bezpłatne. W przypadku połączeń do miasta Opole, opłata pobierana jest jedynie za odcinek poza granicami gminy. Gmina Chrzastowice jest obsługiwana przez linię kolejową nr 144, łączącą Tarnowskie Góry z Opolem Głównym, a także Opole z Fosowskim. Z kolei najbliższym lotniskiem wobec Gminy Chrzastowice jest Międzynarodowy Port Lotniczy Katowice w Pyrzowicach (KTW), oddalony o około 113 km.

Podstawowym dokumentem określającym politykę przestrzennego zagospodarowania gminy jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Chrzastowice. W studium zagospodarowania przestrzennego gminy Chrzastowice przyjęto zasadę utrwalenia istniejącej struktury funkcjonalno-przestrzennej.

W ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Chrzastowice na lata 2024-2030 obszar rewitalizacji Gminy Chrzastowice został podzielony na sołectwa: Dąbrowice, Dębie oraz część sołectw Dębska Kuźnia i Suchy Bór. Należy nadmienić, że jednostki analityczne zostały pomniejszone o tereny niezabudowane, aby spełnić wymogi zawarte w ww. ustawie. Obszary uwzględniają miejsca, w których stwierdzono występowanie niekorzystnych zjawisk społecznych oraz dodatkowo ubytki w co najmniej jednej z czterech sfer: gospodarczej, środowiskowej, technicznej lub przestrzenno- funkcjonalnej.

W ostatnich latach w gminie obserwuje się wzrost liczby budynków mieszkalnych. Należy jednak nadmienić, że problemy mieszkaniowe w gminie dostrzega spora część ankietowanych mieszkańców.

Gmina Chrzastowice aktywnie zarządza zasobami mieszkaniowymi, obejmującymi zarówno mieszkania komunalne, jak i socjalne. Gmina posiada łącznie 23 mieszkania, w tym: 3 mieszkania socjalne, 19 mieszkań komunalnych i 1 mieszkanie komunalne w udziale ½.

Sfera klimatyczno-środowiskowa – wnioski

Analiza środowiska wskazała, iż ankietowani ocenili stan i jakość środowiska w gminie na poziomie dobrym, co wskazuje na ich zadowolenie z obecnej sytuacji. Podobnie jakość powietrza i czystość w gminie zostały ocenione raczej pozytywnie, co świadczy o skutecznych działaniach proekologicznych.

Za zaopatrzenie w wodę i obsługę kanalizacji na terenie gminy Chrzastowice odpowiada firma PLADA Sp. z o.o. Gmina pozyskała dofinansowanie na budowę kanalizacji sanitarnej w Dąbrowicach w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014–2020, pokrywające 63,63% kosztów. Inwestycja obejmowała ponad 6 km sieci i 58 przyłączy, z tranzytem przez Dębie. W Fالميrowicach zakończono trzy etapy budowy kanalizacji, a mieszkańcy muszą podłączyć swoje nieruchomości do nowej sieci. W 2023 r. zakończono też pierwszy etap kanalizacji łączy Daniec i Dębską Kuźnię. Od 2019 do 2023 roku odsetek mieszkańców korzystających z wodociągów wzrósł do 96%.

Na wschodnio-południowej granicy gminy Chrzastowice przebiega wysokociśnieniowy gazociąg Zdzeszowice – Ozimek, który stanowi ważny element regionalnej sieci przesyłowej gazu. W 2023 roku z gazu korzystało 18,3% mieszkańców gminy. W okresie od 2019 do 2023 roku odsetek ten systematycznie rósł, osiągając na koniec 2023 roku wartość wyższą o 14,4 punktu procentowego w porównaniu do roku 2019.

Na terenie Gminy Chrzastowice część energii pochodzi ze źródeł odnawialnych, takich jak energia słoneczna, wodna, biomasa oraz pompy ciepła. Gmina dysponuje dwoma małymi elektrowniami wodnymi. Ponadto, w Dębskiej Kuźni i Suchym Borze działają kotły na biomasę o mocach odpowiednio 100 kW i 50 kW.

Ponadto w Gminie Chrzastowice wprowadzono program „Czyste Powietrze”. Program wspiera właścicieli domów jednorodzinnych w modernizacji energetycznej i ograniczeniu emisji zanieczyszczeń. Dofinansowanie zależy od dochodu i standardu budynku, a maksymalnie może pokryć 100% kosztów kwalifikowanych dla osób o najniższych dochodach. Dotacje przekazuje WFOŚiGW, jednorazowo lub w maksymalnie trzech transzach. „Czyste Powietrze” to istotna inicjatywa poprawiająca jakość powietrza i efektywność energetyczną domów.

Ochrona Środowiska jest zapewniana również poprzez programy takie jak: Program Ochrony Środowiska, który ma na celu zachowanie i poprawę stanu lokalnego środowiska naturalnego, Program Ochrony Środowiska przed hałasem dla województwa opolskiego, mający na celu redukcję

i kontrolę poziomu hałasu oraz program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, który ma na celu eliminację tego szkodliwego materiału, poprawiając tym samym bezpieczeństwo i zdrowie mieszkańców.

Na terenie Gminy Chrzastowice znajdują się pomniki przyrody, użytki ekologiczne, kompleksy leśne oraz zieleńce. Na koniec 2023 roku powierzchnia lasów na terenie Gminy Chrzastowice wynosiła 3 395,56 ha, a lesistość gminy kształtowała się na poziomie 41,2% była wyższa od wartości dla województwa (26,7 %), ale niższa od powiatu opolskiego (45,8 %).

Załącznik nr 1 - Rejestr zabytków województwa opolskiego uwzględniający obiekty zabytkowe położone na terenie Gminy Chrzastowice

- Park dworski z aleją dojazdową w Zbicku – nr rej. 296/94 z 9.12.1994
- Pałac (budynek dawnego nadleśnictwa, obecnie Ośrodek Resocjalizacji MONAR) w Zbicku, pochodzący z 1930 roku – nr rej. 2012/74 z 23.11.1974, ul. Leśna 2. Pałac zachowany jest w dobrym stanie, natomiast park jest zdewastowany.

Załącznik nr 2 - Ewidencja zabytków nieruchomych dla Gminy Chrzastowice

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Adres
1	Chrzastowice	Kościół parafialny pw. Niepokalanego Poczęcia NMP	ul. Szkolna
2		Plebania	ul. Szkolna 3
3		Kostnica	ul. Ozimska
4		Budynek mieszkalno-gospodarczy	ul. Dworcowa 13
5		Budynek mieszkalno-gospodarczy	ul. Dworcowa 15
6		Budynek mieszkalno-gospodarczy	ul. Dworcowa 22
7		Dom	ul. Dworcowa 23
8		Dworzec kolejowy	ul. Dworcowa 32
9		Dom	ul. Ozimska 3
10		Budynek mieszkalno-gospodarczy	ul. Ozimska 13
11		Dom	ul. Szkolna 4
12		Most drogowy na rzece Swomica w ciągu drogi powiatowej Chrzastowice — Suchy Bór	ul. Ozimska
13		Most drogowy na rzece Jemielnica w ciągu drogi powiatowej Chrzastowice - Suchy Bór	ul. Ozimska
14		Cmentarz	
15	Daniec	Młyn	ul. Ozimska 74
16		Kaplica dzwonnica	ul. Dąbrowicka (pomiędzy budynkami 2A i 4)
17		Dom - świetlica	ul. Ozimska 5
18		Budynek mieszkalno-usługowy	ul. Utracka 7
19		Szkoła	ul. Utracka 8
20		Most drogowy na rowie melioracyjnym w ciągu drogi powiatowej Ozimek - Daniec	ul. Ozimska
21		Most drogowy na potoku Cienka w ciągu drogi powiatowej Ozimek - Daniec	ul. Ozimska
22	Dąbrowice	Most drogowy na rzece Chrzastawa w ciągu drogi powiatowej Ozimek - Daniec	ul. Ozimska
23		Kaplica dzwonnica	ul. Wiejska (pomiędzy budynkami nr 33 i 35)
24		Budynek mieszkalno-gospodarczy	ul. Wiejska 16
25		Budynek mieszkalno-gospodarczy	ul. Wiejska 20
26		Budynek mieszkalno-gospodarczy	ul. Wiejska 33
27		Budynek mieszkalno-gospodarczy	ul. Wiejska 35
28	Dębie	Szkoła, ob. budynek mieszkalny	ul. Wiejska 49, 49a
29		Układ ruralistyczny	
30		Kościół parafialny pw. Narodzenia NMP	ul. Wiejska/ul. Kościelna
31		Plebania	ul. Wiejska 6
32		Kapliczka św. Jana Nepomucena	ul. Wiejska
33		Budynek mieszkalny	ul. Chrzastowicka 5
34		Park w zespole dawnego nadleśnictwa	ul. Parkowa
35		Aleja dębowa	ul. Parkowa
36		Budynek nadleśnictwa, ob. budynek mieszkalny	ul. Parkowa 1

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Adres
37		Chlew w zespole dawnego nadleśnictwa, ob. budynek oficynowy	ul. Parkowa 1
38		Budynek mieszkalno-gospodarczy	ul. Wiejska 13
39		Dom	ul. Wiejska 16
40		Dom	ul. Wiejska 21
41		Młyn w zagrodzie młyńskiej	ul. Wiejska 25
42		Budynek inwentarski w zagrodzie młyńskiej	w zagrodzie młyńskiej ul. Wiejska 25
43		Dom	ul. Wiejska 50A
44		Przepust drogowy nad rowem odwadniającym w ciągu ulicy Wiejskiej	nieopodal budynku Wiejska 29
45		Cmentarz	Cmentarna
46	Dębska Kuźnia	Układ rural i styczny	
47		Kapliczka dzwonnica	ul. Kolonia (przy budynku nr 16)
48		Kapliczka dzwonnica	ul. Krasickiego (przy budynku nr 1)
49		Szkoła, ob. przedszkole	ul. Krasickiego 5
50		Budynek gospodarczy przy przedszkolu	ul. Krasickiego 5
51		Kapliczka	ul. Daniecka
52		Remiza strażacka	ul. Wolności (przy budynku nr 1)
53		Stodoła w zagrodzie	ul. Daniecka 1
54		Dom w zagrodzie	ul. Daniecka 2
55		Budynek mieszkalno-gospodarczy w zagrodzie	ul. Daniecka 2A
56		Budynek mieszkalno-gospodarczy w zagrodzie	ul. Kolonia 8
57		Budynek mieszkalno-gospodarczy w zagrodzie	ul. Wiejska 2
58		Stodoła w zagrodzie	ul. Wiejska 2
59		Budynek mieszkalno-gospodarczy w zagrodzie	ul. Wiejska 3
60		Stodoła w zagrodzie	ul. Wiejska 3
61		Budynek mieszkalno-gospodarczy w zagrodzie	ul. Wiejska 3A
62		Stodoła w zagrodzie	ul. Wiejska 3A
63		Dom w zagrodzie	ul. Wiejska 4
64		Stodoła w zagrodzie, ob. budynek produkcyjny	ul. Wiejska 4
65		Budynek mieszkalno-gospodarczy w zagrodzie	ul. Wiejska 5
66		Budynek mieszkalno-gospodarczy w zagrodzie	ul. Wiejska 5A
67		Stodoła w zagrodzie	ul. Wiejska 5A
68		Budynek mieszkalno-gospodarczy	ul. Wiejska 14
69		Budynek mieszkalno-gospodarczy w zagrodzie	ul. Wiejska 16
70		Dom	ul. Wiejska 19
71		Dom w zagrodzie	ul. Wiejska 28
72		Dom	ul. Wiejska 71
73		Młyn wodny	ul. Krasickiego 6
74		Obora w zespole młyna	ul. Krasickiego 6
75		Dom młynarza, ob. budynek mieszkalny w zespole młyna	ul. Krasickiego 6
76	Falmirowice	Kaplica dzwonnica	ul. Wiejska (przy budynku nr 19)
77		Budynek mieszkalno-gospodarczy	ul. Wiejska 30

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Adres
78		Budynek mieszkalno-gospodarczy	ul. Wiejska 39
79	Lędziny	Kościół filialny pw. MB Wspomożenia Wiernych	ul. Szkolna
80		Szkoła, ob. świetlica wiejska	ul. Szkolna 2
81		Dom	ul. Ozimska 18
82		Budynek gospodarczy	ul. Ozimska 18
83		Dom	ul. Ozimska 32
84		Cmentarz	ul. Dworcowa
85	Niwki	Układ ruralistyczny	
86		Remiza strażacka	ul. Wiejska
87		Kapliczka	Na skrzyżowaniu ulic Wiejskiej i Turawskiej
88		Krzyż przydrożny	ul. Wiejska
89		Leśniczówka	ul. Wiejska 22
90		Budynek mieszkalno-gospodarczy w zagrodzie	ul. Wiejska 26
91		Dawna karczma	ul. Wiejska 27
92		Budynek mieszkalno-gospodarczy w zagrodzie	ul. Wiejska 28
93		Stodoła w zagrodzie	ul. Wiejska 28
94		Budynek mieszkalno-gospodarczy w zagrodzie	ul. Wiejska 35
95		Budynek mieszkalno-gospodarczy w zagrodzie	ul. Wiejska 38
96		Budynek mieszkalno-gospodarczy w zagrodzie	ul. Wiejska 38
97		Budynek mieszkalno-gospodarczy w zagrodzie	ul. Wiejska 42
98		Budynek gospodarczy w zagrodzie	ul. Wiejska 42
99		Budynek mieszkalno-gospodarczy w zagrodzie	ul. Wiejska 45
100		Budynek gospodarczy w zagrodzie	ul. Wiejska 45
101	Suchy Bór	Kaplica dzwonnica	ul. Pawlety
102		Szkoła z częścią mieszkalną, ob. świetlica wiejska z częścią mieszkalną	ul. Szkolna 2
103		Dom	ul. Grudzicka 1
104		Dworzec kolejowy	ul. Pawlety 1
105		Leśniczówka, ob. budynek mieszkalny	ul. Pawlety 2
106		Gospoda Keila, ob. restauracja „Borowianka” i sklep	ul. Pawlety 15
107		Dom	ul. Pawlety 38
108		Dom, ob. przedszkole	ul. Pawlety 53
109		Remiza strażacka	ul. Pawlety 66a
110		Cmentarz	ul. Pawlety
111	Zbicko	Budynek dawnego nadleśnictwa - obecnie ośrodek MONAR	ul. Leśna 2
112		Park z aleją dojazdową	ul. Leśna 2

Spis map

Mapa 1. Podział administracyjny Gminy Chrzęstowice.....	33
Mapa 2. Mapa obszaru rewitalizacji w Gminie Chrzęstowice	37

Spis rysunków

Rysunek 1. Placówka opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 w Gminie Chrzęstowice w 2025 roku	17
Rysunek 2. Wsparcie Gminy Chrzęstowice w Programie Opieki Wytchnieniowej	24
Rysunek 3. Położenie Gminy Chrzęstowice względem innych ośrodków miejskich	32
Rysunek 4. Formy ochrony przyrody na terenie Gminy Chrzęstowice	48
Rysunek 5. Charakterystyka respondentów (N=152)	52
Rysunek 6. Najlepiej oceniane aspekty życia w gminie.....	54

Spis tabel

Tabela 1. Liczba ludności w Gminie Chrzęstowice w latach 2019-2023.....	10
Tabela 2. Ludność Gminy Chrzęstowice w latach 2019-2023 według grup ekonomicznych	11
Tabela 3. Struktura wieku mieszkańców Chrzęstowic w 2024 roku.....	11
Tabela 4. Urodzenia żywe i zgony ogółem oraz przyrost naturalny w Gminie Chrzęstowice w latach 2019-2023.....	12
Tabela 5. Migracje na pobyt stały w Gminie Chrzęstowice w latach 2019-2023	13
Tabela 6. Liczba osób objętych pomocą społeczną oraz długotrwale korzystających ze wsparcia w latach 2019-2024	14
Tabela 7. Podstawowe informacje o opiece społecznej w Chrzęstowicach w latach 2019-2023.....	14
Tabela 8. Powody przyznawania świadczeń społecznych w latach 2019-2024 w Gminie Chrzęstowice	15
Tabela 9. Formy udzielonej pomocy – świadczenia z pomocy społecznej w 2023 roku.....	16
Tabela 10. Wykaz zakładów podstawowej opieki zdrowotnej w Gminie Chrzęstowice	16
Tabela 11. Publiczne i niepubliczne przedszkola i szkoły podstawowe w Gminie Chrzęstowice	18
Tabela 12. Liczba organizacji pozarządowych w Gminie Chrzęstowice w latach 2019-2024.....	19
Tabela 13. Obiekty sportowe w Chrzęstowicach	21
Tabela 14. Zabytki wpisane do rejestru zabytków Województwa Opolskiego	23
Tabela 15. Liczba i rodzaje przestępstw w Gminie Chrzęstowice w latach 2019-2024	24
Tabela 16. Liczba osób bezrobotnych w Gminie Chrzęstowice w latach 2019-2024	26
Tabela 17. Szacunkowa stopa bezrobocia w Gminie Chrzęstowice (na tle województwa i kraju) w latach 2019-2024	26

Tabela 18. Liczba podmiotów gospodarczych w Gminie Chrzastowice według sekcji PKD w latach 2019-2024.....	27
Tabela 19. Liczba podmiotów gospodarczych w Gminie Chrzastowice według sekcji wielkości zatrudnienia w latach 2019-2024.....	28
Tabela 20. Budżet na dzień 31 grudnia 2024 roku dotyczący dochodów i wydatków Gminy Chrzastowice	29
Tabela 21. Relacja dochodów bieżących do wydatków bieżących na dzień 31 grudnia 2024 roku w Gminie Chrzastowice.....	30
Tabela 22. Zobowiązania finansowe Gminy Chrzastowice na dzień 31 grudnia 2024 r.	30
Tabela 23. Odległość Gminy Chrzastowice od portów lotniczych w Polsce.....	35
Tabela 24. Informacje o stanie mienia komunalnego w Gminie Chrzastowice na dzień 31.12.2024 r.	39
Tabela 25. Zestawienie ustanowionych obszarowych form ochrony przyrody na obszarze gminy Chrzastowice.....	46
Tabela 26. Pomniki przyrody na obszarze gminy Chrzastowice	49
Tabela 27. Powierzchnia lasów oraz lesistość w latach 2019-2023.....	50
Tabela 28. Ocena poszczególnych aspektów funkcjonowania Urzędu Gminy Chrzastowice (N=152).....	62
Tabela 29. Priorytetowe obszary działań Gminy Chrzastowice w okresie do 2036 roku w opinii mieszkańców (N=152)	63
Tabela 30. Analiza SWOT	64

Spis wykresów

Wykres 1. Liczba ludności (wg płci) Gminy Chrzastowice w latach 2019-2023.....	10
Wykres 2. Udział poszczególnych grup ekonomicznych mieszkańców Gminy Chrzastowice w ogólnej liczbie ludności w latach 2019-2023	11
Wykres 3. Przyrost naturalny w Gminie Chrzastowice w latach 2019-2023	12
Wykres 4. Migracje na pobyt stały w Gminie Chrzastowice w latach 2019-2023.....	13
Wykres 5. Liczba porad udzielonych w ramach podstawowej opieki zdrowotnej w Gminie Chrzastowice w latach 2019-2023.....	17
Wykres 6. Liczba budynków mieszkalnych w Gminie Chrzastowice w latach 2019-2023	38
Wykres 7. Korzystający z wodociągów w % ogółu ludności w latach 2019-2023.....	40
Wykres 8. Korzystający z kanalizacji w % ogółu ludności w latach 2019-2023.....	41
Wykres 9. Korzystający z gazu w % ogółu ludności w latach 2019-2023.....	42
Wykres 10. Ogólna ocena jakości życia w Gminie Chrzastowice (N=152)	53
Wykres 11. Jakość życia w Gminie Chrzastowice w ostatnich 5 latach (N=152)	53
Wykres 12. Odsetek mieszkańców pozytywnie oceniających społeczne aspekty życia w gminie oraz jego funkcjonowania (N=152).....	55

Wykres 13. Odsetek mieszkańców pozytywnie oceniających gospodarcze aspekty życia w gminie oraz jego funkcjonowania (N=152).....	56
Wykres 14. Odsetek mieszkańców pozytywnie oceniających przestrzenne aspekty życia w gminie oraz jego funkcjonowania (N=152).....	57
Wykres 15. Odsetek mieszkańców negatywnie oceniających społeczne aspekty życia w gminie oraz jego funkcjonowania (N=152).....	58
Wykres 16. Odsetek mieszkańców negatywnie oceniających gospodarcze aspekty życia w gminie oraz jego funkcjonowania (N=152).....	59
Wykres 17. Odsetek mieszkańców negatywnie oceniających przestrzenne aspekty życia w gminie oraz jego funkcjonowania (N=152).....	59
Wykres 18. Problemy występujące w Gminie Chrzastowice (N=152).....	60
Wykres 19. Ocena realnego wpływu mieszkańców gminy na ważne decyzje podejmowane przez władze samorządowe (N=152)	61
Wykres 20. Ocena poszczególnych aspektów funkcjonowania Urzędu Gminy Chrzastowice (N=152).....	61
Wykres 21. Źródła informacji o lokalnych wydarzeniach oraz działaniach władz samorządowych Gminy Chrzastowice (N=152)	62

